

ŽIDOVSKÉ ZRCADLO

V SVĚTLE PRAVDY.

VĚDECKÉ STUDIUM
D^{RA} KARLA ECKERA,
SOUKROMÉHO DOCENTA SEMITSKÉ FILO-
LOGIE KRÁL. AKADEMIE V MÜNSTERU.

DLE VYDÁNÍ Dra A. S. ŠMAKOVA ZPRACOVAL
JIŘÍ HORA.

Ani stříelný prach není nám
nebezpečným, známe-li jeho
vlastnosti a umíme-li s ním
zacházet! — Znejíce Židy, do-
vedeme se před nimi uchrániti.

Cena K 1.50.

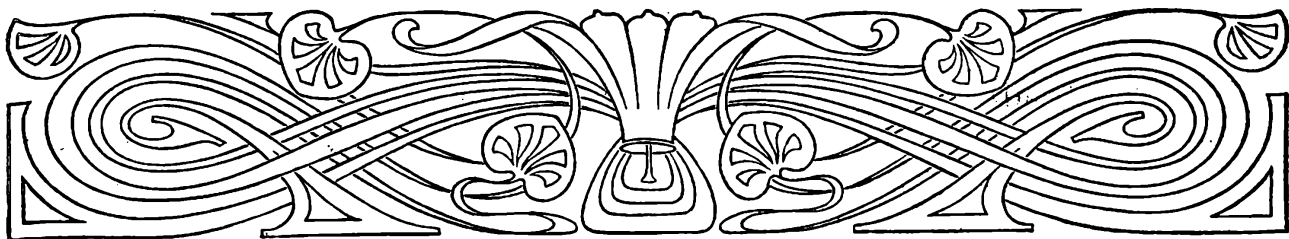
V KOMISI CYRILLO-METHODĚJSKEHO KNIHKUPECTVÍ
OUSTAV FRANCL V PRAZE. — NÁKLADEM VLASTNÍM.
TISKEM «POLITIKY» V PRAZE.

▣ ŽIDOVSKÉ ▣
ZRCADLO
V SVĚTLE PRAVDY.

VĚDECKÉ STUDIUM
D^{RA} KARLA ECKERA,
SOUKROMÉHO DOCENTA SEMITSKÉ FILO-
▣ LOGIE KRÁL. AKADEMIE V MÜNSTERU. ▣

DLE VYDÁNÍ DRA A. S. ŠMAKOVA
ZPRACOVAL JIŘÍ HORA.

Ut testimonium perhibeam veritati.

PŘEDMLUVA

Westfalský Merkur“ přinesl dne 16. ledna 1883 článek o díle „Judenspiegel“, vydaném nákladem Bonifácké tiskárny v Paderbornu. Zodpovědný redaktor J. Hoffmann byl obžalován pro nebezpečné rušení veřejného pokoje, jež popuzovalo různé stavy obyvatelstva (křesťany proti Židům) proti sobě.

Tento process o Judenspiegel byl projednáván před senátem zdejšího zemského soudu dne 10. prosince t. r. Proti své vůli byl jsem (se zdejším učitelem židovského semináře Treuem) povolán co znalec: proto jsem byl nucen 100 zákonů dra Justa svědomitě prozkoumati.

S rozsudkem, jenž zněl na osvobození, bylo i mé dobrozdání otištěno v „Merkuru“, v „Germanii“ a v jiných listech. Dal jsem redakci „Merkuru“ prohlásiti, že bude-li mé otištěné dobrozdání napadeno, nedám se vlákati do žádné polemiky. Židovské štvání je mi do duše protivno a v antisemitském hnutí jsem až posud žádným způsobem nebyl účasten a i v budoucnosti budu zastávati toto stanovisko, abych ani na dále nebyl tímto nebezpečným proudem stržen.

Co se dalo očekávati, stalo se: bodl jsem do vosího hnízda židovské otázky. Ať jsem přišel kamkoliv, všude bzučelo a hučelo to kolem mé hlavy v nejrůznějších toninách. Zde byla radost, tam zase žalost. Onomu jsem se zavděčil, tomu ne; ten byl mým přítelem, onen nepřitelem, ten mě chválí, onen haní.

Díla Eckerova rozprodáno v Německu mnoho tisíc exemplářů. Historie vzniku díla tohoto je tato: Křtěný žid Brühmann pod pseudonymem »Justus« vyňal ze Šulchan-Aruchu 100 pravidel pro talmund charakteristických a vydal je ve »Westfalském Merkuru« pod jménem »Judenspiegel«. Židé ovšem zdvihli bouři a hlásali, že všechno je vylháno, ba žalovali i vydavatele onoho časopisu Hoffmanna. Ale na základě výroku znalců byl Hoffmann osvobozen a elaborát jednoho ze znalců Dra Jakuba Eckera byl co »Judenspiegel im Lichte der Wahrheit« v Paderbornu r. 1884. tiskem vydán. Je to dílo, jež v překladu čtenářstvu předkládám.

Poněvadž konečný resultát mého dobrozdání nebyl *neobmezenou* chválou a *absolutním* schválením textu „Judenspiegel“, byl jsem horkokrevnými antisemity některými dokonce obviňován z tajného judofilstva. I to jsem předvídal. Takovým křesťanům milerád odpouštím. Jsou to právě lidé, kteří o podstatě věci nemají ani zdání: nelzeť na každém žádati, aby rozeznával význam slov „semita“ a „semitista“. Právě to, že jsem byl napaden z obou stran, je mi důkazem, že jsem ve svém bádání byl objektivním.

Křik proti mně pozdvižený byl ovšem silnější se strany *Israele*. V listech a novinách, v časopisech i brožurách, německy i hebrejsky mě napadali. Ježto však v útocích těch našel jsem jen nové (a to po většině hodně hrubozrné) nadávky, ale nic věcného, na základě čehož bych svůj úsudek jen o písmenu změnil musel, proto zůstávám věren své zásadě a zachovávám zlaté mlčení.

Celý rámus dělá na mě malý dojem. Svým dobrozdáním nechtěl jsem ani urážeti, ani lichotiti. Byl jsem jenom toho pamětliv, svému *svědomí* dostáti. Co mohlo by mě pohnouti, bych se postavil na stranu Justovu, nebo na stranu Židů? Jakkoliv neschvaluji činy mnohých „antisemitů“, přece jen nejsem přítelem Židů, ježto znám příliš dobře talmud.

Dále neznal jsem osobně ani redaktora Hoffmanna, ani autora „Židovského zrcadla“, jehož pravé jméno bylo mi neznámo. A jen proto hájiti věc, že její zastánci jsou katolíky, ne — k tomu jsem příliš čestný a příliš dobře znám význam křesťanské *přísahy*.

Co jsem řekl před soudem, pravím i dnes. Rozvážil jsem tu věc zrale, dříve než jsem v této tak důležité věci vydal svědectví.

Nepouštím se tedy do žádného štvání, ale tvrdím zcela rozhodně své stanovisko. Každý, kdo čte tyto stránky, uzná po klidné rozvaze, že nelze mé důkazy vyvrátiti ani vědecky, natož pak pouhými nadávkami.

Abych každému umožnil samostatný úsudek, pokud je německý text věrný, podám všude i hebrejský text *) originálu a pak překlad s poznámkami. Používám 4. vyd. „Zrcadla“; originální text „Šulchanu“ používám dle vydání Amsterdamského.

Budu hleděti na „Zrcadlo“ pouze jako na *literární* produkt; mým cílem je *vědecká* kritika.

In omni bonitate et justitia et veritate!

(Eph., 5, 9.)

Münster v březnu 1884.

Dr. Ecker.

*) Tento text je v našem českém překladu vypuštěn. Kdo by si však přál věrný originál s hebrejským textem, doporučujeme za tímto účelem obrátiti se o výtisky »Judenspiegel-u« na Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Franzl v Praze.

ÚVOD.

I.

Prameny židovského práva.

Bible, co právní pramen jedva má pro Židy význam. Jak třeba zachovávat předpisy obsažené v bibli, o tom učí talmud. Mimo to jen malá část předpisů v talmudu obsažených nalezá se i v bibli. *Proto je talmud hlavním pramenem Židovského práva.*

1. Rabíni vypravují, že Mojžíš na hoře Sinai k *thoře*, zákonu, jež na rozkaz Boží sepsal, obdržel ještě *vysvětlivky* a *doplňky*, jež nebyly zapísány, ale od pokolení k pokolení měly býti děděny *ústní* tradicí.

K důkazu tohoto tvrzení je zneužito místo bible Exod. 24,₁₂: A řekl Hospodin k Mojžíšovi: Vystup sem nahoru ke mně a zůstaň zde a já ti dám kamenné desky a *naučení* a *zákon*, jež jsem *napsal*, abys je poučoval.“ Tato jednoduchá a jasná slova falšuje talmud (Berachoth 5 a)*) takto: „Desky“ jsou „desatero přikázání“; „naučení“ je pentateuch; „zákon“ je mišna; „jež jsem napsal“ jsou proroci a hagiografové; „abys je poučoval,“ je Gemara; jedním slovem znamená to, že všechny součástky věrouky židovské byly dány Mojžíšovi na hoře Sinaj.

Srv. Talmud Megilla 19 b: „Co znamená místo: A na nich (na kamenných deskách) všechna slova, jež mluvil k vám Hospodin na hoře?“ (Deut. 9,₁₀). To znamená, že Bůh Mojžíšovi ukázal na subtilnosti thory a na subtilnosti učení rabínů (zákonníků) a co rabíni kdy nového vynajdou.

2. Jak ujišťuje talmud, nemohl býti zákon zcela napsán, ježto by žádná kniha nebyla obsáhla tento materiál; a sice byl jen tak malý díl napsán, aby si jiní národové nemohli tyto zákony opsati a přisvojit.

Talmud, Erubin 21 b: „Řekneš snad: Když ona (slova rabínů) jsou tak důležitá, proč nejsou napsána? (Aby nebyly) činěny knihy bez konce“ (Eccl. 12,₁₂).

Jak velkým byl by musel býti úplný svitek zákonů, o tom podává *zcela přesnou* zprávu talmud, Erubin 21 a. Tam stojí: „Čtete (Zach. 5,₂):

*) Talmud, jak známo, sestává z 63 traktátů (nepočítaje 4 dodatečné) a je tištěn stereotypně. Číslování stran je provedeno jen po jedné straně. Proto citace *Berachoth 5 a* znamená traktát Berachoth, list 5., první stránka. Druhá strana každého listu v talmudu bývá označena písmenou *b*.

„A on pravil ke mně: „Co se díváš?“ A já jsem řekl: „Divám se na letící svitek, jeho délka dvacet loktů a šířka jeho deset loktů.“ Rozvíme-li ho (mysleme si svitek uprostřed na dvě složený), pak bude jeho míra 20 : 20. Svitek je na obou stranách popsán (srv. Ezech. 2, 10). Myslíme-li si ho jen na jedné straně popsáný, tu budou jeho rozměry 40 : 20 loktům. Jak je velkým svět? Jenom píď. Neboť stojí Is. 40,12 : „Kdo pídí změřil nebesa?“ Píď je půl lokte. Tedy je svět půl lokte na quadrát a svitek zákonů zaujímal by $40 \times 20 = 800$ čtverečných loktů. Je tedy jasno, že svitek byl by 3.200krát větší, než celý svět. Kdo mohl by o tom pochybovati po těchto matematických vývodech?

A že bylo zapsáno tak málo z obavy, aby druzí národové toho nepoužili, o tom je zmínka v Tosephoth k talmudu Gittin 60 b.

3. Ježto je bible jen po vysvětlení a překroucení talmudu srozumitelnou, a ježto největší část zákonů je jenom v talmudu obsažena, proto talmud dle mínění orthodoxních Židů je nad bibli povznešenější a také daleko více považován za právní pramen.

Talmud Erubin 21 b: „Můj synu, dbej více slov písařů (rabínů v talmudu), než slov bible. Neboť v slovech bible je pouze příkaz a zákaz; ale každý, kdo přestoupí slova rabínů, je hoden smrti. Kdo se slovům rabínů posmívá, bude usmrcen ve vařícím bahně.“

Tuto strašnou větu dokazují rabíni z bible. Slyšme a divme se! Talmud odvolává se v té věci na Eccles. 12,12, což i dítě přeloží prostě: „Mnoho se učiti je únavou tělu“. „Lahag“ = učiti se, překrucuje talmud v „la'ag“ = posmívati se, „je giath“ čte „je gioth“ a vykládá to slovem „lidské výměšky“ (snad proto, že multo labore ex carne (corpore) exprimatur!). Jak jemně řečeno!

Talmud Sopherim 15,7: Bible rovná se vodě, mišna vínu, a šest příkázání (gemara) kořeněnému vínu.

Talmud Baba mecia 33 a: Rabíni učí: Obírá-li se kdo (jenom) bibli, je to něco a dostane se mu odměny. Obírá-li se gemarou, tu není větší odměny pro něho nad tuto.

Talmud Sota 22 a: Bezbožný je ten, kdo čte bibli a mišnu, ale nepoužívá mudrců (v gemaře).

4. Talmud neobsahuje zákony v systematickém pořádku, ale rozptýleně, s obsáhlými diskussemi a chytrými sofismaty, nechutnými lstmi, se sty nepotřebných vyprávění a dětských bajek a pohádek.*)

Když po rozboření Jerusalema byli Židé rozptýleni do celého světa, bylo považováno za nutno, bohatý materiál t. zv. ústní tradice napsati

*) Málokdo byl takovým znalcem talmudu, jako anglický theolog Lightfoot († 1675), učený autor díla »Horae hebraicae«. Byl to muž velice prostý a srdečný. Obíraje se studiem talmudu po celý život, charakterisoval ho takto: »Skoro nepřekonatelné obtíže slohu, úžasná hrubost jazyku, podivuhodná prázdnota a do nebe volající lži-mudrování o pojednávaných otázkách mučí, dráždí a trýzní toho, kdo čte tyto traktáty jedině svého druhu.

a sebrati. Ku konci 2. křesťanského století dokončil Rabbi Jehuda hanasi [(„kníže“), nebo „Rabbenu-ha-quadoš“ (náš svatý učitel), nebo prostě „Rabbi“ (učitel) $\alpha\tau'$ $\epsilon\zeta\omicron\chi\acute{\eta}\nu$ zvaný] Mišnu, jež obsahuje v 6 odděleních 63 traktátů a 523 hlav.

V Mišně sepsané zákony byly v školách blíže vykládány, co vedlo k širokým vývodům a chytrým důsledkům. Tak rostl stále materiál talmudu. Školy v Palestině a v Babyloně sledovaly vlastní cíle. V Babylonii (Pumbaditha, Sura, Nehardea) byly školy slavnější, než v Palestině (Tiberias, Jamnia, Lydia), jež byla téměř židůprázdná. Tak povstala dvojí „gemara“, t. j. „dovršení“ — palestinská o 39 traktátech mišny, složená rabínem Jochananem ku konci 3. stol. (ukončena v Tiberiadě kolem r. 350) a babylonská o 36 traktátech mišny, redigoval ji Rab-Aši a Rabina; tento ji dokončil kolem roku 500. S mišnou tvoří obě gemary jerusalemský a daleko obsáhlejší babylonský talmud.

Je-li v mišně materiál jakž takž věcně sestaven, jedná se v gemaře o traktátech všeho druhu. Jakékoliv slovo je podnětem k dalekosáhlým disputům a úvahám bez konce. Tu praví tento rabín „ano“, onen „ne“; tento odůvodňuje to tak, onen onak, všemožné i nemožné případy bývají rozvažovány a tak či onak rozhodovány. Tak pojednává se v traktátu Berachoth, t. j. „požehnání“ sta a stokrát o záchodu a o všem, co s tím souvisí!!

5. Babylonský a jerusalemský talmud není však jediným pramenem židovského práva, i jiná starší díla, hlavně knihy, sepsané mezi dobou ukončení mišny a gemary, bývají používány, co *vedlejší prameny*.

Na př. Tosephtha, Dodatky k mišně. — Siphra, Výklad k Leviticus; týž, výklad k Num. a Deut. atd.

II.

Židovský zákonník.

Z praktických důvodů bylo nutno pomýšleti na to, vyňati hlavní třeš z obsáhlých pramenů a sestaviti ji.

1. Po ukončení Gemary přikročeno k podrobnému výkladu jejímu. Tak vznikly t. zv. Tosephoth t. j. dodatky (nejdůležitější jsou ve vydáních talmudu přidány). Čím více vzrůstal materiál, tím citelněji pocítovala potřeba kompendia, v němž by zákony precisně byly sestaveny. Aby tedy bylo studium talmudu ulehčeno, a aby z dlouhých a širokých diskusí byl jen praktický resultát vyňat, sestavil roku 1032 rabín Isák, syn Jakuba Alphasiho výtah z talmudu pod názvem „Hilchoth“ t. j. „zákony“. „Malý talmud“ byl pohodlnější k studiu. Ježto však nebyl systematicky sestaven, nemohl na dlouho opanovati pole.

2. První systematický výklad židovského práva sepsal velký učenec a filosof *Rabín Mosche bar Maimon* (židy po většině „Rambam“, křesťany Maimonides zvaný). Roku 1169 vyšly čtyři folianty pod názvem „Mischne thora“ t. j. „Opakování zákona“, jinak též zvané „Ha-jad, ha-cha-zaqua“

t. j. „Silná ruka“. Maimon pokoušel se v díle tom odůvodniti filosoficky veškery zákony a proto byl mnoha rabíny podezříván. Proto přece však během doby dosáhlo dílo toto značné vážnosti.

3. Dílo Maimonovo obsahovalo veškery zákony talmudu, tedy také mnoho, co od zničení chrámu nemohlo býti použito. S druhé strany bylo jeho líčení poněkud stručným a nestačilo, ježto se vynořovaly stále nové právní otázky a kontroverse. Proto složil roku 1321 Jakub ben Ascher v Toledu „Arba'a turim“ t. j. „Čtyři řady“. On vynechal veškery zastaralé zákony, vyhýbal se filosofickému odůvodňování a provedl své dílo v přísně rabínském duchu.

Rabíni Alphasi, Maimon a Ascheri, kteřív esměs z diskussí talmudu vyvodili praktický resultát, byli v mnohém ohledu různého mínění. Proto vznikly mnohé rozdíly a nesrovnalosti v obcích. Povstalo přání po novém, lepším díle, v němž by bylo obsaženo vše, co v starých knihách za správné uznáno, v němž by bylo vynecháno všechno zastaralé a v němž by veškery zákony byly vpraveny do stručných, přesných paragrafů — slovem povstalo přání po vlastním právnickém kodexu.

A tak konečně povstal

☞ Šulchan aruch. ☞

Tato kniha vyhovovala všem požadavkům, jež možno klásti do zákonníka: po vynechání zastaralých předpisů, obsahovala veškery ještě platné zákony v přehledné soustavnosti a ve formě stručných paragrafů.

1. Šulchan aruch sepsal *Josef Quaro* (správně: Josef Kára), rabín v palestinském městě Čafethu (nar. 1488, † 1577); on složil už dřív komentář k „Arba'a turim“ Jakuba ben Aschera. Na šulchanu pracoval přes 20 let. První vydání vyšlo v Benátkách roku 1565.

Šulchan aruch (= Prostřený stůl) (Srv. Ex. 23_{,41}; Žal. 23_{,5}), dělí se, jako Arba'a turim na čtyři části:

I. Orach chajjim t. j. „Cesta k životu“ (Srv. Žal. 16_{,11}).

Tato část obsahuje předpisy, pokud se týkají denního, domácího a synagogálního života Židů po celý rok. Dělí se na 27 kapitol se 697 paragrafy, z nichž každý má zase svá poddělení:

1. Vstávání, oblékání, mytí se, ukojení potřeb (§ 1—7). — 2. Třapce modlitebních šálů (§ 8—24). — 3. Modlitební řemínky (§ 25—45). — 4. Požehnání (§ 46—88). — 5. Modlitby (§ 89—127). 6. Kněžské požehnání (128—134). — 7. Čtení Thory (§ 135—149). — 8. Synagoga (§ 150—156). 9. Jídlo (§ 157—201). — 10. Požehnání rozkoší (§ 202—231). — 11. Večerní modlitba (§ 232—241). — 12. Sabbath (§ 242—365). — 13. Co se smí nositi o šábesu? (§ 366—395). — 14. Zákaz dalekého chodění o šábesu (§ 396—407). — 15. Prostředky, by se smělo daleko jíti o šábesu (§ 408—416). — 16. Novolunnost (§ 417—428). — 17. Pascha (§ 429—494).

18. Svátky (§ 495—529). — 19. Polosvátky (§ 530—548). — 20. Post 9. dne měsíce Ab (§ 549—561). — 21. Jiné postní dny (§ 562—580). — 22. Nový rok (§ 581—602). — 23. Svátek očištění (§ 603—624). — 24. Svátek pod zelenou (§ 625—644). — 25. Slavnostní kytice při svátku pod zelenou (§ 645—669). — 26. Slavnost posvěcení (§ 670—685). — 27. Purim (§ 686—697).

II. „Jore de'a“ t. j. „On učí poznání“, „Učitel vědění“ (Srv. Is. XXVIII, 9). V 35 kapitolách se 403 paragrafy pojednává se o zákonech potravin, o zákonech očištění, jakož i o zákonech o smutku.

1. Zabijení (§ 1—28). — 2. Chybná zvířata (§ 29—61). — 3. Maso živých zvířat (§ 62). — 4. Maso, které měl Nežid (§ 63). — 5. Tuk (§ 64). — 6. Krev (§ 65—68). — 7. Solení masa (§ 69—78). — 8. Čistá a nečistá zvířata (§ 79—85). — 9. Vejce (§ 86). — 10. Maso a mléko (§ 87—99). — 11. Smíšeniny (§ 100—111). — 12. Jídla Nežida (§ 112—122). — 13. Víno od Nežida (§ 123—138). — 14. Modlářství (§ 139—158). — 15. Úrok z lichvářství (§ 159—177). — 16. Kouzelnictví (§ 178—182). — 17. Ženská nečistota (§ 183—202). — 18. Oběti (§ 203—235). — 19. Přísahy (§ 236—239). — 20. Úcta k rodičům (§ 240—241). — 21. Úcta k rabinům (§ 242—246). — 22. Almužny (§ 247—259). — 23. Obřízky (§ 260—266). — 24. Otroci (§ 267). — 25. Proselyté (§ 268—269). — 26. O písmu Thory (§ 270—284). — 27. O písmu na sloupech (§ 285—291). — 28. Ptačí hnízda (§ 292—294). — 29. Smíšení rostlin (§ 295—304). — 30. Výkup prvenství (§ 305). — 31. Prvenství u zvířat (§ 306—321). — 32. Dary kněžím (§ 322—333). — 33. Prokletí a exkomunikování (§ 334). — 34. O navštěvování nemocných (§ 335—339). — 35. Nakládání s nebožtíky (§ 340—403).

III. Eben ha'ezer t. j. Kámen pomoci (viz I. Sam. 4,₁₁, 5,₁₁, 7,₁₁) jedná v 5 kapitolách se 178 paragrafy o zákonech manželství:

1. Příkaz o rozmnožování pokolení (§ 1—6). — 2. Jaké ženy nelze si bráti za ženy? (§ 7—25). — 3. Sňatek (§ 26—118). — 4. Rozvod (§ 119—155). — 5. Sňatek Levitů (§ 156—178).

IV. Choschen ha-mischpat t. j. Brnění práva (Srov. Exodus 28,₁₅, 30), obsahuje v 29 kapitolách se 427 paragrafy veškeren občanský i trestní zákon.

1. Soudce (§ 1—27). — 2. Svědkové (§ 28—38). — 3. Půjčování peněz (§ 39—96). — 4. Vymáhání dluhu (§ 97—106). — 5. Vymáhání dluhu na sirotcích (§ 107—120). — 6. Posly nebo zplnomocněnci (§ 121—128). — 7. Ručení (§ 129—132). — 8. Majetek movitý (§ 133—139). — 9. Majetek nemovitý (§ 140—152). — 10. Poškození souseda (§ 153—156). — 11. Společný majetek (§ 157—175). — 12. Společenstvo (§ 176—181). — 13. Poslové makléři (§ 182—188). — 14. Koupě, prodej (§ 189—226). — 15. Podvod (§ 227—240). — 16. Dar (§ 241—249). — 17. Obdarování nemocného (§ 250—258). — 18. Ztracené a nalezené věci (§ 259—271). — 19. Nakládání a skládání padlých zvířat (§ 272). — 20. Majetek, jenž nikomu nepatří (§ 273—275). — 21. Dědictví (§ 276—290). — 22. Ochrana majetku

(§ 291—330). — 23. Dělníci (§ 331—339). — 24. Zastavení movitého majetku (§ 340—347). — 25. Krádež (§ 348—358). — 26. Loupež (§ 359—377). — 27. O ztrátách (§ 378—388). — 28. Způsobení škody (§ 389—419). — 29. O bití (§ 420—427).

Co se tkne plánu a účelu knihy, v tom ohledu je velice poučná

předmluva.

„Velebím Hospodina velice velmi svými ústy a mezi mnohými chci ho velebiti. Svou písní chci pěti jeho slávu. S čím mám předstoupiti před Pána, s čím mám se pokloniti před Bohem nebes, jenž se svého posvátného příbytku, s nebes, dal svítiti svému světlu ve svém velkém milosrdenství a milosti, a ve své dobrotě vylil je na mne, tak nepatrného člověka, (a mne učinil hodným), sepsání knihy, jež obsahuje svatá slova! Je to mé velké dílo, jež jsem sepsal o „Čtyřech řadách“ a jež jsem nazval „Dům Josefův“, v němž jsem sebral všechny zákony, jaké se nalézají ve všech zákonnících, starých i nových, a v němž udávám přesně místo, z něhož jsem zákony ty vzal. Mé prameny jsou: babylonský i jerusalemský talmud Tosephta, Sifra a Sifré, Mechilta, komentáře a zákonníky, „Otázky a odpovědi“, staré i nové. Zde je každý jednotlivý zákon jasně vyložen, každá věc dle jejího způsobu pojednávána, každý palác dle svého druhu obydlen, a visí na něm všechny štíty hrdinů, kteří ode dávna požívali slávy (Srov. Gen. VI, 4).

Shledával jsem potřebným, skvoucí lilie slov této knihy sebrati v stručné formě, v jasné řeči, shrnuje jen to nejlepší a nejkrásnější, *aby zákon Páně byl úplným a byl běžným v ústech každého Žida*, tak aby rabin, jsa tázán po nějakém zákoně, nemusel koktati, ale aby klidně mohl říci moudře: „Tys mi sestrou!“ t. j. jako každý ví, že nesmí se oženiti se svou sestrou, tak že také dobře jasným je mu každý zákon, na nějž se kdo ptá, ač-li čítá pilně v této knize, jež je vybudována jako sloup na zavěšení zbraní, k němuž se obracejí zraky všech. Také jsem uznal za vhodno rozdělití tuto knihu na 30 dílů, aby každý den mohl být přečten jeden díl a tak celý talmud každý měsíc opakován a aby každý Žid patřil k oněm, o nichž stojí psáno: Blažený muž, jenž sem přichází, máje svůj talmud v rukou. I malí žáci mají v něm stále čítati a z paměti se učiti, aby jim od mládí hlavní zákony byly běžnými, a aby je v stáří nezapomněli. A moudří budou zářiti, jako záře nebes, když po práci a námaze budou okřívati na duši studiem této knihy, plné rozkoše a přesně vymezeného zákona, o němž nemůže býti sporu.

Dal jsem své knize název „Prostřený stůl“, neboť ten, kdo ji studuje, všemóžné vybrané a připravené pamlsky v ní nalézá.

Mám v milostivost Nejvyššího důvěru, že touto knihou země bude plna poznání božího, k němuž dojdou malí i velcí, žáci i mudrci, slavní i skromní učenci.

A tak vztahuji své ruce k Hospodinu: budiž mi napomocen ve jménu své cti, abych patřil k těm, kdož mnohé vedou k spravedlnosti!

Bůh učí mne hodným začítí i dokončítí toto dílo, aby bylo uspořádáno, osvědčeno a vyzkoušeno, užitečno a hojivo.

Počínám s prováděním svého záměru: pán budiž mi pomocen! Amen.“

2. Ježto v mnoha podřízených bodech vyskytly se mezi právními zvyklostmi Orientálců a Occidentálců různosti, proto napsal krakovský rabín Moses Isserles (* 1540, † 1573), [jenž rovněž sestavil komentář k Arba'a turim pod názvem Darkhe Mosche] ku všem čtyřem částem Šulchanu dodatky a opravy, jež u západních Židů požívají téže vážnosti, jako slova Qarova.

V našich vydáních jsou tyto dodatky slovem „Haga“ (t. j. poznámka), nebo závorkami a drobnějším tiskem označeny.

Předmluva rabína Isserlesa zní

Ježto skladatel Bath-Josepha a Šulchan aruchu, mudrc, jenž je pro roků lepší, porazil svůj skot a připravil svou tabuli, a nenechal možnost, by po něm někdo mohl zdokonaliti jeho stůl, leda, že by sebral slova pozdějších učitelů, nebo poukázal na zvyky, jež se v těchto krajích (t. j. v záp. Evropě) zahrnily, proto přicházím po něm, abych jenom rozeštel svůj ubrus na jeho připravené už tabuli a nabídl lidem nejmilejší jejich jídla a pamlsky. Jídla, jež upravil před Bohem, nenabídl lidem těchto zemí, ježto zde zvyky jsou jinými, než jak on praví. Naši rabíni, blahé paměti, už dávno nás poučovali o tom: „Nežij dle platných pravidel a neříd se ani tím, kde vedle pravidel jsou udány i výminky.“ Tím méně máme se řídit pravidly, jež tento Gaon sám ze sebe sestavil a při nichž se řídil Alfasim a Rámbamem, proti nimž mnozí pozdější mnoho namítali. Jsouť v jejich dílech mnohé věci, jež nesrovnávají se s učením mudrců, jichž vodu pijeme. Míjíme tím zákonníky, jež jsou rozšířeny mezi obyvatelstvem Německa, jež nám vždy byly vodítkem a dle nichž už nejstarší naši předkové svá rozhodnutí činili, t. j.: Or zaru'a, Mordechai, Ascheri, Sepher miçvoth gadol, Sepher miçvoth qaton, Hagahoth Maimon, jež se vesměs opírají o Tosaphoth a o rabíny Francie, jichž potomky jsme my. O tom obšírněji jsem se zmiňoval v předmluvě k své knize, v níž jsem disputoval o všech sporných otázkách s gaonem Qaro. Jeho slova v Šulchan Aruchu jsou podána tak, jakoby mu byla sdělena samým Mojžíšem, jak tento je slyšel od Boha, takže žáci a potomci Qarovi mohli by píti jeho vodu bez rozmyslu a tím mohli by zvrátiti veškery zvyklosti těchto zemí. Už naši rabíni řekli, že je rozdíl mezi mnoha věcmi Orientálců a Occidentálců, už v nejstarších pokoleních, neřku-li teď. Proto jsem považoval za vhodné, na oněch místech, jež se mi nelíbila, na okraji poznamenati názory pozdějších, abych vůbec upozornil žáky na to, že o jeho slova je veden spor. A všude, kde jsem shledal, že místní obyčej nekryje se s jeho názory, pátral jsem a na okraji připojoval jsem odlišné mínění.

Má slova jsou sice uzavřená a zapečetěná a není mezi nimi a slovy Gaona možno srovnání, neboť jeho všechna slova nalézají se už v jeho velkém díle Beth Joseph : ale šel jsem jeho cestou, a jen jsem věci prostě, bez důvodů, poznamenával. I mé názory kryjí se po většině s jeho knihou Beth Joseph. Čtenář nechť si vybere: a nenajde-li mé názory ve své knize, nechať hledá u pozdějších, kteří jsou rozšíření v našich zemích, to zde, ono tam, a shledá, neboť jen málo co napsal jsem a slovy „zdá se mi“ jsem opatřil na důkaz, že to je názor můj. Doufám v Boha, že i má obsáhlá slova budou rozšířena po celém Israeli, v nich jsou četné důvody a důkazy, výklady a doklady pro každou věc, pokud jsem to mohl vykonati. Každý, kdo má vlastní úsudek, vol si sám mezi důvody a nespolehej se na jiné. Kdo ale nedosáhl tohoto stupně, ten neustup od panujícího obyčeje, jak sám výše uvedený Gaon napsal v předmluvě k svému velkému dílu.

Tak děkuji Bohu za pomoc a velebím vždy jeho jméno, že mi velkou milost prokázal a prosím ho, by ani příště mě neopouštěl a od sebe neodstrkoval od nyní až po věčnost. A nechť je v mých ústech, až z nich řeč se pořine a nechť chrání mě před bludem, jak stojí psáno: „Pán chrání prosté srdcem.“ On nechť mi cestu ukáže, po níž mám kráčet, neboť k němu pozvedám svou duši. Sejdí milost Pána našeho na mne a mých rukou dílo — pomozí mi Bože! Ten, jenž v skrytě panuje, chraň nás a učiň nás hodny toho, oč prosí pěvec: „Tys prostřel stůl můj před mými nepřátely, tys olejem pomazal hlavu moji, tys přeplnil můj pohár! Ano, štěstí a milost jsou mi údělem po celý život a bydliti budu v domě Božím na věky.“ Amen!

3. Jako původní Šulchan rabína Qara na Východě, tak Isserlesem opravený Šulchan na Západě platil co *právní kodex a přijat byl co pravý, židovský zákonník*.

Že Šulchan aruch od počátku těšil se vysoké úctě, o tom svědčí četné komentáře. Nejstarší jsou od žáků Isserlesových: 1. Sefer me'iroth (enajim (zkratka *Sma*), výklad k Choschen-ha-mischpat; 2. Chelgat mechogeq, výklad k Eben ha'ezer; 3. Ture za hab (ku všem 4 částem Šulchanu, hl. ale k 1. a 2.; 4. Siphthe kohen (zkratka *Sehach*), k 2. a 4. části; 5. Magen Abraham, k 1. části; 6. Beth Samuel, k 3. části. Po té vznikla celá řada dalších výkladů k Šulchanu.

V předmluvě ku komentáři k Eben ha'ezer, jež napsal Gaon rabín Hirsch Eisenstadt r. 5617 (t. j. r. 1857), stojí:

„Z lítosti nad svým národem shlédli Bůh s nebeského svého příbytku dolů. [Viděl], že z pozdních pokolení, nemnozí jsou nadáni poznáním a rozumem, aby z vyšších pramenů čerpali živou vodu. A on poskytl jim milost a „Bůh byl s Josefem“ *) a zaplavil ho záplavou moudrosti a rozvahy, vylil na něho ducha s výše: aby poučoval lid kratší

*) Josef Qaro.

cestou, vším opatřen a zabezpečen. Aby osvitil jejich zrak a připravil jim tabuli, u níž by se jim a jejich dětem dobře vedlo. A pak přiblížil se Mojžiš, Gaon, náš učitel Mojžiš Isserles: od toho i od onoho je Bůh povznášen. On roztáhl ubrus a oslavil „prostřený stůl“. Jeho pramen, je požehnaný pramen z jeho velké knihy Darkhe Mosche a on učinil trefně a dobře uvážené poznámky ku všem čtyřem knihám. A jeho jméno proniklo zeměmi a *všichni Židé jdou po boku rabína Isserlesa*. Obličej Mojžišův je jako obličej slunce.“

V předmluvě téhož k odd. Jore de'a z r. 5596 (1836) je psáno:

Čistý stůl, jenž stojí před Bohem, před námi prostřen a zřízen sloupy rozhodnutí, velkými světly, jež nám svítí na cestu, na cestu života a moudrosti, *a pro něhož bychom jako slepí v tmách tápali,*)* totiž našimi učitely, rabínem Josefem Qaro a Mojžišem Isserlesem, požehnané památky.“

Ale Šulchan nejenom že se těšil velké úctě, on byl také skutečným a jediným zákonníkem:

1. Zákonníkem je kniha, dle níž bývají rozhodnuty otázky právní. Rabínům k rozhodnutí předložené právní otázky o určitých případech bývaly od mnoha staletí s odpovědmi uveřejňovány v t. zv. Schaaloth utheschuboth (t. j. Otázky a odpovědi). Podobných kasuistik není na sta, ale na tisíce. *Od sepsání Šulchanu však veškera tato rozhodnutí byla svedena na Šulchan*. Není pochyby, že Šulchan platil za jediný a všeobecně uznávaný zákonník.

2. Šulchan aruch je *jediným zákonníkem našich Židů*, ježto dbají jen těch předpisů, které jsou v Šulchanu. Tak na př. navléká ženich nevěstě prsten na ukazováček se slovy „Hleď, tímto prstenem jsi mi zasnoubena *dle zákona Mojžišova a Israelova*.“ Tento předpis je *jenom* v Šulchanu a sice v Eben ha'ezer 27, 1, Haga.

3. Šulchan má *všude* platnost. To je jasno už z výše uvedeného a máme pro to množství dokladů.

V Schaaloth utheschuboth Chatham Sopher (rabín Mojžiš Schreiber, z Prešpurka, otec nedávno zemřelého poslance na říšské radě rabína Šimona Schreibra z Krakova) čte se v díle Jore de'a Odpověď 59, že jeden rabín tvrdil, že slova Rma (rabín Mojžiš Isserles) v Jore de'a § 57, 18, Haga, mají platnost jenom pro Polsko. K tomu praví autor: „Nemohu věřiti, že tato slova vyšla z úst nějakého učitele, jenž má v Israeli rozhodovati.“ Na konci téže otázky je psáno: „Tento zákon neexistuje mezi námi, ale jen v zemích Isserlesových.“ K tomu podotýká autor: „Když jsem četl tato slova, začal jsem se trásti a myslel jsem si, zda mohla vyjít z úst učitele?“ V otázce 61. stojí: „Kdo po rozhodnutí Isserlesově

*) Viz Deuteron. 28, 29. Talmud vykládá to tak: Slepý vůbec nevidí. Jde-li ale ve dne, nebo se světlem v noci, tu vidí ho lidé a zachrání před propastí. Slepý v temnotách je vůbec nezachranitelný.

by se odvážil něco mírněji rozhodovati?“ Podobnými výroky naplnili bychom celou knihu.

4. *Šulchan* uznán všeobecně za pravý židovský *zákonník* má platnost tuto až podnes.

To následuje už z posledně uvedených svědectví. Tatáž mohla by býti četnými jinými důkazy doplněna. Ježto tato věc je zcela jasná, proto uvedeme už jen jediné důležité svědectví.

V „Leb ha'ibri“ tištěném r. 1873 ve Lvově je sděleno rozhodnutí „Svatého“ shromáždění rabinů, jež bylo odbyváno na podzim roku 1866 v Uhrách. V tomto 94 rabinů podepsaném spise stojí: „To všechno je zakázáno na základě *Šulchan aruch* a komentářů.“

Ostatně netřeba hledati u rabinů důkaz toho, že Židé uznávají vesměs právní platnost *Šulchanu*.

Dr. Rahmer, rabín z Magdeburka, píše v Piererově konverzačním slovníku sv. XVI, (1870) v článku „*Šulchan aruch*“ „*Šulchan aruch* je přijat israelskými obcemi za směrodatné řídítko pro náboženskou praxi.“

Píše-li též autor dále: „Nedá se však popřítí, že bedlivá revise tohoto náboženského kodexu se stanoviska dnešní vědy je nutným požadavkem doby, ježto je v něm už mnoho zastaralého,“ nedokazuje to nic více, než že rabín Dr. Rahmer je reformním Židem. Pravověrný Žid bude se držeti *Šulchanu* do poslední písmeny.

Poslyšme pravověrného Žida :

Jindřich Ellenberger složil jasný a přesný důkaz vážnosti *Šulchan aruch* ve svém díle „*Historisches Handbuch*“ (Budapešť 1883):

V této knize nalézáme dodatek, jenž „ve vší stručnosti sděluje, jak z hojného osení, talmudu, vzešel ušlechtilý plod: *Šulchan aruch*, t. j. v paragrafech sestavený náboženský zákonník. (Str. 43.)

Na str. 47. tamtéž čteme :

„Josef Qaro vydal svůj *Šulchan aruch*, aby stvořil stejnoměrný zákonník, jenž by vyhověl všem požadavkům. Dílo toto hned po vyjití uznáno za jediné platný zákonník a rozmnoženo byvši vynalezeným knih-tiskařstvím, bylo všude rozšířeno.

Jakmile *Šulchan aruch* zapustil své kořeny a Židy ve všech zemích co jediné směrodatný zákonník byl ctěn a uznáván, ztratil talmud svůj dřívější význam a na mnoha místech uložen do archivu, kde (stejně jako katolíci „církvní otcové“ jen duchovními jsou studováni), rabinů a židovskými theology k studiu pramenů je vyhledáván.

Židovský laik zná dnes talmud jen dle jména, ježto ho sám nedovede už čísti. *Šulchan aruch* však jest už od tří staletí jediným theologickým zákoníkem, pro Židy a náš katechismus.

Slovo „žid-talmudista“ dnes tedy nemá významu, neboť tito Židé už po tři sta let neexistují. Dnes existují jenom a jediné „Židé-*Šulchan-aruchisté*“.

Punctum !

III.

Nehumánní židovské zákony proti „modlářství“ jsou namířeny i proti křesťanstvu!

Jsme přesvědčeni, že mnohý rabín se tajně usmíval, kdož viděl, co si dáváme práce s *důkazem*, že *Šulchan aruch je zákonníkem*. Museli jsme tak činiti, abychom o tom přesvědčili *křesťany*, kteří o našem rabínském Židovstvu nic nevědí.

Nyní chceme ale ještě dokonce dokázat, že existuje slunce; ano: Nad slunce jasnějším je to, co mnozí z Israelitů odvažují se prostě popírat i co my jasně chceme dokázat.

A. Slovy: *Goj, Nochri, Akum, Obed-Elilim, Kuthi je označován v řeči rabínské každý Ne-Žid.* *)

I. Základní význam těchto slov:

1. *Goj*: hebrejsky »národ«. V bibli zřídka užíváno o Israelu, na př. Exod. 19,₆; hlavně o *Ne-Židech* (na př. Deut. 28, 36, 49, 50); konečně »pohanský národ« (Žalmy 2,₁) (Srv. εθνος, gens).

V pozdějším upotřebení znamená *goj* (Femin. *goja*) = *individuum*.

2. *Nochri*: hebr. „cizí“, „cizinecký“. V protivě k Israeli „pohan“. (Is. 2,₆) (Femin. = *nochrith*).

3. *Akum*: je zkratka z počátečních písmen slov: *A obde Kochabim Umasuloth* = Sluha hvězd a planet.

4. *Obed-Elilim* = Modlář.

5. *Kuthi*, vlastně „Kuthejec“ = národ, jenž od asyrského krále byl usazen v říši Israelově a jenž zkříživ se se zbytky Židů vydal rod Samaritánů. (IV. Král. 17, 24, 30.) (Femin. = *Kuthith*.) (Srv. Talmud Chullin 6a.)

II. Dle rabínského způsobu mluvy není rozdílu věcného mezi těmito výrazy.

To jasně je viděti v různých knihách, kde u těchže zákonů se tyto výrazy střídají. Zákony z talmudu jsou doslovně do slovníků přejaty, jenom výrazy pro „Ne-Žida“ jsou stále různé. K důkazu tohoto tvrzení uvádíme z prvních 50 zákonů „Žid. zrcadla“

1. Orach chajim 20,₂: *Akum*; Komentář Atereth zeqenim: *Goj*; Maimon Hilchoth *čičith* 2,₇: *Kuthi*.

2. Orach chajim 14,₁ *Akum*; Hilchoth *čičith* 1,₁₂: *Goj*; Orach chajim 32,₉ *Akum*; Maimon Hilchoth *tephirin* 1,₁₁ *Kuthi*; Orach chajim 39,₁ *Akum*; Talmud Gittin 45b: *Nochri*.

*) Kromě těchto 5 výrazů mají Židé ještě asi přes 50 významů pohrdavých a hnusných, jimiž označují »Ne-Žida« — »hlavně křesťana«. Na př. *Nozerim, Mamzerim, Koferim, Obede hamalni, Kelafim, Hazirim, Periz hachajoth, Arelim, Malchuth Edom be Amalek, Iberim, Obede Aboda Zara, Hamorim* a m. j. Bylo by hnusno seznati význam těchto slov. Upozorňujeme v té příčině hl. na výborné dílo ryt. Konst. de Cholewa-Pawlikowského »Der Talmud in der Theorie und in der Praxis«. Regensburg 1881. Str. 152—162.

3. Orach chajjim 55_{,20}: Akum; Komentář Magen Abraham 15: Obed Elilim.

5. Orach chajjim 128_{,41}, Haga: Akum; Kom. Magen Abrah. 62: Obdath Abodath Elilim.

6. Orach chajjim 154_{,11}, Haga: Akum; Jore de'a 254_{,2}: Goj.

8. Orach chajjim 217_{,5}: Abodath Elilim; Talm. Berachoth 51b: Abodath Kochabim; Maimon Hilchoth berachoth 9_{,8}: Akum, 9_{,9}: Goj.

9. Orach chajjim 224_{,2}: Abodath Elilim; Talmud Berachoth 54a: Akum.

10. Orach chajjim 298_{,5}: Abodath Elilim; Maimon Hilchoth Sabbath 29_{,25}: Aboda Zara.

11. Orach chajjim 306_{,11}: Akum; Koment. 'Atereth zeqenim: Goj. Talmud Gittin 8b a Baba qamma 80b: Nochri.

12. Orach chajjim 329_{,2}: Akum; Koment Maggid mišna a Kesef k Maimon Hilchoth Sabbath 2_{,23}: Goj; Kom. Beer heteb (k Šulchanu) 5: Obdegilulim.

13. Orach chajjim 330_{,2}: Akum, vyd. Vilenské: Kuthith; vyd. štětínské Obdath Gilulim; Maimon Hilchoth Aboda Zara 9_{,16}: Nochrith; Kom. Keseph mišna: Nochrith, Akum, Goja.

14. Šefoeh: Gojim; Orach chajjim 480, Haga: Akum.

15. Orach chajjim 512_{,3}, Haga: Akum; Maimon Hilchoth jom tob 1_{,13}: Obed Gillulim.

18. Ve formuli prokletí: Gojim. Orach chajjim 690_{,16}: Obd Elilim.

20. Choschen ha mishpat 26_{,1}: Akum; Talmud Gittin 88b: Nochrin.

22. Choschen ha mishpat 34_{,18}: Akum; Talmud Sanhedrin 26,b „jiná věc“ (obyčejně eufemismus výrazu „Svině“ zde o „Křesťanech“ užito!) atd. atd. atd.

III. Všechny tyto výrazy mají význam „Ne-Žid“.

1. Že Goj = Ne Žid, to nepopře žádný Žid. Dokázali jsme pak, že Akum a Nochri je se slovem Goj identické.

2. V zákonných předpisech je proti slovu „Žid“ vždy postaveno slovo „Akum“ (Nochri atd.). Stojí tam vždy: Se Židem jednej tak a tak — S Akumem tak a tak. To a to smí jen Žid zhotovovati ne však Goj atd.

3. V nových vydáních Šulchanu (Vilenském a j.) stojí místo slova „akum“ jenom zkratka, jež označuje „Ne-Žid“. Tato věc je každému samozřejmou, tak že se při ní nemusíme zdržovati.

B. I speciálně proti křesťanům jsou nehumánní zákony rabinismu namířeny.

To je jasno už z výše řečeného, že slovem „Ne-Žid“ je po většině míněn „křesťan“. Ale tuto podrobnější důkazy:

I. Talmudsky-rabínské židovstvo jedná o křesťanech jako o skutečných modlářích.

a) Předem nesmíme se domnívati, že Židé chtějí s křesťany jednati mírněji než s modláři. Jejich otcové ve své nešťastné slepotě ukřižovali ožského zakladatele naší svaté víry a šílená fantasmie usoudila mu nej-

strašnější tresty na onom světě jak mají rabíni lépe souditi o učenicích než o mistru? V křesťanství vidělo Židovstvo daleko nebezpečnějšího protivníka, než v pouhém modlářství. Mohli-liž zákonodárci židovští mírněji chovati se ku křesťanům, než k modlářům?

b) Že Židé počítají křesťany k modlářům, to vysvítá z jejich spisů. Citujeme pouze:

1. V Talmudu Aboda zara 7b počítá se křesťanská „neděle“ k „svátkům modlářství“.

2. Tamtéž 27b praví se: Synovec rabína Ismaela byl uštknut hadem a žák Ježíšův jménem Jakub chtěl ho léčiti ve jménu Kristově, což rabín nedovolil, ježto nelze se dáti léčiti kacířem.

Tamtéž 26b stojí: Kdo je kacíř? Ten, kdo slouží modlám.

3. Talmud Sabbath 116a: Rabín Maír nazývá knihy kacířů „Avon gillaion“ t. j. „Neštěstí na čistém papíře“, ježto jim oni říkají „Evangelia“.

4. U Maimonida Aboda zara 1,3: „Věz, že tento lid Nazarenů, kteří bloudí za Kristem, jakkoliv jejich dogmata jsou různá, přece všichni jsou modláři, a třeba s nimi jako s modláři nakládati. Tak učí talmud.“

5. Schaaloth utheschuboth Chatham Sopher č. Jore de'a 131 čteme: „Je jisto, že jeho (gojova) služba je službou modlářskou.“ To praví i Rambam v Hilehoth Maachaloth as'moth 11,4. V našich vydáních to však schází, ne však ve vydání Amsterdamském nebo Benátském.

6. V Hagahoth Ascher Aboda Zara 3,5 stojí výslovně: Kříž patří k modlářství.

7. Rabbenu Ascher píše k Aboda Zara 4,1: Stříbrný kalich, jež má katolický kněz v rukou a kadidlo patří k modlářství.

II. Že speciálně v Šulchan aruchu slovem *akum* jsou míněni křesťané, o tom není pochyby.

V soudním jednání o „Židovské zrcadlo“ učinili jsme toto přirovnání:

Dejme tomu, že by zde v Münsteru si nějaký Žid sedl a napsal Židům nový zákonník. Tu byly by zákony dvojího druhu: jak si mají počínati Židé vůči Židům a jak vůči — jmenujž si to jakkoliv, slovem vůči — Ne-Židům. Tyto zákony vůči „nežidům“ byly by ale nehumánní a drsné a autor byl by interpelován, proč chce tak nakládati s křesťany. A tu by autor řekl: Těmito Ne-Židy nejste míněni Vy, křesťané, tím jsou míněni — Hottentoti! Směšné! A stejně směšné je tvrditi, že v 16. stol. byl v Krakově vydán zákonník, jenž nebyl namířen proti křesťanům, ale proti „klanícím se hvězdám a planetám“.

To by tuto věc mohlo samo o sobě dostatečně dokázati, ale i ze samých textů můžeme *nezvratně* dokázati, že slovem „*akum*“ jsou míněni „křesťané“.

1. Zákon 4. Židovského zrcadla zní: Modlí-li se někdo (Žid) a jde kolem *akum s křížem* v ruce a Žid v modlitbě dospěl k místu, při němž třeba se pokloniti, nesmí se pokloniti, i když jeho mysl je k Bohu obrácena.

2. Dle zákona 71. je Židu zakázáno se pokloniti před kráľi a kněžími, kteří mají *kříž* na prsou.

3. Zákon 59. zakazuje Židovi veškeru výhodu z *kříže*, před nímž se klečí.

Z těchto tří zákonů jasně vysvítá, že dle názoru Židů ctění kříže je modlářstvím, a že křesťané ctící kříž jsou „akumové“.

4. Dle zákona 85. nesmí Žid *akumovi* podati vody, ví-li, že jí má býti *křtěno*. Proto jsou pokřtění akumy.

5. Jore de'a 148,¹², Haga (viz zákon 94) zní:

„A stejně tomu jest, pošle-li Žid akumovi dar osmého dne po „Nitalu“, jež zovou „Nový rok“. Nital je zřejmě latinsky Natale, oslava narození Ježíše Krista. Celý paragraf jedná o modlářských svátcích. Jasněji a srozumitelněji nelze už říci, že **vánoce jsou slavností modlářskou a křesťané že jsou akumy!**

6. V komentáři k Jore de'a 139,¹⁵ (v. zák. 58) nota 11. stojí:

„Píše Rabbenu Jerucham, že je stejně zakázáno jejich „Čtyřiaadvacet knih“, jež řecky nebo jinou řečí napsány jsou, jim prodávati, ježto překladatel jich je nesprávně přeložil, aby je (akumy) zmátl, a je ve víře posilnil.“

Výraz „Čtyřiaadvacet knih“ je běžný pro „Starý Zákon“ a z bible nemůže jiný *akum* čerpati posilnění své viny, než *křesťan*.

7. V dodatcích Mojžíše Isserlesa k Šulchanu (*tedy v 16. stol. v Krakově*) praví autor, že žije mezi akumy. Tak v Choschen ha mishpat 409,³, Haga: „*Dnes, kdy žijeme mezi akumy*“ (viz zákon 49). V Jore de'a 148,¹², Haga čteme: *Žijeme mezi nimi (akumy) a musíme s nimi po celý rok uzavíratí obchody.*

8. Každému křesťanu je známo, že Žid nejl masa ze zvířete, jež *křesťan* porazil, a přece stojí v Šulchanu pouze, že maso zvířete, jež *Nochri* porazil, nesmí se jísti (Jore de'a 2,¹; Žid. zrcadlo zák. 51). (V Talmudu chullin 13a stojí *akum*.)

9. Žid nesmí od žádného Žida bráti *úroky* (Jore de'a 160), ale jenom od *akuma* (Jore de'a 159). Že dnešní Židé také od *křesťanů** berou úroky, to nepotřebuje dalšího důkazu.

10. Jak mnoho křesťanů je „**Schawwesgoj**“, jak mnoho křesťanských děvčat je „**Schawweschicksel**“ a přece stojí v Šulchanu (Orach chajjim 244): „V sobotu lze vykonávati práce jen pomocí *akuma*.“

K tomu poznamenává komentář, nota 8: V našem městě je zvykem, že se najímá *akum*, jenž odklízí hnůj a smetí s ulice a tuto práci vykonává v sobotu.“

Autor komentáře byl rabín z Kališe (v ruském Polsku), jenž zemřel r. 1775. Zdaž si snad tito polští Židé k metení ulic — před 100 léty — dali dovážet „modláře“ z daleké Asie??!

KRITIKA

sta zákonů, dle Šulchan aruchu
citovaných Justem

v

„JUDENSPIEGEL“.

Váhu spravedlivou a efi
spravedlivou i bát spra-
vedlivý míti budete.
Ezechiel XLV., 10.

Z á k o n 1.

¹⁾ „Žid nesmí žádný oděv, jenž má cici (střapce na koncích šatu, jež Židé při ranní modlitbě odívají v. Numeri 15,_{3c}) akumovi (= křesťanu) prodati; ²⁾ on nesmí ani podobný šat akumovi (= křesťanu) dáti v zástavu, nebo s úmyslem, by si ho ponechal. Neboť, kdyby akum (= křesťan) podobný šat měl u sebe, je obava, že by mohl nějakého Žida oklamati tím, že by řekl, že je také Žid. A kdyby mu Žid věnoval svou důvěru a jen v jeho společnosti podnikl cestu — *tu by ho akum zabil.*“

¹⁾ Šulchan aruch, Orach chajjim 20,₂; vzato z Talmudu Menachoth p. 43.

²⁾ Tamtéž, vzato z Nimmuge Joseph.

Orach chajjim 20,2.

„Nesmí se*) prodávati svrchní šat s (rituelními) střapci akumovi; snad by se tento k nějakému Židovi na cestách přidružil a jej zabil. Ani v zástavu dáti nebo svěřiti vrchní šat se střapci akumovi nelze, leda, že by to bylo na krátkou dobu, tak že by tato obava nenastala.“

Justem přidaná slova v polovině zákona, jež by vlastně měla být v závorce, jsou nutna k porozumění. Konec věty úmyslně není vynechán, *ježto dokazuje, že tento zákaz vyplývá jedině z nedůvěry vůči akumovi.*

*) Vlastně »neprodává se«. Druhá část věty jasně osvětluje, jak tomuto ovšem dlužno rozuměti.

Z á k o n 2.

1) „Vše, co Žid rituálně potřebuje k boží službě (jako na př. výše zmíněné střapce atd.), nesmí *žádný akum* (křesťan) zhotoviti, *nýbrž jenom Žid*, neboť toto musí být zhotoveno *lidmi* a *akumové* (křesťané) nejsou Židy považováni za lidi.²⁾

¹⁾ Šulchan aruch, Orach chajjim 14,₁; 32₉; 33,₁; 39,₁ a₂.

²⁾ Talmud Jebamoth, 61.

Orach chajjim 14,₁.

„*Střapce*“, jež zhotovil akum, jsou nepotřebny, neboť stojí psáno: Mluv se syny Israele (Num. 15,₃₈) t. j. s vyloučením akumů.

Ostatní citáty Justovy jednají o *modlitebních řemenech*. Podobné předpisy o *paschalním chlebu* viz Orach chajjim 406,₁, o *písmu thory* viz Jore de'a 181,₁.

Jebamoth 61,_a.

„Hroby akumů nejsou znesvěceny, nakloníš-li se nad nimi, ježto se praví: „Ale vy jste ovce mé, ovce mé pastvy, vy jste lidé.“ Vás nazývají lidmi, ne *však akumy*.“

Že Talmud směšně překrucuje místo v bibli Ez. 34,₃₁, to dokazuje protiklad „Já jsem váš Bůh“.

Co se textu Justova tkne, tu je první jeho díl, rituální předpis sám, věcně správným dle Šulchan aruchu. Dle uvozovek dalo by se souditi, že v Šulchanu je i odůvodnění, čehož není. V Talmudu pak je odůvodnění v jiné souvislosti. Odůvodnění je tedy Justovým libovolným dodatkem.

My sami nevidíme nic nenávistného v příkaze samém; prostá příčina leží už v textu uváděcím v Orach chajjim 14,₁, kde sám Bůh poroučel Židům, aby zhotovovali rituální střapce, z čehož rabíni logicky usuzovali, že Neisraelité jsou přímo zbaveni práva střapce zhotovovati. Není-li tedy v zákaze samém ona ostrost, již Justus hledá, nalézáme ji za to v Talmudu zcela jasně. Co jsme tedy, nejsme-li lidmi. Budeme míti ještě potěšení to zvědět. Talmud to ví zcela přesně!

Z á k o n 3.

¹⁾ Modlitba „kadiš“ (začínající slovy „Jithgaddal vejithqaddaš“, t. j. „povznesen a posvěcen“, od toho i jméno „kadiš“), smí býti pronášena jen tam, kde je *deset Židů* pohromadě a to tak, že žádná nečistá věc, na př. *hnůj nebo akum* není mezi nimi.“

¹⁾ Šulchan aruch, Orach chajjim 55,₂₀; vzato z Tospath v Talmudu Pesachim str. 85.

Orach chajjim 55,₂₀.

„Je-li deset (Židů) na jednom místě (pohromadě) a mluví-li modlitbu Kadiš neboli Keduša, tu může i ten, kdo k nim nepatří, odpověděti (řici Amen). Mnozí ale praví, že je nutno, aby (je) nedělil výkal nebo akum.“

Dle našeho doslovného překladu je tu řeč o něčem nečistém mezi oním jedním a shromážděnými a ne jak to Justus pojímá. Ale proto nepochybujeme, že i zde má Justus věcně pravdu. Ponecháváme rabínům, aby se s ním o tom hádali.

Pro nás důležitějším je spřežení dvou slov, z nichž první znamená *stercus* (srv. *Orach chajjim* 85,2: „I mysliti na slova Thory je zakázáno na záchodě, *ubi stercus et urina sunt*“). Ve Vilenském vydání je *stercus* zaměněno slovy „věc, jež není čistá“. Nepotřebujeme ani podotknouti, že vydavatel byl beze vší pochyby dobrým znalcem talmudu, v němž toto delikátní thema bývá nesčetněkrát probíráno (kdyby těchto delikátních a ještě delikátnějších věcí nebylo, byl by talmud o řádný svazek tenčím) a že ne z nějakého ohledu na slušnost, nýbrž jen z bázně před ruskou censurou tento eufemismus do textu propašoval.

Co se pak týče druhého slova, tu může býti míněna i osoba (*akum*) i věc (modlářství) a Justovi nemůžeme přímo vytýkati nesprávnost, že se rozhodl pro slovo *akum*.

Z á k o n 4.

¹⁾ „Jde-li naproti Židovi *akum* (křesťan) s křížem, tu je Židovi přísně zakázáno *skloniti hlavu*, i když by se právě v té chvíli modlil. A i když by v modlitbě své právě dospěl k místu, při němž má se pokloniti (v modlitbách židovských jsou mnohá místa, při nichž se Žid musí pokloniti), má se toho přece vystríhati.“

¹⁾ Šulchan aruch, *Orach chajjim* 113,8; vzato z Hagahoth Ascher a Or Surna.

Orach chajjim 113,8.

„Modlí-li se kdo a jde mu naproti *akum* s křížem v ruce, a on (Žid) přijde k místu (v modlitbě), kde je zvykem se pokloniti, tu nemá se pokloniti, i kdyby jeho úmysl byl k Bohu namířen.“

Poněkud rozdílné, ale naprosto správné pojetí zákona u Justa činí věc jen srozumitelnější. — Tento předpis je v „Židovském zrcadle“ pro nás asi nejdůležitějším, ježto nezvratně dokazuje, že slovem *akum* jsou také *křesťané* míněni. Z toho vysvítá, proč v novějších vydáních je text měněn. Ve Vilenském vydání je místo „*akum*“ slovo „člověk“, v Štětinském místo „kříž“ slovo „věc modlářská“. Takovými rabínskými úskoky nelze odstraniti se světa zlý text původního spisovatele.

Z á k o n 5.

¹⁾ „Synové velekněze Aarona mají i dnes, kdy v Jerusalemu není ani chrámu ani obětí, mezi rozptýlenými Židy požívati zvláštních významání a poct na rozdíl od obyčejných Židů, a mají vždy míti právo, udíleti o svátečních dnech požehnání veškerému Židovstvu:

stane-li se ale jedno jejich dítě Akumem, pak je znesvěcen celý rod a ztrácí následkem toho své kněžské právo.“

¹⁾ Šulchan aruch Orach chajjim 128,⁴¹, Haga; vzato z Mordechai k Talm-Sanhedrin.

Orach chajjim 128,⁴¹, Haga.

„Mnozí praví, má-li on (Kohen) dceru, jež k akumům přešla, nebo sesmilnila, tu není povinen nikdo ho ctíti, neboť ona zneuctila svého otce.“

Klade-li Justus místo slova „dcera“ všeobecnější význam „dítě“, není to žádnou nesprávností, ježto Beer heteb (nota 71) výslovně praví, že je lhostejno, je-li to syn nebo dcera. — Slova „nebo sesmilnila-li“ jsou v „Židovském zrcadle“ vynechána, jistě ne úmyslně. — Že by „rodina“ byla zneuctěna, nestojí zde v textu: zde mluví se jen o „otci“.

Z á k o n 6.

¹⁾ „Žid, jenž se stal *Akumem* (křesťanem), je do té míry *proklet*,²⁾ že kdyby chtěl darovati synagoze svíce nebo něco podobného, *je zakázáno je přijmouti*.“

¹⁾ Šulchan aruch, Orach chajjim 154,¹¹, Haga; vzato z Piske Mehari Weil 64.

²⁾ Proklítí znamená tu totéž jako exkommunikovati, z náboženské obce vyloučiti.

Orach chajjim 154,¹¹, Haga.

„Když někdo, jenž k akumům odpadl, vosk nebo světlo pro synagogu daruje, tu je zakázáno, je rozsvítiti.“

„Rozsvítiti“ znamená prostě „přijmouti“ v textu Justově. (Srv. naproti tomu komentář: „Od Akuma lze je přijmouti.“) Ostatně tento zákaz neměl praktickou cenu. Proč by křesťané Židům toto jednání zazlívali? Kdyby jen nebyly v Šulchanu horší věci! Vydavatel „Židovského zrcadla“ měl k svému účelu beze vší pochyby vybrati něco lepšího!

Z á k o n 7.

¹⁾ „Modlitba Symun (již Židé se modlivají po jídle a v níž na konci bývá žehnáno i hostiteli) nemá býti pronášena v domě žádného *Ākuma* (křesťana), aby *Akumovi* (křesťanovi) *nebylo požehnáno*.“

²⁾ Šulchan aruch, Orach chajjim 193,³, Haga.

Orach chajjim 193,³, Haga.

„Je zvykem společnou stolní modlitbu*) nepronášeti v domě akuma. A mně zdá se, že důvod (toho) je ten, že nelze se v domě Akuma účastniti předem určené hostiny**) z bázně před akumem; z toho plyne, že

*) Po ukončeném jídle.

**) Rabíni činí rozdíl mezi »předem ustanovenou hostinou« a mezi »náhodným jídlem«. Modlitba Symun byla pronášena jen v prvním případě.

jaksi bylo jeděno, aniž to byla předem ustanovená hostina. Dále že je se co báti nebezpečí, aby nebylo znění modlitby měněno a aby nebyla pronesena slova: „Milosrdný žehnej pánu tohoto domu.“

Proti pojetí tohoto zákona nelze nic vytýkati. Všeobecného „zvyku“ musí každý dbáti, proto není překlad Justův „nemá býti...“ nikterak nesprávným.

Z á k o n 8.

1) „Za každý požitek vůně musí žid pronéstí krátkou modlitbu Beracha, vyjma, jsou-li drahá koření nebo jiné vonné věci na záchodě, aby zápach tohoto místa zahnal, nebo jsou-li vonné věci v rukou nevěstky, jež se jimi zdobí, aby lidi k hříchu sváděla, nebo jsou-li vonné věci v *kostele* (křesťanském!). Pak je zakázáno pronéstí Beracha za požitek vonný, ježto je požitek ten znečistěn záchodem, nevěstkou nebo kostelem.“

1) Šulchan aruch, Orach chajjim 217,2, 4 a 5. Z Talmudu Berachoth str. 51 a 53 a Maimon Hilchoth Berachoth Pereq 9.

Orach chajjim 217,2.

„Nemá býti modlitba diků pronášena za vůni záchoda nebo oleje, jenž je zhotoven k odstranění špíny.“*)

217,4.

„Za vůni nevěstky, na př. za balíček drahého koření, jenž jí visí na krku, nebo jež má v ruce, nebo v ústech, nemá býti děkovací modlitba pronášena, neboť jest zakázáno k němu čichati. Snad byl by kdo sveden ji políbíti, nebo k jejímu tělu přes příliš se přiblížiti.“

217,5.

„Za vůni modloslužby nemá býti pronášena modlitba děkovací ježto je zakázáno k ní čichati.“

Že slovem „modloslužba“ jsou i křesťanské chrámy míněny, o tom není — jak z našeho úvodu vysvítá — pochyby. A tak je zákon 8. věcně správný. Tolik musíme však podotknouti, že přiřazením k sobě tři paragrafů a uvedením v těsnou souvislost záchoda, nevěstky a kostela, stává se rabínský zákaz nepřátelštějším, než dle našeho mínění tomu vlastně jest. Poukazujeme k tomu, že v *tomtéž* paragrafu (217,2), v němž je řeč o záchodu, je zakázána děkovací modlitba i při vůni zaváděné u židovských mrtvol (pokud jde o to vůni zahnatí zápach z mrtvoly). Je nutno jednotlivé předpisy posuzovati dle všeobecného zákona: „Modlitbu děkovací pronášeti dlužno jen při oné vůni, jež k tomu účelu je pořizena, abychom k ní čichali“ (217,2).

*) Na př. s rukou po jídle.

Z á k o n 9.

1) Každý Žid, jde-li kolem *rozbořeného chrámu akumů* (křesťanů), je povinen říci: „Buď pochválen Pán, jenž vykořenil odsud tento *dům modlářský!*“ A jde-li Žid kolem chrámu, jenž posud stojí, tu má říci: „Sláva Tobě, Hospodine, že protahuješ svůj hněv nad zločinci!“
 2) A vidí-li 600.000 Židů pohromadě, tu má říci: „Sláva Tobě, přemoudrý Bože!“ Vidí-li však akumy (křesťany), tu má říci: „Vaše matka bude v hanbě postavena a posměchu vydána“ (Jeremiáš 50,12)
 3) a když Žid jde kolem *židovského hřbitova*, tu má říci: „Pochválen budiž, Pane, jenž jsi je tak spravedlivě stvořil“ a před hřbitovem *akumů* má říci: „Vaše matka bude v hanbě atd.“ 4) Když Žid dobře vystavěné domy *akuma* vidí, tu má říci: „Domy pyšných Bůh rozvalí,“ vidí-li ale zbořené domy *akumů*, tu má říci: „Bůh jest Pán, jenž se mstí.“

1) Šulchan aruch, 224,2; vzato z Talmudu Berachoth str. 54.

2) Tamtéž str. 58.

3) 59.

4) 58.

Orach chajjim 224,1.

„Kdo vidí sošku Merkurovu, nebo jiné modlářství, má říci: „Veleben budiž, Pane, náš Bože, králi světa, jenž poshovění skytáš těm, kdož jednají proti Tvé vůli.“

224,2.

„Kdo vidí místo, na němž byla vykořeněna modloslužba, má říci, je-li to v zemi Israele: „Veleben budiž, Pane náš Bože, králi světa, jenž jsi zde vykořenil modloslužbu z naší země.“ Je-li to mimo zemi, tu má říci: „. . . jenž jsi vykořenil modloslužbu z tohoto místa.“ A v obou případech má říci dále: „Jako jsi ji vykořenil z tohoto místa, tak ji máš vykořeniti i ze všech míst a navrať srdce svých služebníků tvé službě.“

224,5.

„Kdo 600.000 *) Israelitů vidí pohromadě, ten má říci: „Buď veleben, Pane náš Bože, králi světa, znalče skrytých věcí.“ **) Jsou-li to však modláři, tu má říci: V hanbě bude postavena vaše matka, ze studu červená ta, jež vás porodila. Hle, konec pohanů je poušť, sucho a samota.“ (Jer. 50,12.)

224,12.

„Kdo vidí hroby Israelitů, praví: Veleben buď kdo vás stvořil spravedlivě“ ***) atd. A nad hroby akumů praví: „V hanbě postavena bude vaše matka.“

*) Úplný text dle Talmudu (Berachoth 58b): »Veleben buď, jenž vás stvořil spravedlivě, jenž vás krmil spravedlivě, vás vyživoval spravedlivě, vás shromáždil spravedlivě a jenž vás také vzkřísí z mrtvých spravedlivě!«

**) Počet Israelitů při odchodu z Egypta. (Exod. 12,37.)

***) Talmud (Berachoth 58a) podává toto vysvětlení: »Neboť jejich mysl nepodobá se jedné druhé a jejich tváře nepodobají se jedny druhým.« (!!)

224,11.

„Kdo vidí domy akumů,*) praví, jsou-li obydleny: „Dům pyšných strhne dolů Pán.“ (Prov. 15,25.) Jsou-li zpuštěny, tu praví: „Bůh pomsty je Pán.“ (Žalmy 94,1.)

V zákoně 9. je především výraz: „... že protahuje svůj hněv zcela zvrácen. Dle našeho mínění lze těmito slovy říci jen *opak* toho, co je skutečně v hebrejském textu. Justus překládá „dům model“ slovem „kostel“, což není sice věcně nesprávné, ale přece jen nedoporučitelné. „Dům modlářský“ — toť dvojí váha! (Prov. 20,10.)

Z á k o n 10.

1) „U večer sobotní je každý Žid zavázán, jakmile spatří světlo, říci: Veleben budiž Pane, Tvůrče světla.“ Kde ale světlo svítí z *ko-stela* (křesťanů), tam je zakázáno, za požitek *takového* světla Bohu děkovati.“

1) Šulchan aruch, Orach chajjim, 298,5. Vyňato z Tur.

Orach chajjim 298,5.

„Nemá býti pronášena děkovací modlitba za světlo modloslužby.“

V zásadě je tento zákon správným. Poznáváme pouze, že dle názoru jiných nebyla modlitba Beracha za světlo pronášena pro požitek světelný (v sobotu Žid sám nesměl rozsvítiti), ale proto, aby byla dochována památka toho, že v předvečer sobotní bylo stvořeno světlo. Ostatně ani tento zákon nelze příliš Židům zazlívati.

Z á k o n 11.

1) „V sobotu je Židovi přísně *zakázáno kupovati nebo prodávati*; je však *dovoleno od akuma* (křesťana) v Palestině koupiti dům, ano i psáti je v tom případě dovoleno, aby v Palestině bylo *o akuma méně* a o Žida více.“

1) Šulchan aruch, Orach chajjim 306,11; vzato z Talmudu Baba Kamma str. 80 a Talm. Gittin str. 8.

Orach chajjim 306,11.

„Je dovoleno koupiti dům v zemi Israele od akuma v sobotu a podepsati a donést na soudní úřad,**) t. j. donést na jejich (akumský) soudní úřad [Haga] a podepsati jejich písmem, ježto je to zakázáno pouze rabíny***) a aby byla obydlena země Israele, proto to nezakázal.“

*) Před domy *Israelitů*, jsou-li obydleny, říká se: »Veleben buď, kdož vymezil přesně hranice vdovy.« (Prov. 15,25.) Jsou-li zpuštěny: »Veleben buď soudce pravdy.« (Srv. Orach chajjim 224,10.)

**) Dátí potvrditi koupi.

***) Jen *hebrejsky* v sobotu psáti je *zákonem* zapovězeno; jinou řečí psáti je zapovězeno jen rabíny.

Tento zákon „Zrcadla“ souhlasí smyslem s původním textem. Ve věci samé pomyslí si jistě čtenář: „Pane Bože, houšť!“ Tento zákon dojista žádného křesťana nerozhněvá.

Z á k o n 12.

1) „*Každá práce v sobotu, jež směřuje k záchraně Žida od smrti, je nejen dovolena, ale i příkázána. Sřítí-li se tedy v sobotu na Žida dům, nebo hromada kamení, tu smí býti tato hromada odklizená, aby pod ní ležící Žid byl zachráněn. Ano, i kdyby několik akumů (křesťanů) s Židem pod kamením leželo a akumové při záchraně Žida také mohli by býti zachráněni, jakkoliv to: zachrániti akuma před smrtí a třeba i ve všední den je velkým hřichem [viz zákon 50.], musíme přece odstraňovati kamení, abychom zachrániti mohli Žida.*“

1) Šulchan aruch, Orach chajjim 329,2; vzato z Talm. Jomma str. 84.

Orach chajjim, 329,2.

„Při zachraňování života neřídí se většinou.“

Širší rozvedení, jak je Justus uvádí, nalézá se v Talm. Jomma 84 b. V tomto zákoně nevidíme nic křesťanům nepřátelského, ano zachránění křesťané budou záchraňci Židovi vděční, třeba že záchrana podniknuta vlastně k vůli jednomu Židovi.

Z á k o n 13.

1) „Židovské porodní bábě je nejen dovoleno, ale i přímo poručeno *židovské ženě v sobotu pomoci* a při tom pracovati i to, čím sobota v jiném případě bývá znesvěcena. *Křesťanské*²⁾ ženě naopak pomoci je *zakázáno* i kdyby jí mohlo býti pomůženo tak, že tím *není sobota znesvěcena*, ježto musí na ni býti pohlíženo jen jako *na zvíře*.³⁾

1) Šulchan aruch, Orach chajjim 330,2; vzato z Talm. Aboda zara str. 26.

2) Tosephath, tamtéž.

3) Viz Talm. Jebamoth, Qiddušin, Kethuboth.

Orach chajjim 330,2.

„Akumce nemá býti poskytnuta porodní pomoc v sobotu, ani něčím, čím není zaviněno žádné znesvěcení soboty.“

Srovnáme-li tento nelidský zákaz se zákazem, že *zvířeti* nemá býti v sobotu ku porodu pomáháno (Orach chajjim 302,1), tu musíme uznati, že v zákoně 13. Justem udaný důvod je k pravdě blízkým. O srovnání samém viz zák. 98.

Z á k o n 14.

1. V předvečer paschy (první večer před velkonočním svátkem) má se každý Žid modlíti modlitbu Schephoch [t. j. modlitbu Židů,

v níž je vzýván Bůh, aby vylil svůj *hněv* na *goje* (křesťany)] a když se Židé tuto modlitbu zbožně modlí, tu je Hospodin beze vší pochyby vyslyší a sešle Mesiáše, jenž vyleje svůj *hněv* na *goje* (křesťany).

¹⁾ Šulchan aruch; Orach chajjim 480, Haga; vzato z Mehari Brin.

Orach chajjim 480 Haga.

Mnozí praví, že je nutno (modlitbu): „Vylij hněv svůj“ atd. před „Ne nás. .“ *) říkati a dvěře otevřítí k připamatování si toho, že je to noc ostříhání:**) a za odměnu této víry přijde Mesiáš a vylije svůj hněv na akumy.“

Strašný text Schephoch sestává ze tří míst bible a zní:

„Vylij svůj *hněv* na *goje*, kteří tě neznají a na království, jež tvé jméno nevzývají, neboť oni pohltili Jakuba a jeho obydlí zpustošili. (Žalmy 79,6-7.)

„Vylij na ně svůj *hněv* a tvého hněvu žár nechť je dostihne.“ (Žalmy 69,25.)

„Pronásleduj je hněvem a vyhlad' je z pod nebes božích.“ (Jerem. žalozp. 3,66.)

Krásný výběr míst z bible! Tu ovšem tvrdí židé houževnatě i o těchto místech, že goji nejsou míněni křesťané; ať je tomu jakkoliv, takových zbožných přání se nebojíme. Ba ani na Israelské se nehneváme, my kteří „bloudíme v stopách Nazarejského“, jenž nám poroučel: „Žehnejte těm, kdož vás proklínají.“ (Luk. 6,8.)

Srovnejte s tímto židovským zatracováním modlitbu, jež o Velký pátek bývá pronášena v katolickém chrámu:

„Oremus et pro perfidiis Judaeis: ut Deus et Dominus noster auferat velamen de cordibus eorum, ut et ipsi agnoscant Jesum Christum Dominum nostrum.

Omnipoteus sempiternus Deus, qui etiam judaicam perfidiam a tua misericordia non repellis, exaudi preces nostras, quas pro illius populi obcaecatione deferimus: ut agnita veritatis tuae luce, quae Christus est, a suis tenebris eruantur. Per eundem Dominum .

Z á k o n 15.

¹⁾ Ve dny sváteční, v nichž je zakázána každá práce, je i *vaření* zapovězeno. Jen to smí každý vařiti, co k svému jídlu nutně potřebuje. Je však dovoleno, by každý, kdo pro sebe ve svátek musí vařiti, do téhož hrnce více jídla vložil, než potřebuje, i když přidané jídlo chce dáti *psům*, neboť jsme povinni i psy při životě zachovati.²⁾

*) Žalmy 115, 1—11.

**) To jest noc, v níž Israelité jsou *ostříháni* bohem, tak že jsou jisti před démony. (Srv. Raschi a Abu Ezra k Exod. 12,32; Talmud kosch ha schana 11,b; Pesachim 109,b).

Pro *akuma* (křesťana) naopak *více* jídla přidávati je *přísně zakázáno*, ježto *nejsme* zavázáni téhož při životě zachovati.

¹⁾ Šulchan aruch, Orach chajjim 512,³, Haga. Vzato z Beth Joseph a Jeruschalmy.

²⁾ Tamtéž 1., vzato z Talmud Beča str. 21.

Orach chajjim 512,1.

„Nemá býti vařeno pro *akuma* o svátečních dnech.*) Proto je zakázáno ho zváti. Snad by k vůli němu bylo více vařeno. Ale jen ho zváti (je zakázáno) [Haga] do svého [židovského] domu, ale jemu poslati do jeho [akumského] domu pro *akumovi* je dovoleno.

Ale jeho sluhu a jeho služku a jeho posla, jenž k němu (Židovi) byl poslán a *akuma*, jenž sám od sebe (bez pozvání) přichází k stolu připustiti je dovoleno, ježto není obavy, že by pro něho více bylo vařeno (Haga). A jest dovoleno více vařiti pro jeho sluhu a služku v tomtéž hrnci, v němž se vaří pro sama sebe, ale pro jiného *akuma* (vařiti) je v každém případě zakázáno.

Peče-li Žid chléb v peci *akuma* a musí dáti *akumovi* chléb, tu nemá *akumovi* určovati chléb před pečením, neboť pak by pekl chléb *akumův*, ale musí napřed péci (aniž by *akumovi* určil chléb) a pak mu jeden dáti.“

512,2.

(*Akumští*) vojáci, kteří dali Židovi mouku, aby jim napekl chléb, musí svoliti, aby Žid dal**) z toho malému (židovskému) dítěti a pak teprve smí žid péci chléb.

512,3.

„Je zakázáno vařiti a péci pro psy; je ale dovoleno jídlo vzíti a jim je předložiti.

Dále je dovoleno v témž hrnci, v němž Žid pro sebe vaří, přidati jídlo pro psy, i když je tam něco jiného, než co se chce dáti psům.“

Talmud Beča 21,b.

„Proč považuješ za správné, počítati psy (k „vám“, pro něž smí býti vařeno) a vylučovati akumy? Já počítám psy proto k nám, že vyživování jich je tvou povinností a vylučuju je proto, že vyživování jich není tvou povinností.“

V tomto zcela nehumánním zákonu nejedná se jen o domácí psy a psičky, nýbrž vůbec o psy (i cizí i vlastní), jak dokazují četné komentáře.

Z á k o n 16.

1. Po čas Cholhamoed (židovského svátku, jenž připadá na jaro nebo na podzim) je každá *obchodní agitace přísně zakázána; dovoleno*

*) O velkonocích, svatodušních svátcích, o Novém roce a o slavnosti pod zelenou (dnu smíření), kdy Židé nic nesmějí jísti, toto pravidlo neplatí.

**) Pak se to považuje za pečení chleba pro židovské dítě.

je však s akumem lichvařiti, ježto lichvaření s akumem *v každé době e bohu milo.*

¹⁾ Šulchan aruch, Orach chajjim 539,₁₃; vzato z Tur a Rabb. Ascher.

Orach chajjim 539,₁₃.

„Na úroky akumovi půjčovati peníze je u oněch (akumů), kteří od něho (Žida) si obyčejně půjčují, dovolenou věcí, ježto by mu (Židovi) to jinak ušlo; u akumů, kteří si od něho obyčejně nepůjčují, je to také dovoleno, ale s podmínkou, že (Žid) vezme si hned úroky za první týden, aby si o svátek udělal radost.“

V „Židovském zrcadle“ jsou slova „ježto lichvaření s akumem je v každé době bohu milo“ přídavkem Justovým. V „Šulchanu“ je zákon odůvodněn tím, že by Židovi lichvaření „ušlo“. *Mají-li* nebo *smějí-li* Židé od akumů bráti úroky, o tom nejsou starožidovští vykladači sjednoceni.

Z á k o n 17.

1. „Vypukne-li někde mor a padnou-li mu za obět mnozí lidé, tu mají se Židé shromáždit v synagoze a celý den nemají jísti a pít a mají se modliti, by se Bůh smiloval a je od moru ochránil. Vypukne-li ale mor mezi zvířaty, pak toho všeho není třeba, leda, že jsou morem zachvázeni i *vepři*, jichž vnitřnosti podobají se lidským. Rovněž tak je-li mor rozšířen na *akumy*, ježto *jejich* tělesné složení *je lidskému podobno.*“

¹⁾ Šulchan aruch, Orach chajjim 576,₃; vzato z talmudu Ta'anith, str. 21.

Orach chajjim 576,₁₃.

„A je-li mor mezi vepři, tu má býti pokání činěno, ježto jejich (vepřů) vnitřnosti lidským jsou podobny. A tím více je třeba pokání, je-li mor mezi akumy a ne mezi Židy rozšířen.“

Justův překlad „Rovněž“ je nesprávný, jím staví se věta odůvodňovací „ježto jejich tělesné složení atd.“ do zcela jiného světla. Tím ztrácí zákon svou ostrost. Zvláštním a nepřislušným zůstává, že v témž krátkém paragrafu mluví se o *vepřích* a *akumech*.

Z á k o n 18.

¹⁾ „O Hamanově svátku musí se všichni Židé modliti děkovací modlitbu Arur Haman, v níž stojí psáno: „Proklat buď Haman a všichni akumové (křesťané), požehnán budiž Mardochej a všichni Židé.“

¹⁾ Šulchan aruch, Orach chajjim 690,₁₆; vzato z talmudu Jeruschalmy Megilla.

Orach chajjim, 690,₁₆:

Dlužno říkati: „Proklat buď Haman, požehnán buď Mardóchej,

prokleta buď Zereš,^{*)} požehnána buď Esther, prokleti buďte všichni akumové, požehnání buďte všichni Židé.^{**)}

Právě o slavnosti Hamanově, čili Purim, lze Židům spíše něco odpustiti. V Šulchanu (Orach chajjim 695,₂), jakož i v talmudu (Megilla 7 b) je poučení, že o této slavnosti Purim je každý Žid *zavázán* tolik píti, aby nerozeznával už rozdíl mezi „Proklet buď Haman!“ a „Požehnán buď Mardochej!“ Buxtorf poznamenává k tomuto předpisu ve své „Juden-schule“ (Frankfurt a Lipsko 1737): Tím je tolik řečeno, že se smí [?] tak opít, že nespočítá pět prstů na svých rukách. A toto přikázání bývá co nejbedlivěji dodržováno.

Z á k o n 19.

¹⁾ »Každý Beth-din (t. j. Vrchní rabinský úřad) smí pronésti rozsudek smrti, i dnes,²⁾ uzná-li to za nutno a i tehdy, když zločin sám o sobě³⁾ nezasluhuje trest smrti.«

¹⁾ Šulchan aruch, choschen ha-mischpat 2,₁; vzato z talmudu Sanhedrin str. 46.

²⁾ Trest smrti smělo usuzovati jen Sanhedrin (soud nejvyšší rady); od té doby, od které neexistuje už ani sanhedrin ani chrám, zmizela taky moc odsuzovati k trestu smrti. Ale v tomto případě, kdy vrchní rabíni uznají trest smrti určitého člověka za nutný, musí i dnes rozsudek trestu smrti pronésti.

³⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 2,₁; vzato z Maimon Hilchoth Sanhedrin, Pereq 24.

Choschen ha-mischpat 2,1.

„Každé Beth-din^{***)}, když oni (soudcové) nejsou určeni pro Palestinu, jakmile vidí, že je národ nevázaný [Haga] a že to čas vyžaduje, má moc odsouditi k trestu smrti, k peněžitě pokutě, nebo k jinému trestu, když ve věci samé není podán jasný důkaz [Hāga]. Mají moc jednati, jak za dobré uznají, aby v mezích udrželi nevázanost lidu.“

Pojetí zákona u Justa je správně, ospravedlníme-li i přídavek: „i tehdy, když zločin sám o sobě nezasluhuje trestu smrti.“ Tato slova sice nejsou v Šulchanu, za to ale jsou v komentáři. Tam stojí doslova: „I když trest smrti na tento zločin není [ustanoven].“

Abychom ale odstranili každou pochybnost, podotýkáme, že v talmudu je zákon ten aplikován na určité případy.

*) Manželka Hamanova.

***) Nás křesťany tato kletba nezabolí. »Maledicimur et benedicimus« (I., Cor. 4,₁₂). My nepřejeme Israeli »Gottes Segen bei Kohn« [nepřeložitelná slovní hříčka, hazardní německá hra], ale něco neskonale cennějšího: aby jim milost boží otevřela oči, aby poznali koho jejich otcové na kříži umučili a kdo se ještě na kříži modlil: Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí. (Luk. 23,₃₄.)

****) Beth-din, t. j. »soudní dům«, je vlastní soudní úřad Židů. Sestává nejméně ze tří soudců, z nichž předseda musí býti znalcem zákona (Srv. Choschen ham. 3,₁) a vrchním rabínem; druzí dva jsou jen rabíny. V případě potřeby smí si vrchní rabín k soudu přizvati i nerabíny.

Rabín Eliéser, syn Jakubův praví: „Slyšel jsem, že Beth-din bije a trestá ne tak, jak je přikázáno zákony Thory, a to děje se ne pro přestupky proti Thoře, naopak proto, aby nezbudován byl kolem Thory dlot. Tak se stalo, že za časů řecké vlády nad námi, jel muž nějaký na koni a byl přiveden před Beth-din, jež odsoudilo ho k trestu smrti ukamenováním, ne proto, že by to byl zasloužil, ale proto, že to daný okamžik žádal.“ (Sanhedrin 46 a.)

Z á k o n 20.

1) „Dostanou-li se dva Židé do sporu, ať si je to k vůli penězům, nebo k vůli něčemu jinému, a budou-li nuceni obrátiti se k soudu, tu mají jíti k Beth-dinu (rabínskému úřadu) a podříditi se jeho rozhodnutí. *Nedovoluje se* nikterak obracet se k akumovi, nebo hledati své právo u královského soudu, t. j. tam, kde jsou akumové soudci. I když je jejich (akumů) zákon totožný se zákonem rabínů, tu *i tehdy je to těžkým hříchem a strašným rouháním se Bohu. Kdo*²⁾ ale tento příkaz překročil a s jiným Židem před křesťanským soudem hledal spravedlnosti, toho má Beth-din *povinnost zatratiti* (t. j. exkomunikovati) a to tak dlouho, pokud svému bližnímu Židovi nepromine to, co na něm žádá.“

1) Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 26,1; vzato z talmudu Gittin, str. 88.

2) Tamtéž Haga; vzato ze Schaaloth utheschuboth Josefa Kohlona, 154.

Choschen ha-mischpat 26,1.

„Je zakázáno, process vésti před soudci akumskými a před jejich soudy: v processu, při kterém oni soudí jakoby židovskými zákony, ba i tehdy, když obě strany souhlasí s tím, by od nich (akumů) byl process veden, je to zakázáno. A každý, kdo přichází, aby process před nimi vedl, je zločinec a jest jako by se rouhal a tupil a ruku zvedl proti thoře Mojžiše, učitele našeho, budiž nad ním mír! [Haga]. A Beth-din má moc ho zatratiti a exkomunikovati, až vzdálí ruku akumovu od svého bližního.“

Výraz Justův „má Beth-din *povinnost zatratiti*“ je upřílišněný; v originálu stojí: „je v jeho ruce“ = „má *moc*“.

Z á k o n 21.

1) „Žid nemá býti akumovi (křesťanu) svědkem proti jinému Židovi. Žádá-li tudíž akum na Židovi peníze a Žid to akumovi odepře, pak je jinému Židovi, jenž ví, že akum má pravdu, *zakázáno*, by byl akumovi svědkem. Přestoupil-li ale Žid tento příkaz a byl-li akumovi svědkem proti jinému Židovi, pak je Beth-din (rabínský úřad) *zavázán* téhož zatratiti (t. j. exkomunikovati).“

1) Šulchan aruch Choschen ha-mischpat 28,3; vzato z talmudu Baba qamma str. 113.

Choschen ha-mischpat 28,3:

„Má-li akum nějaký požadavek vůči Židovi, a je zde Žid, jenž by mohl složit svědectví pro akuma a proti Židovi, a není zde jiného svědka a akum ho žádá, aby pro něho svědčil, tu je zakázáno, by v místě, kde dle akumského zákona stačí výpověď jednoho svědka k vymáhání peněz, svědectví takové bylo složeno. A složil-li takové svědectví, tu má být exkomunikován.“*)

Z á k o n 22.

1) „Za svědka může být jen ten, kdo má trochu lidskosti a cti. Kdo však svou čest zahazuje, kdo na př. nah na ulici vychází, nebo kdo zde akuma o almužnu prosí, kdežto by to mohl učiniti potají (t. j. vzít si dle potřeby), ten rovná se *psu*, ježto si neváží své cti a proto není schopen svědectví.“

1) Šulchan aruch Choschen ha-mischpat 34,18; vzato z talmudu Sanhedrin, str. 26.

Choschen ha-mischpat 34,18:

„Nečestní nejsou dle jejich (rabínů) názoru schopni svědectví. Tak na př. ti, kdož na ulici veřejně před celým světem jedí, nebo ti, kdož na ulici nazí vycházejí, jsou-li zaměstnání špinavou prací, a jim podobní, kteří nedbají studu, neboť všichni tito jsou považováni za psy a těm nesejde na falešném svědectví. K této kategorii lidí patří i ti, kdož veřejně u akumů žebrají o almužnu, jakkoliv mají možnost potají se živiti. Ti činí se pohrdání hodnými a nedbají příliš toho. Všichni tito jsou neschopni (co svědkové vystupovati) dle úsudku rabínů.“

Věcně správně s výjimkou slov („t. j. vzít si dle potřeby“), jichž v originále není.

Z á k o n 23.

1) „Za svědky mohou být považováni jen ti, kdo mají jméno *lidé, akumové* (křesťané) však, nebo *Žid*, jenž se stal křesťanem, jenž je ještě horší, než (rodilý) křesťan, *nemohou nikterak* 2) *být považováni za lidi*, proto jejich svědecká výpověď nemá žádné ceny!“

1) Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 34,19 a 22; vzato z talmudu Baba qamma, str. 14 a Aboda zara str. 26, a Maimon Hilchoth Edoth Pereg 10.

2) Srv. Zákon 2.

Choschen ha-mischpat 34,19:

„Goj a otrok nejsou schopni svědectví složit.“

*) V komentáři stojí, že dá-li svědek prvnímu Židu ony peníze co náhradu, že nemá být (svědek) exkomunikován.

34,22 :

„Zrádci*) a svobodní myslitelé**) a odpadlíci jsou ještě horší než gojové a nejsou schopni svědectví vydati.“

Ježto důvod tohoto zákona, jak jej Justus vádí, není v původním textu, bylo by lze toto tvrzení považovati za smyšlenku Justovu, hlavně tvrdí-li se, že Nežidé jen proto nejsou schopni svědectví, poněvadž jejich pravdomluvnosti není důvěřováno.

Ale Justovo odůvodnění dochází silné podpory v komentáři, kde stojí, že i ti akumové, „o nichž lze bezpečně souditi, že nelžou, přece jsou neschopni vydati svědectví, ježto nenáleží k pojmu „bratr“ a nejsou lepší otroků.“

Z á k o n 24.

1) „Má-li Žid akuma (křesťana) v spárech (po chaldejsku stojí výslovně: ma'aruphia t. j. odíratí, neustále podváděti, nepouštěti ze spárů), tu *smí i jiný Žid k témuž akumovi jíti a peníze mu půjčiti a jej ošiditi*, tak že akum je pozbaven svých peněz. *Neboť peníze akumovy jsou majetkem bez pána a kdo chce, má plné právo, zmocniti se ho.*“

1) Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 156 Haga 5; vzato z Mordechai Baba bathra a Hagahoth Maimon Hilchoth Schechenim Pereq 6.

2) Tamtéž; vzato z talmudu Baba bathra str. 54.

Choschen ha-mischpat 156,5, Haga :

„Má-li Žid v akumovi „dobrého zákazníka“, tu jsou místa, kde je zakázáno, by přišel druhý Žid a prvnímu Židu dělal konkurenci a s oním akumem obchody uzavíral. A jsou místa, kde je dovoleno druhému Židu, aby s akumem dělal obchody a peníze mu půjčoval, jej podváděl a jemu (peníze jeho) odnímal, neboť peníze akumů jsou jako jmění bez pána a každý, kdo dříve přijde, se jich zmocní.“ — Mnozí zapovídají to (aby žid druhému dělal konkurenci).

V tomto zákoně je výraz, jenž bývá užíván jen o akumech, a to ne v dobrém smyslu. To dostatečně dosvědčuje už citované místo. Komentář odvozuje slovo to od „kapati“. (Srv. Deut. 32,2: „Pokape se jako rosa moje řeč“, 33, 28: „Nebesa jeho dští rosu“.) Vykládá se to tak, že „Žid neustále akuma ssaje a jím žije“. Druzí odvozují to slovo od „týlu“, což by znamenalo „chytit v týle“. Snad je Justův překlad: „Má-li v spárech“ příliš silný. Ale rozdílná mínění o této věci nepadají na váhu. Hlavní věcí je věta, že majetek akumův je „jměním bez pána“.

Z á k o n 25.

1) „Měšťané (t. j. Židé) v nějaké obci mají právo *druhým kupcům zakázati, by do jejich místa přicházeli a zboží laciněji prodávali*, vyjma,

*) Srv. Zákon 45, text.

**) V textu: Apigoros vl. Epikurejci, přívrženci svobodného smýšlení Epikureova = svobodní myslitelé, vysměvači zákonu. (Srv. Zákon 50, text.)

že zboží cizích je lepší, než zboží místních. Pak *nesmějí* to obyvatelé zakázati, ježto by kupující mohli přece dostatí lepší zboží. Ale²⁾ přirozeně je to *jen tehdy*, jsou-li kupci *Židé*, jsou-li však kupci *Akumy* (křesťany), pak to lze vždy zakázat, ježto je hříchem, akumovi dovoliti nějakou výhodu; jeť u nás (židů) základním pravidlem,³⁾ že je dovoleno hoditi psu kus masa, *ne však je nochri-mu* darovati, *ježto pes lepší je, než nochri* (křesťan).“

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 156,7, Haga. Vzato z Rabbenu.

²⁾ Tamtéž, vzato z Rabbenu Jeruchan 31 a Maggid Mischna Hilchoth Schechenim Perek. 6.

³⁾ Raschi k Deut. 14, 21.

Choschen ha-mischpat 156,7, Haga.

„Mnozí praví: Zásada, že měšťané jednoho města měšťanům druhého města (se zbožím do jejich města přicházeti) mohou zakázati, má jen tam platnost, kde kupující netrpí škodu, když totiž oni (cizinci) prodávají stejně jako ostatní kupci toho města a jejich zboží také není lepší, než kupců toho města. Ale když laciněji prodávají, nebo zboží je lepší, v kterémž případě kupující užitek mají od nich (cizinců), nemohou jim to kupci (města) zakázati. Ale jen za té podmínky, že kupci jsou Židy. Ale pro akumy, kteří by z toho měli užitek, ne (t. j. mohou cizím kupcům křesťanským zakázati).“

Zákon tento v první polovině je v Justově překladu nesprávný. Slovo „laciněji“ nutno škrtnouti a za slovo „lepší“ třeba vsunouti: „nebo lacinější“. Tato chyba ale nikterak neztupila ostří zákona namířeného proti Ne-židům.

I zde není motivování zákona vzato ze Šulchanu, ale pochází od autora „Židovského zrcadla“. K „ježto je hříchem akumovi dovoliti nějakou výhodu“ srv. Zákony 33, 34, 81 a j. Závěrečná věta je vyňata z exegety Raschi (k Exod. 22, 30), jenž u Židů těší se značné vážnosti.

Čteme v Deut. 14,²¹: „*Nemáte* nic jísti z padlého zvířete. *Cizinci*, jenž v tvých branách jí, smíš je dáti, aby je jedl, nebo prodej je *cizinci*; neboť svatým lidem jsi Hospodinu Bohu svému.“

Exodus 22,³¹: „Lid svatý budete mi a nebudete jísti masa z udáveného na poli; *psu* je vrhnete.“

K těmto slovům podotýká Raschi:

„I on*) je jako pes. Nebo je tím jenom pes ve vlastním významu míněn? [Ne, neboť] písmo učí o *padlém dobytku*: „nebo prodej je *cizinci*,“ oč více platí to o „udáveném“, z něhož smíme míti každý užitek. Je-li tomu tak, proč praví písmo, „psu“ (máš je vrhnouti?) — Abys byl po-

*) V textu nepředchází žádné podstatné jméno, k němuž by se toto zájmeno mohlo vztahovati. Může tím býti míněn pouze *Nochri*. Snad dříve bylo v textu podstatné jméno a toto (z pochopitelných příčin) pozdějšími vydavateli zaměněno zájmenem iěž ovšem čtenářům bylo srozumitelné.

učen, že psa *více ctí třeba* než jeho. A učí tě písmo, že Svatý — veleben budiž! — žádnému tvorů nezadržuje jeho mzdu, neboť se praví: „Ale proti synům Israelským nikde nehne pes jazykem svým“ (Ex. 11,7). A praví Svatý — veleben budiž! „Dejte mu (psu) jeho mzdu!“

Nemyslím, že bychom byli oprávněni, Justa přímo kárati, že tento text uvádí, aby illustroval zákon 25. a j.

Z á k o n 26.

¹⁾ „Má-li Žid v obchodě *pomocníka*, s nimž si ujednal, že vše, co (pomocník) najde, bude patřiti majetniku obchodu a pomocník *ošídí akuma (křesťana)*, tím, že si dá od akuma účet už zaplacený *ještě jednou zaplatiti*, nebo akuma při účtu ošídí, tu tento užitek rovněž patří majetniku obchodu, ježto *podobné užítky* třeba považovati za *nalezené věci*.“²⁾ (Majetek křesťanů je přece dle názoru Židů majetkem bez pána a smějí si Židé z majetku toho vzíti, co chtějí.)

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 176,¹², Haga a 38; vyňato z Schaaloth utheschuboth Haraschba 1011.

²⁾ Srv. Zákon 24.

Choschen ha-mischpat 176,12, Haga:

„Umluvil-li se kdo s někým, že má obchodovati s jeho penězi, a vše, co najde, že má jemu (pánu) náležeti, a on (zřízenec) vybírá od akuma už zaplacené dluhy, pak patří to k pojmu „nalezené věci“, neboť každá zaplacená směnka má cenu pouhého papíru. Proto, kdo takové peníze akumovi vrátil, nemá povinnost nahraditi je svému pánovi, a to je přímo dovoleno (vraceti Ne-židovi jeho peníze).“

Slova v Justově překladu „nebo akuma při účtu ošídí“ dlužno škrtnouti, ježto 176,³⁸ pojednává o společenském obchodu.

Z á k o n 27.

¹⁾ „Pošle-li žid *posla*, aby od *akuma* (křesťana) přinesl peníze, a ošídí-li posel akuma a vezme-li *více* než je spravedливо, tu patří to poslu.“

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 183,⁷, Haga; vzato z Mordechai v talm. Kethuboth.

Choschen ha-mischpat 183,7:

„Pošle-li někdo svého posla, aby přijal peníze od akuma, a [tento se zmýlí a dá mu více, pak patří všechno*) poslovi.“

K tomu podotýká Haga:

„Ale jen, ví-li posel o omylu dříve než [omylem obdržené peníze] pánovi odevzdá; neví-li o tom a dá-li je pánovi, pak patří všechno pánovi.“

*) Co více obdrží.

Slovo „se zmýlí“ překládá Justus „ošídí-li“ a je k tomu oprávněn komentářem, z něhož vysvítá, že se nejedná jen o pouhý omyl akumův.

Z á k o n 28.

1) „Má-li Žid s *akumem* (křesťanem) *obchod* a přijde *jiný žid* a ošídí akuma, buď špatnou měrou, nebo špatnou váhou, nebo špatným počítáním, tu se musí *oba Židé* o tento Bohem (?) jim seslaný užitek *rozdělit*.“

1) Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 183,, Haga; vzato z Mordechai v talm. Kethuboth.

Choschen ha-mischpat 183,7, Haga.

„Uzavřel-li někdo obchod s akumem a přišel jiný Žid a pomohl mu a ošídil akuma v míře, váze nebo počtu, tu rozdělí se o zisk, lhostejno, pomohl-li mu proti zaplacení, nebo bezplatně.“

„Ó, ten bezbožný Justus!“ zvolá čtenář, jenž Justovy zákony reviduje dle *novějších* vydání Šulchan aruchu. On praví „a ošídí akuma“ a v textu přece stojí černé na bílém „a akum se zmýlí“, což je rozhodný rozdíl. My dojistá nejednáme s Justem něžně, ale chcíti něco zkaziti, v čem má pravdu, to by bylo naprosto nepřislušno. Slova „a akum se zmýlí“ jsou rabínským úskokem! Správný starý text má doslova „a uvede akuma v omyl“ = „a ošídí akuma“. Tak psal Quaro a žádný tiskař nemá práva falšovati text.

Slova „Bohem jim seslaný“ jsou dodatkem Justovým, ale na věci pranic nemění.

[Poznámka ruš. překladatele:] Zákon ten činí Židy nepřemožitelnými, uče je společnému jednání. Němci, Angličané, Rusové nemohou tak snadno provést věc zločinnou nebo aspoň kluzkou, ježto se nedovedou tak smluviti, ježto se bojí jeden druhého atd. Židé jsou smluveni hned. A jakkoliv si na zradu potrpí, mezi sebou zrádců netrpí. (Viz zák. 45. a 46.) A co se tkne podvodu při účtování, to mezi Židy není možno, ježto se trestá co zločin proti státu a co urážka Boha (ježto talmud dán na hoře Sinai samotným Jehovou).

Z á k o n 29.

1) „Pošle-li Žid posla k *akumovi* (křesťanovi), aby témuž zaplatil *dluh* a pozoruje-li posel, že akum na dluh už zapomněl, tu musí posel peníze *vrátiti Židovi*, jenž ho poslal. A posel nesmí říci, že chtěl uctiti jméno Boží (vrácením peněz křesťanovi), aby akumové pak říkali, že Židé jsou pořádní lidé, neboť to smí jen se *svými* penězi dělat, nemá ale práva, *cizí* peníze *zahazovat!*“

1) Šulchan aruch Choschen ha-mischpat 183,,; vzato z Schaaloth utheschuboth, Meharam Rothenburg.

Choschen ha-mischpat 183,8:

„Ruben poslal Šimona, aby mu koupil šat na úvěr a když přišla lhůta k placení, tu dal mu peníze, aby zaplatil. Než vyšlo na jevo, že prodavač na to už zapomněl; pak musí Šimon Rubenovi peníze vrátiti a nesmí říci: „Chci si peníze ponechati, snad se akum po nějakém čase rozpomene“ a nesmí také říci: „Chci uctiti jméno Boží a vrátiti to akumovi.“

Text Justův je tedy ve věci správný. Slova „aby akumové pak říkali atd.“ jsou zcela správným vysvětlením předchozího. Závěrečná slova: „Neboť to smí jen se svými penězi atd.“ jsou vzata z komentáře, kde stojí: „Se svým majetkem smí jméno Boží uctiti, ale ne s cizím jměním.“

Z á k o n 30.

1) „Prodal-li Žid něco jinému Židovi, movité neb nemovité, a objeví se, že *prodavač* věci *ukradl* a že následkem toho si *vlastní majitel* věci *vzal zpět*, tu je *prodavač* povinen kupujícímu vrátiti obdržené peníze,²⁾ ježto neměl krásti. Ukradl-li však tyto věci *akumovi* (křesťanovi) a akum si je vezme zpět, tu nemusí prodavač kupujícímu nic vraceti“.

1) Šulchan aruch Choschen ha-mischpat 225,1 a 2; vzato z Talmudu Baba mecia str. 15.

2) Tamtéž, vzato z talmudu Baba bathra str. 45.

Choschen ha-mischpat 225,1.

„Každý, kdo prodává půdu, otroka nebo movité jmění, musí státi za závazky (jež jsou spojeny s prodejním předmětem) na př. přijde-li kdo a vezme prodávanou věc prodavači z ruky, pro dluhy prodavačovy, tu vrátí se kupující a vezme si celý obnos, jež zaplatil, ježto koupené pro prodavačovu vinu bylo vzato.“

225,2:

„Ale je-li to akum, jenž prodané kupujícímu vzal, budiž to na základě královského zákona, nebo z rozhodnutí jejich soudců, tu není prodavač zavázán k náhradě. I když akum namítá, že prodavač mu to ukradl nebo uloupil a když k tomu přivede si svědky akumy, nemá prodavač prážádnou povinnost k náhradě, neboť toto je přinucení a prodavač není povinen nahrazovati to, co mu vzato silou.“

Důvod Justem uvedený: „Ježto neměl krásti“ nelze schváliti, poněvadž lze z něho vyvozovati „akuma je dovoleno okrádati“ (Choschen ha-mischpat 348,1). A přece pravá příčina leží hloub: Zloděj musí kupujícímu vrátiti peníze, byla-li tomuto věc ukradená Židu odňata zákonitě, rozhodnutím židovských soudů. Byla-li věc ukradena akumovi, tu si ji kupující nemá dát vzíti. Stalo-li se to přece, je to jeho škoda a prodavač, jenž věc ukradl, nemá povinnost peníze mu vraceti.

Z á k o n 31.

1) Židovi je přísně zakázáno podvésti svého bližního a sice platí za podvod už to, ošídí-li ho o $\frac{1}{6}$ ceny té oné věci. A podvede-li kdo svého bližního, musí vše navrátiti. 2) Přirozeně platí to všechno jen o *židech*, *akuma* (křesťana) však *podvésti* je mu dovoleno a *nesmí* mu býti nic vráceno, oč byl ošizen. Neboť stojí v písmě sv.: „Nesmíte svého bližního *bratra* podváděti“ a křesťané přece *nejsou* našimi *bratry*, nýbrž, jak už výše řečeno (zákon 25), 3) *horšími psů*.

1) Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat, 227,1; vzato z Talmudu Baba mecia, str. 49.

2) Tamtéž 26, vzato z Talmudu Bechoroth, str. 13.

3) Vzato z Raschi Deuter. C. 14,21.

Choschen ha-mischpat 227,1.

„Je zakázáno ošiditi svého bližního i při kupování i při prodávání a každý, kdo koho podvedl, kupec či kupující, přestoupil zákaz.“

227,2.

„Mnoho-li musí obnášeti podvod, aby nastala povinnost náhrady? Šestinu ceny. Na př.: Prodá někdo něco, co má cenu 6 za 5, nebo co má cenu 7 za 6, nebo co má cenu 5 za 6, nebo co má cenu 6 za 7, to je podvod. Koupě je sice platna, ale podvodník je povinen peníze, o něž ošidil, zaplatiti, a všechno podvedenému vrátiti.“

227,26.

„Ale u akumů není podvodu, neboť stojí psáno: (Nemá podváděti) někdo svého bratra!*) Ale akum, jenž Žida podvedl, musí to, oč ošidil, dle našich (židovských) zákonů vrátiti, aby nebyl před Židem ve výhodě.**)

Slova: „*Nesmí* mu býti nic vráceno“ nejsou v zákoně; ze slov: „U akumů není podvodu,“ plyne jen, že *nemusí* býti vráceno.

Z á k o n 32.

1) „Najal-li *Žid* od *jiného Žida* dům, tu smí přijíti *třetí Žid* a více dáti než první nájemce a dům pro sebe najati. Je-li ale pronajímatelem *akum* (křesťan), tu budiž proklet 2) ten, kdo způsobí, že křesťan dostane víc peněz.“

1) Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 237,1, Haga; vzato z Meharam Padua 41.

2) Chaldejsky: Menuda, t. j. on nesmí do synagogy choditi, pokud nesejme s něho rabín okovy prokletí.

Choschen ha-mischpat 237,1, Haga.

„A je jeden, jenž píše, že je pod trestem prokletí rabína Gerschona zakázáno činiti konkurenci při najímání domů od *akuma*.“

*) T. j. *jiného Žida*; dle rabínského výkladu není tu ani řeči o akumech.

***) Ježto Žid jinému peníze musí vrátiti.

V textu nestojí „menuda“ (správněji „menudda“), nýbrž „cherem“, věcně není mezi oběma výrazy rozdíl.

Z á k ō ň 33.

¹⁾ „Je povinností (totiž pro Židy) všechno, co *nemocný* ve své *závěti* napsal, *vyplniti*, leda že poručil vykonati něco hříšného.

Jestli tedy nemocný něco odkázal co dar akumovi (křesťanovi), tu *nesmí* býti závěti poslechnuto, neboť — jak později se dozvíme — darovati něco *akumovi*, je velkým hřichem.“

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 256,₃; vzato z Maimon Hilchoth Sechija, Pereq 9.

Choschen ha-mischpat 256,3.

„Nemocného, jenž poroučí akumovi dáti dar, nemá býti posloucháno, neboť je to totéž, jakoby poručil svými penězi spáchat velký hřich.“

Slova, „jak se později dozvíme,“ jsou zbytečně Justem dodána, ježto v zákoně samém dozvídáme se o tom, že je hřichem akumovi něco darovati.

Z á k o n 34.

¹⁾ „Je povinností *Žida*, jenž něco *našel*, buďsi to živá, nebo neživá věc, *aby to vrátil majiteli*. Rozumí se, ²⁾ že se to týká jen Žida, jenž něco ztratil; patří-li ale nalezená věc akumovi, tu *nejen není povinností* ji vrátiti, ale je přímo *těžkým hřichem* akumovi něco vrátiti, vyjma že se to stane proto, aby křesťané mohli říci: Židé jsou pořádní lidé.“

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 259,₁; vzato z talmudu Baba mečia str. 26.

²⁾ Tamtéž 266,₁ vzato z talmudu Baba qamma str. 113.

Choschen ha-mischpat 259,1.

„Vidí-li kdo ztracenou věc Žida, je povinen přičiniti se, aby byla vrácena majiteli, neboť je psáno: Máš ji vrátiti.“ *)

266,1.

„Ztracenou věc akumovu smíš si ponechat, neboť je psáno ‚ztracenou věc tvého *bratra*‘,**) ano kdo ji vrátí, dopouští se velkého hřichu. Kdo ji ale vrátí, aby uctil jméno (Boží), aby chváleni byli Židé a aby bylo uznáno, že jsou počestnými lidmi, pak je to chvályhodno.“

Ku konci zákona mohl Justus dodat: „Ano je to přímo chvalitebno, vrátí-li kdo za *tímto účelem* akumovi nalezenou věc.“ Avšak na to málokdo bude klásti váhu. Zákon je a zůstane nehumánním a nespravedlivým.

*) Srov. Deuteron. 22,₁ »Jestliže bys uzřel vola aneb dobytče bratra svého, an bloudí, nepomineš jich, ale přivedeš je až k bratru svému.«

**) Srov. Deut. 22,₃: »Tolikéž učiníš s oslem jeho, s oděvem jeho, také i se všelijakou věcí ztracenou bratra svého, kteráž by mu zhynula; když bys [ji nalezl, nepomineš jí.«

Z á k o n 35.

1) „Potká-li *Žid obtíženě zvíře*, jež pod břemenem *padlo*, nebo naložený vůz, před nímž tažná zvířata z námahy padla, tu je *povinen* tomu, kdo zvířata žene, nebo vozkovi *pomocí přispěti*, náklad složit a kde nutno, znovu naložit. Neboť touto pomocí je každý Žid nejen svému bližnímu, ale i zvířeti povinován. A proto je k tomu i tehdy zavázán, patří-li *náklad Židu a tažná zvířata akumovi*, nebo naopak patří-li *náklad akumovi a tažná zvířata Židu*, a je-li i *vozka akum*.²⁾ Patří-li ale *zvířata křesťanu* a je-li i *náklad majetkem křesťana*, pak *přestává každé milosrdenství a veškeren soucit* i vůči *majetníku nákladu* i vůči *zvířatům* a v tomto případě není Žid zavázán majetníku nákladu nebo zvířatům přispěti na pomoc.“

1) Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 272,1; vzato z talmudu Baba mečia str. 32.

2) Tamtéž 8 a 9, vzato z talmudu tamtéž.

Ghoschen ha-mischpat 272,1.

„Kdo potká svého bližního na cestě a jeho (bližního) zvíře padlo pod tíží břemene, ať to už bylo přiměřené břímě, nebo přílišný náklad, ten je povinen, zbaviti je jeho břemene, neboť je psáno: Máš mu pomoci.“

272,8.

„Patří-li zvíře akumovi a břímě Židovi, tu žene-li sám akum své zvíře, nejsi k ničemu zavázán; nežene-li je ale sám, tu jsi povinen složit a naložit náklad, ježto je zde Žid v úzkých.“

272,9.

„A stejně, patří-li zvíře Židovi a náklad akumovi, jsi povinen složit a naložit, ježto je Žid v úzkých. Ale když i zvíře i náklad patří akumovi, tu nemusíš se tím obírat, leda chceš-li nenávisti (se vyhnouti).“

Slova „a je-li i vozka akum“ v „Židovském zrcadle“ dlužno škrtnouti. Dále jest poznamenati, že patří-li náklad Židu a *akum své vlastní zvíře sám žene*, nemá býti pomoc poskytnuta. Je tedy v Justově zákoně dokonce málo řečeno.

Z á k o n 36.

1) „Je-li Žid *akumovi* (křesťanovi) dlužen *peníze* a *zemře-li* akum, tu je Židu *zakázáno*, aby dědicům akumovým peníze *zaplatil*; předpokládaje ovšem, že *žádný jiný* akum neví o tom, že Žid byl zemřelému akumovi dlužen peníze. Vi-li o tom jiný akum, tu je zavázán Žid zaplatiti, aby akumové neřikali: Židé jsou podvodníci.“

1) Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat, 283,1, Haga; vzato z Mordechaj talm. Qidduschin.

Choschen ha-mischpat 283,1. Haga.

„Žid, jenž je akumovi něco dlužen a akum zemře, a žádný jiný akum o tom neví, není povinen zaplatiti to dědicům.“

V pův. textu stojí „není povinen“, proto Justův výraz „je zakázáno“ je přehnaný. Věta „Vi-li o tom .“ je správný důsledek, stojí ale výslovně jenom v komentáři.

Z á k o n 37.

¹⁾ „Je Židovi *zakázáno* i *Židovi: gojovi* (křesťanovi) něco *ukrásti*, ale *goje podvésti*, na př. při *účtování ho ošiditi* (v chaldejském textu je slovo ta'uth ošiditi) nebo mu *nezaplatiti* co je mu kdo *dlužen*, je *dovoleno*, ale musí být při tom opatrnost použita, aby se toho nikdo nedozvěděl a aby tím jméno boží nebylo znesvěceno.“

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 348,1, Haga 2; vzato z talm. Baba qamma str. 113 a Tur.

Choschen ha-mischpat 348,1 :

„Každý kdo krade, i kdyby to trojník cenné bylo, porušuje příkaz: „Nemáte krásti!“ a je zavázán nahraditi, ať si to byly peníze Žida, nebo peníze goje, velkého nebo malého, co ukradl.“

Haga :

„Omyl akuma, na př. ošiditi ho při počítání, nebo mu nezaplatiti co se mu dluhuje, je dovoleno. Ale jen pod podmínkou, že to nezpozoruje, aby jméno [Boží] nebylo znesvěceno. Mnozí praví, je zakázáno ho podváděti, je jen dovoleno, když se sám zmýlí.“

V tomto zákoně je tedy výslovně zakázáno goje okrásti a ev. je přikázáno ukradenou věc vrátiti. Zajímavě by bylo poznati hlubší důvody toho. V Eben ha' eser 28,1 mluví se o tom, že sňatek je neplatný, bylo-li věno ukradené, nebo uloupeno. K tomu podotýká Haga: „Zasnoubil-li si ji ale penězi, jež *ukradl nebo uloupil akumovi*, pak je sňatek platný, ježto by [tyto peníze] jen proto musel vrátiti, aby jméno Boží nebylo znesvěceno.“

Z á k o n 38.

¹⁾ „*Koupí-li Žid* něco od *zloděje* a *prodá* to zas *jinému Židu*, a přijde na to *třetí Žid* a tvrdí, že ukradená věc je *jeho majetkem* a vezme si ji, tu je prodavač kupujícímu *povinen peníze vrátiti*. Přijde-li ale *akum* (křesťan) ke kupujícímu a řekne, že koupená věc je jeho majetkem, tu *mu není dána*. Vznese-li ale žalobu k jejich (akumskému = křesťanskému) soudu a dostane-li ukradenou věc ze soudního nařízení zpět, tu nemusí *prodavač* kupujícímu *peníze vrátiti* (ježto ten, kdo od zloděje koupil, nedopustil se hříchu, ježto koupené zboží bylo *křesťanu ukradené*).“

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 356,10; vzato z Mordechai talm. Baba qamma.

Choschen ha-mischpat 356,10, Haga:

„Koupí-li co Žid od zloděje, a prodá-li to jinému Židu, a přijde akum a praví, že mu to bylo ukradeno a vezme si to dle jejich zákonů, tu musí, je-li zloděj co takový znám, první Žid druhému peníze vrátiti. Ale není-li zloděj co takový znám, tu nemusí vrátiti, ježto může říci: Snad lže akum.“

Justův zákon je potud nesprávný, že nečiní rozdílů, je-li Žid znám co takový, nebo ne. Jen v posledním případě je zákon Justův platný.

Z á k o n 39.

1) „Je-li Žid monopolním nájemcem (jenž si za určitou sumu od státu najme monopol na celé město nebo širší ještě okres), tu *jiný žid* nesmí mu škoditi v tomto monopolovém najatí (na př. podloudnictvím). Je-li ale nájemcem *akum* (křesťan), tu je škodění *dovoleno*, neboť to je totéž *jako neplatiti mu dluhy* a to je, jak jsme (zák. 37.) viděli, *dovoleno*.“

1) Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 369,6; vzato z Tur.

Choschen ha-mischpat 369,6:

„A stejně, když Žid najal si clo od krále, tu olupuje ten, kdo provozuje podloudnictví, Žida, jenž clo najal* najal-li ale clo akum, tu je dovoleno (podloudně si vésti), ježto je to tolik, jako neplatiti své dluhy, co dovoleno je na místě, kde žádného znesvěcení jména (Božího) není (se co obávati).“

Z á k o n 40.

1) „Je-li Žid Muchas (t. j. výběrčí státních daní nebo dozorce celní), t. j. nekoupil-li si právo (daně vybírat), nýbrž vybírá-li je pro stát, tu je mu *zakázáno* proti *jinému Židovi vystupovati násilně*. Proč? Poněvadž král (pro něhož vybírá) je *Goj* (křesťan) a neplacení daní je totéž, jako *gojovi neplatiti dluhy*, což však, jak jsme (zákon 37.) viděli, *je dovoleno*. Proto nesmí *Žid druhého Žida k tomu nutiti*. Má-li ale příslušný úředník strach před králem, že věc bude *odhalena*, tu *smí* proti *jinému Židu násilně vystupovati*.“

1) Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 369,6, Haga; vzato z Rabbenu Nisim v talm. Nedarim Pereq 4.

Choschen ha-mischpat 369,6, Haga:

„Jsou tací, kdož praví, že i tam, kde Žid je úředníkem, nenajal-li

*) K tomu podotýká Haga: I když je známo, že židovský nájemce cla více bere, než je zákonem dovoleno, není dovoleno ošiditi ho o ustanovenou sumu, ježto by to bylo tolik, jako okrásti lupiče, což dovoleno není.

si ale pro sebe (clo), nýbrž pro krále*) je vybírá, a i tehdy, je-li místními zákony podloudnictví zakázáno, nesmí Žid úředník jiného Žida, jenž podloudnictví provozuje, nutiti k zaplacení cla, ježto je to jako neplacení dluhů, což je přece dovoleno. Děje-li se to ale z bázně před králem, tu smí ho dojista nutiti.“

Z á k o n 41.

1) „Státní zákony musí býti plněny. To platí však *jen o takových* zákonech, z nichž stát má užitek (peněžní). A ani tyto zákony (berní) nemusí být úplně zachovávány nýbrž jen takové,²⁾ které se vztahují k *půdě a pozemkům* (tedy daň z půdy a budov musí být placena!) i jiné berní zákony nemusí býti plněny. Daň z půdy a budov musí býti placena, ježto půda náleží *vladaři* a on může říci, že nás jen pod tou podmínkou nechá bydliti ve své zemi, když zaplatíme daň z půdy.“

1) Šulchan aruch Choschen ha-mischpat 369, 11, Haga; vzato z Ry Kohlon 188.

2) Tamtéž 369, 8, Haga; vzato z Rabbenu Ascher Talmud Nedarim a Mordechaj Talmud Baba qamma. Tosephoth naproti tomu vyslovuje se proti tomuto zákonu a praví, že dlužno plniti všechny zákony. Co příklad uvádí, že někdo, jenž půjčil peníze na zástavu, může tuto zástavu po roce prodati, ježto to zemský zákon dovoluje. Zde tedy dovoluje se zachovávání zemských zákonů i když se netýkají půdy.

Choschen ha-mischpat 369, 11, Haga:

»Ožení-li se kdo se ženou na místě, kde je řízeno dle zákonů akumských a jeho manželka zemře, tu nemůže říci otec jeho manželky, nebo ostatní dědici: „Každý, kdo se žení, je srozuměn se zvykem (země) a my rozhodujeme o věci dle zákonů akumských t. j. že když ona zemře, muž po ní nedědí“ atd. V tomto případě neplatí žádný státní zákon, neboť „státní zákon [je zákon]“ pravíme jen v tom případě, když má z toho král užitek, nebo když je to k užitku občanů, ale nemáme se řídit zákony akumskými, *neboť pak by všechny zákony Židů byly zbytečnými.*“

369, 8. Haga:

„Jsou, kteří praví: Státní zákon je zákon“ - pravíme jen při dávkách a daních, jež tkví na půdě a pozemku, neboť král poroučí, že jen pod tou podmínkou lze v jeho zemi bydliti. Ale v jiných věcech [neplatí tato zásada] a mnozí se prou a tvrdí, že při všech věcech říkáme: „Státní zákon je zákon.“

Aby „všechny zákony Židů nebyly zbytečny,“ platí tedy zásada „Státní zákon je zákon [pro židy]“ zřejmě jen tehdy, neodporuje-li to žádnému zákonu Šulchanu.

*) Jenž ovšem je *akum*. Varšavské vydání chce to zastříti a klade k slovu »Krále« slovo »modláře«. Vilenské vydání je v zastírání ještě zručnější a místo slova »krále« vpašovalo k oklamání nezasvěcenců slovo »knížete akumů«. Ale tyto lsti rabínské na celé věci pranic nemění.

Z á k o n 42.

¹⁾ Je zakázáno hráti se židem »kubja« t. j. v kartách, nebo v kostkách, nebo v jiných hrách *podváděti*, neboť to všechno je loupež a olupovati Žida je zakázáno. S *akumem* (křesťanem) je však *dovoleno* hráti „kubja“.

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 370,3; vzato z Maimon Hilchoth Gezele Pereq 6.

Choschen ha-mischpat 370, 1:

„Jsou věci, které rabíni zakázali, ježto [tytéž jsou zahrnuty pod pojmem] loupež: a kdo proti tomu jedná, je lupič dle rabínského mínění: [na př.] oni, kdož holubi vypouštějí, nebo oni, kteří v kostky hrají.“

370, 3:

„Je někdo, kdo praví, hra v kostky s akumy není loupež, ale je to přece hřích, ježto se zaměstnává neúčinnými věcmi.“

Každý výtěžek z hry v kostky je loupeží, nejenom ten, jenž podvodem byl získán. Proto u Justa slovo „podváděti“ je neoprávněno.

Z á k o n 43.

¹⁾ „Prodal-li Žid akumovi (křesťanovi) něco a *vzal-li více, než zač věc stála* a přijde jiný Žid k akumovi (křesťanovi) a řekne tomuto, že koupená věc nestála za tolik a vrátí-li akum následkem toho koupenou věc prvnímu Židu, je druhý Žid povinen prvnímu (prodávající) nahraditi *difference* mezi cenou věci a cenou, jakou akum zaplatil.“

²⁾ Rovněž: Půjčí-li Žid akumovi (křesťanovi) peníze na vysoké úroky a přijde jiný Žid k akumovi a nabídne mu peníze za nižší úroky, tu je druhý Žid „Rascha“ (t. j. bezbožný) a je povinen prvnímu Židu nahraditi, co by byl na akumu (vezme-li tento peníze u druhého Žida) vydělal.

¹⁾ Šulchan aruch Choschen ha-mischpat 386, vzato z Meharam Meiseburg.

²⁾ Tamtéž, vzato z Rabbenu Jerucham Netub 31, díl II.

Choschen ha-mischpat 386,3, Haga:

„Je někdo, kdo píše, že když Ruben něco akumovi prodá a přijde Šimon a řekne akumovi, že to nemá takovou cenu, je zavázán to (Židovi) zaplatiti.“

„Když Ruben půjčil peníze na záruku a přišel Šimon a řekl akumovi, že mu chce půjčiti na menší úroky a on (akum) dal Rubenovi jeho peníze zpět, tu je on (Šimon) náhrady volný, ježto je to (jen) způsobení škody, ale je pojmenován „bezbožným“.

V první části zákona „Židovského zrcadla“ zdá se nám nedostatečně motivovaným záměr Justův vyznačiti faktum, že první Žid béře

si více než je věc cenná. Hlavní věc neleží nikterak v tom, nýbrž jediné v tom, že druhý Žid dovolil si říci, že věc nestojí za peníze, jež byly vzaty od *akuma*. Srovnáme-li druhou část s našim překladem originálního textu, tu bylo by lze si mysliti, že Šimon *musí* dáti Rubenovi náhradu, kdež v originále stojí, že je „náhrady volný.“ Oba texty třeba čísti pohromadě, při čemž třeba rozlišovati, šel-li Šimon k akumovi ze své iniciativy, a přemluvil-li ho, aby si nenechal Rubenovy peníze, nebo šel-li akum k Šimonovi, poněvadž se mu zdálo, že Ruben bere příliš vysoká procenta. V prvním případě je Šimon povinen nahraditi Rubenovi ztrátu, v druhém však ne.

Z á k o n 44.

¹⁾ „Je-li nutno *naturalie* (víno, slámu a j. v.) dle zákona co *dávky odváděti*, a *vyhne-li se Žid nějaký této povinnosti* a je od *jiného Žida udán* a musí následkem toho dávky odváděti, tu je Žid *udavač povinen prvnímu Židu naturalie* (a rozumí se i jinou škodu, na př. pokutu) *nahraditi*.“

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 388,2; vzato z Maimon Hilchoth Chobel Umazzig Pereq 8.

Choschen ha-mischpat 388,2:

„Poručil-li král, aby mu víno, nebo sláma, nebo podobné věci byly dodávány a přijde udavač ku králi a řekne: „Hleď, ten a ten má zásobu vína a slámy na tom a tom místě“ a jdou-li tam a vezmou mu to, tu je (udavač) povinen, mu to nahraditi.“

Místo „musí dávky odváděti“ má státi „a vezmou mu *naturalie*“. Dle našeho mínění nejedná se tu o druh daně, ale o nařízení, jež spadá do práva vlastnického. Proto snad bylo by dlužno zákon jinak posuzovati, než jak to Justus činí.

Novější vydání mají místo slova „král“ slovo „násilník“ (tyran); je to zřejmě falšování textu, ale snad je to správný výklad.

Z á k o n 45.

¹⁾ *Je dovoleno »musera«, t. j. člověka, jenž se chlubí, že někoho udá, tak že by udaný na těle (vězením) nebo na jmění (penězi) i kdyby to málo peněz bylo, mohl býti potrestán, zabítí,²⁾ a to i dnes. Budiž mu nejprvé řečeno: »Neudávej«. Protiví-li se a řekne: »Budu přece udávati, pak je nejen dovoleno, ale i dobrým činem, ho zabítí a bude ten blažený, kdo ho první zabije. Není-li ale času ho varovati, pak je možno zanechati varování a hned ho zabítí.«*

¹⁾ Šulchan aruch Choschen ha mischpat 388,10; vzato z Baba qamma str. 117.

²⁾ Že u tohoto zákona výslovně stojí »i dnes«, to má tento význam. Trest smrti směřo jen Sanhedrin (soudcové vysoké rady) vykonávati. Ježto už neexistuje ani Sanhedrin ani velehrám, proto trest smrti zanikl. Rabínové mohou odsuzovati jen k peněžité pokutě, k prokletí a vyloučení. V tomto případě však — v případě udání — smí a má i po dnes býti trest smrti proveden.

Choschen ha-mischpat 388,10.

„Je dovoleno zabijeti zrádce všude i po dnes. Ano, je dovoleno zabiti ho dříve než udá, když jenom řekne: „Udám toho a toho,“ tak že on na svém těle, nebo penězích (i když by toho bylo málo) [škodu utrpí]; tím se zrádce vydal smrti, budiž varován a budiž mu řečeno: „Neudávej!“ Vzporuje-li však a praví: „Ne, udám přece,“ pak je dobrým činem, zabiti ho a ten, kdo ho první zabije, má zásluhu [o to].“

[Haga:] „A není-li už času varovati ho, pak není varování nutným. Jsou někteří, kdož praví, že je nutno zrádce zabiti jen tehdy, není-li možno se před ním zachrániti nějakým údem zrádce; je-li to ale možno na př. tím, když se mu vyřízne jazyk nebo když se oslepí, pak je zakázáno zabiti ho, ježto podobný zrádce není horší než jiní pronásledovatelé.“

Tento zákon je v „Židovském zrcadle“ nejen správně podán, ale i takměř do slova přeložen. Musíme vytknouti, že v textu stojí „na každém místě,“ tedy „všude“, kde je nalezen, smí být zabit.

Z á k o n 46.

¹⁾ „Udal-li někdo třikrát Žida u *akuma* (křesťana), tu i když slíbí, že se polepší a nebude více udávat, má býti pomýšleno na způsob a cestu, *jak by byl se světa zprovozen*. Útraty,²⁾ jež by to stálo, aby byl se světa shlazen, mají zaplatiti oni Židé, kteří žijí v místě, kde se to stalo.“

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 388,15; vzato z Schaaloth utheschuboth Ry bar Schescheth 239 Mechuddasch.

²⁾ Tamtéž 16; vzato z Schaaloth utheschuboth Rabbenu Ascher Helal 5 § 21 Mechuddasch 6.

Choschen ha-mischpat 388,15.

„Je-li o někom konstatováno,^{*)} že po třikráte Žida nebo jeho peníze akumovi zradil, tu hledány jsou prostředky a cesty, aby byl se světa shlazen.“ ^{**)}

388,16:

„Výlohy, jež se sprovozením se světa jsou spojeny, mají všichni obyvatelé onoho města hraditi, i ti, kteří platí daně na jiném místě.“

Justova slova „i když slíbí, že se polepší atd.“ nejsou dostatečně motivována. Zavraždění neděje se ze msty za spáchanou zradu, ale z opatrnosti pro budoucnost, neboť praví se: „Kdo něco třikrát udělal, udělá to častěji.“

Z á k o n 47.

¹⁾ „Trkne-li Židův *vůl akumova vola*, není Žid povinen akumovi nahraditi škodu, neboť stojí psáno (Exod. 22,³⁵): „Trkne-li něčí vůl

^{*)} Svědkové mají být vyslechnuti v jeho nepřítomnosti. Výpovědi jejich nemusí se úplně krýti.

^{**)} Nemá tedy být *přímo* zabit.

vola jeho *blízního*“, akum (křesťan) však *není mým blízním*. Trkne-li ale naopak *akumův vůl vola židova*, tu musí akum Židovi nahraditi škodu, protože je akumem.“²⁾)

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 406,₁; vzato z Talm. Baba qamma str. 37.

²⁾ Tamtéž; vzato z Maimon Hilchoth Chobel Ummazzig, Pereq 8,₅.

Choschen ha-mischpat 406,₁:

„Trkne-li vůl Židův vola akumova, tu je (židovský majitel) volný; trkne-li ale akumův vůl vola Židova, jedno je-li trkavý nebo ne,*) tu musí (majitel) celou škodu nahraditi.“

Justův dodatek „protože je akumem,“ zdá se naivním, ale je dobře odůvodněn komentáři, z nichž víme, že Žid může přinutiti akuma k náhradě škody, ale akum Žida ne! Basta!

Z á k o n 48.

¹⁾ „Dokud v Palestýně patřily polnosti Židům, *bylo těmto zakázáno, držeti si skot*, ježto skot obyčejně hledá si potravu na cizích polích a tím by utrpěl bližní škodu. V Syrii však a všude, kde pole nepatřila Židům, směli si Židé držeti skot. Dnes naproti tomu, kdy ani v Palestině pole nepatří Židům, *smějí si Židé i v Palestýně držeti skot*.«

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 409, vzato z Talm. Baba qamma str. 79.

²⁾ Tamtéž, vzato z Tur.

Choschen ha-mischpat 409,₁

„Nemá býti držen brav v Palestýně, neboť jeho zvykem je pásti se na cizích polích a škodu působiti. Ale v Syrii a na pouštích palestinských je dovoleno (skot) si držeti. A dnes, kdy se nestává, že Židé mají pole v Palestýně, zdá se, že (i tam) je to dovoleno.“

Slova „a všude, kde pole nepatřila Židům“ jsou dodatkem Justovým, ale jsou věcně správná.

Z á k o n 49.

¹⁾ Židu je zakázáno držeti si *zlého psa*, jenž lidi kouše, leda že tento je držán na řetěze. To platí však jen tam, kde bydlí Židé; kde naopak bydlí *akumové*,²⁾ *tam smí si Žid držeti zlého psa*.

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat, 409,₃; vzato z talm. Baba qamma str. 82.

²⁾ Tamtéž, Haga. Vzato z Hagahoth Alphasi.

Choschen ha-mischpat 409:3.

„Zakázáno jest držeti si *zlého psa*, leda že je na železném řetěze

*) Vůl, jenž jen jednou nebo dvakrát způsobil škodu, je »pobožný, neškodný«, jinak nazýván je »trkavým, udaným«, ježto při třetím poškození na něho učiněno udání

přivázán. Ale ve městech, která leží blíže k hranicím, je to dovoleno a pes je ve dne přivázán a v noci puštěn.“

[Haga]: A mnozí praví: Dnes, kdy žijeme mezi akumy, je to v každém případě dovoleno. Jdi a hleď, jaký je zvyk lidí. Ale je-li pes tak zlý, že by z toho mohla vzejít škoda, tu zdá se, že je to v každém případě zakázáno, leda že by pes byl na řetěze uvázán.

Justus nesprávně vynechal díl Hagi, z něhož vysvítá, že „zlý pes“ *vůbec* není tak příliš špatným. Zákon zdá se být vydán k zabezpečení se proti (nebezpečným) akumům.

Kdybychom chtěli býti lstivými, řekli bychom, že i zde „lidmi“ jsou míněni jen „Židé“. Ale nemůžeme přece židovským psům přisuzovati tak jemný čich, aby rozeznali, kdo *není* Žid, aby ho kousl.

Významno je, že ve Vilenském vydání slova „kdy žijeme mezi akumy“ — zmizela!

Z á k o n 50.

Od té doby, od které Sanhedrin a chrám (v Jerusalemu) neexistují, nemohou býti tresty smrti více prováděny, jen dle zákona 19. smí vrchní rabinát k trestu smrti odsouditi. Nehledě k dovolenému zabítí „musera“ (zákon 45), je i v těchto případech zabítí bez rozsudku vrchního rabinátu považováno za dobrý skutek.

a) [Zde je uveden případ, jež ze slušnosti nemůžeme ani uvést.]

b) ¹⁾ Žid činí dobrý skutek, když zabije „Apikoresa“. Apikores je svobodomyšlník, nevěřící, posměváček atd., jenž popírá učení Israhelovo a chlubí se svou nevěrou, nebo jenž se stane akumem (křesťanem). Může-li zabítí státi se veřejně, tu staň se veřejně; nemůže-li se státi veřejně (k vůli úřadům), tu má býti přemýšleno na prostředky, jak by Apikores byl se světa zprovozen. ²⁾ Žid nemá sice povinnost, akuma, s nímž žije v míru, přímo zabítí, ale není mu dovoleno, ho před smrtí zachrániti.

¹⁾ Šulchan aruch Choschen ha-mischpat 425,₅; vzato z talm. Aboda Zara, str. 26.

²⁾ Tamtéž, vzato z talm. Qidduschin. Str. 82.

Choschen ha-mischpat 425, Hagar.

„Při všech, kteří dle Beth-dinu by zasloužili smrt, nemáme dnes moci dáti jim 39 ran mrskáním nebo je zabítí, ale exkomunikujeme je a vylučujeme z obce. To všechno je však podle zákona: Kde ale Beth-din uznává, že to žádá chvíle a aby kolem té věci byl zřízen plot, mohou oni (židovští soudci) potrestati, čímkoliv chtějí. Jak už v § 2. bylo vyloženo. To je ale jen při oněch trestech smrti, k nimž je potřeba Beth-dinu. Kterí ale bez Beth-dinu mohou býti zabiti, ti *i dnes* bývají souzení, jak právě vyložíme.“

425, 5 :

„Židovský svobodomyšlník, t. j. ten, kdo se oddává službě akumské, nebo kdo ze vzdoru se hříchu dopouští, i když jen jí masa zdechlého dobytka, nebo ze vzdoru nosí šaty z vlny a lnu, hle, to je svobodomyšlník a ti kdo popírají thoru a proroky Israelovy — ty zabíjení je dobrým činem. Má-li kdo moc zabíjení je mečem veřejně, učini tak ; ne-li, tu budiž proti nim vystupováno lstí, až bude zaviněna jejich smrt. Na př. vidíš-li někoho, kdo spadl do studny a v studni je žebřík, pospěš si a vytáhni žebřík a řekni: ‚Hleď, musím snést syna svého se střechy, hned ti zas přinesu žebřík‘ a pod. Ale akumy, s nimiž nežijeme v boji, neb ony, kteří pasou brav Israele, kde pole náleží Židům atd., nezpůsobujeme smrt, ale je zakázáno, je (od smrti) vysvoboditi.“

Kdo je „popěračem thory“ to praví výslovně Maimonides, Hilchoth teschuba Pereq 3, 8. Tam stojí:

„Tři [třídy] jsou popěračů thory: [1.] Kdo praví, že thora není od Boha, i jediný verš, i jediné slovo; praví-li, že Mojžíš to praví sám od sebe. To je popěrač thory. [2.] Kdo její výklad, t. j. ústní nauku*) popírá a neuznává její učitele, jakými jsou na př. Čaddog**) a Boethos).*** [3.] Kdo praví, že Stvořitel zaměnil tento zákon jiným, a že thora už nemá platnosti, ačkoliv je od Boha; jak to na př. *Křesťané* a Turci říkávají. Každý z těchto tří je popěračem thory.“

Textu Justovu tedy nesmíme nic vytýkati. Vše, co praví, stojí doslova v Šulchanu, jak dokazuje náš překlad. K nadbytku je celá historie ještě jednou v Šulchanu Jore de'a 158,2 předkládána.

Židé jsou si toho dobře vědomi, že tento zákon může jim býti velice nepohodlným, je-li vytažen na světlo křesťanskými učenci. Proto do nových ruských vydání vpašují se častá: „tak bylo kdysi“, „dříve tak učinili“. Proč asi Quaro a Isserles to tak nepsali? Odpověď: Neměliť prostě strach před ruskou censurou. Kdo s jejich jasnými slovy není srozuměn, ten může celý Šulchan hoditi přes palubu, ale žádný rabín celého světa nemá právo *starý text falšovati*. Ostatně dokazuje text sám, že podobné „korektury“ jsou prostě nesmyslem, ježto v něm výslovně stojí: »i dnes«!

Z á k o n 51.

1) „Zvíře, jež je akumem (křesťanem), nebo Židem, jenž se stal křesťanem, poraženo, má býti od Židů považováno za zvíře zdechlé.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 2; vzato z talm. Chullín, str. 13.

*) Talmud je ústní učení, tradice; thora je písemné učení. Teprve později, kdy byla obava, že talmud zanikne, bylo dovoleno přenést ho na papír. (Viz Gittin 60a.)

**) Jeho přívrženci byli zvaní Sadduceové.

***) Z řec. Βοηθός (pomocník), rovněž zakladatel náboženské sekty mezi Židy (Boethusianů).

Jore de'a 2,1.

„Nochrim poražené zvíře, je [jako] zdechlé zvíře, i když on (Nochri) je malý a i když není žádným modlářem (na př. ger toschab *) a i když jiní (Židé) se při porážení dívají.

Je snad chybou, že Justus píše „akum“, když v originále stojí „nochri“? V úvodu jsme dokázali, že *akum* a *nochri* je totožno. Nad to však podotýkáme, že v talmudu, z něhož text vyňat do Šulchanu (Chullin 13a) výslovně stojí „akum“ a ne „nochri“.

Rovněž tak i v Rambam Hilchoth schechita Pereq 4,18. I v novějších vydáních Šulchanu, v nichž bývají vydavatelé velice opatrní, stojí výraz „akum“ (Vilna, Štětín a j.).

Z á k o n 52.

1) Žid nesmí *zvíře*, jež není staré 8 dní, poraziti. Přijde-li ale *akum*, aby Židovi prodal zvíře, a tvrdí-li, že je 8 dní staré, tu nemá mu Žid věřiti, ježto jsou *akumové lháři a podvodníci*.

1) Šulchan aruch Jore de'a 15, vzato z Schaloth Uteschubot Raschba a v Šulchanu ještě nesčetněkrát.

Jore de'a 15,3:

„Nemá býti spoléháno na akuma, co se týče malých kůzlat, jež jsou od něho koupena a (o nichž) on praví, že jsou 8 dní stará.

Slova „ježto jsou akumové lháři a podvodníci,“ jež uvádí Justus, nestojí v originále.

Z á k o n 53.

1) „Židovi je zakázáno, míti *nochrith* (křestanku) *za kojnou*, může-li míti Židovku, ježto povaha a bytost kojné obyčejně přenášívá se na dítě a *nochrith* dítě *zhlupuje* a vštěpuje mu špatné vlastnosti.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 81,7; Haga; vzato z Rabbenu Nisim v talmudu Aboda zara.

Jore de'a 81,7. Haga.

„Nemá býti dítě dáno ke kojení nějaké *nochrith*, je-li možno míti Židovku. Neboť mléko *nochrith* uzavírá srdce**) a vytváří v dítěti zlou

*) Ger toschab (usazený cizinec) je protivou ger čedeq (cizinec spravedlnosti). Poslední je proselytou, jenž úplně přijal židovskou víru. První je proselytou, jenž zavázal se pouze plniti t. zv. »7 přikázání Noěových« (jež prý byla dána už Noěovi, od toho jméno těch přikázání), a sice: 1. Podříditi se vládě židovské, neurážeti jména Božího, 3. vystříhati se modlářství, 4. zdržovati se smilstva, 5. nevražditi, 6. neloupiti, 7. nepožívatí krve. (Srv. Sanhedrin 57a.)

**) »Uzavíratí srdce« znamená »činiti nepřístupným vědě« (srv. Raschik talm. Jomma 39a) a hlavně »poznání Boha«. Slova »a vytváří v dítěti zlou povahu« ve Vilenském vydání podivnou *náhodou* zmizela. Místo »nochrith« je ve Vilenském a Štětínském vydání slovo »Kutheanka«. Jakou práci dávají si rabíni *zbytečně!*

povahu. Proto nemá kojná, i když je Židovkou, jísti jídla, jež jsou zakázána a dítě také [nemá tak činiti], neboť to všechno může mu škoditi v stáří.“

Z á k o n 54.

¹⁾ „Rabini zakázali od *akuma* (křesťana) pečený *chléb* nebo něco *akumem vařeného* jísti nebo u téhož²⁾ *lihoviny pít*, neboť by tím mohl vzniknouti *společensky-přátelský poměr*. Kde ale *není židovského pekaře*, smí se od křesťanského *pekaře*³⁾ (ale ne od *soukromníka*) kupovati, neboť zde nahoře uvedené nebezpečí není tak snadno možno. — *Akumku* (křestanku) co *kuchařku*⁴⁾ možno přijati, jen když Židovka jí dává rozkazy, jak vařiti, a dohlíží na ni a tak jaksi spolupůsobí při jejím díle.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 112, vzato z talm. Aboda zara str. 35.

²⁾ Tamtéž 114,₁; vzato z talm. Aboda zara str. 31.

³⁾ Tamtéž 2; vzato z Jeruschalmy.

⁴⁾ Tamtéž 113,₄; vzato z Aruch Kelal 43.

Jore de'a 112,1:

„Zakázali rabínové chléb od *akuma* jísti, abychom se s nimi nešvagřili [Haga]: ale i tam, kde není se co báti sešvagření, je to zakázáno.“

114,1:

„Všechny *lihoviny akumů* jsou zakázány, aby se nesešvagřovalo. Ale jsou zakázány jen na místě, kde jsou prodávány; dá-li si ale kdo přinésti *lihoviny* do svého domu, tu je to dovoleno.“

112,2:

„Jsou krajiny, kde věc je ulehčena a kde se kupuje chléb od *pekaře* [jenž je *akum*], [totiž] tam, kde není *židovského pekaře*: neboť to je nutnost. [Haga]: A jsou takoví, kteří praví, že i na místě, kde lze chléb obdržeti od Žida, je to dovoleno (kupovati chléb od křesťana). — Ale není nikdo, jenž by dovoloval bráti chléb od *soukromníků*. Neboť důvod zákazu je [zamezení] sešvagření a když by někdo jedl chléb od *soukromníků*, tu by konečně s nimi dohromady jedl.“

113,4:

„Je jeden, jenž dovoluje [vařené] naší [nežidovskou] *kuchařkou*. A je jeden, jenž to zakazuje [jísti] i když to už udělala, opírat se o ty, kteří to dovolují. A obyčejně se to už předem dovoluje, aby [nežidovští] *sluhové a služky* vařili v *židovském domě*, neboť je nemožno, aby někdo z rodiny aspoň trochu při krbu nepracoval.“

„Společensky-přátelský poměr“ nekryje se slovem „sešvakření“; ale Haga přece poznamenává, že zákaz platí i tehdy, když se není co báti sešvagření.

Dle „Hagy“ je dovoleno kupovati chléb u křesťanského pekaře i tam, kde je židovský pekař.

Z á k o n 55.

¹⁾ „Žid nesmí obchodovati s nečistými věcmi (na př. s vepři, s věcmi z (křesťanského) chrámu atd., jak dále budeme viděti), ale od *akuma* je *převzítí* (t. j. nekoupiti, ale co zaplacení vybájeného dluhu přijati) je *dovoleno, neboť je vždy dobrou věcí akumovi něco urvati.*“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 117, Haga; vzato (pokud se obchodování tkne) z Mischna Schebuoth Pereg 7, Mischna 3 (pokud se převzetí tkne) z Raschba.

Jore de'a 117,1:

„Je zakázáno obchodovati s každou věcí, již [jísti] zákon zakazuje, i když její užitok je dovolen, je-li to věc k jídlu určená.“

[Haga]: „A také je dovoleno přijímati nečisté věci od akuma za dluh, neboť je totéž, jako zachrániti něco z jeho ruky.“

V Justově zákonu v závorce uvedená první věta je věcně správná, ne však druhá. Přemrštěným je stavění „vepřů“ a „věcí z chrámů“ vedle sebe. I slovo „vybájené“ (vzaté z komentáře) není správně a má místo něho státi slovo „pochybné“.

Z á k o n 56.

¹⁾ Koupil-li Žid od akuma (křesťana) *jídelní náčiní*, buďto kovové nebo hliněné, musí je *čistě* vymýti, neboť akumové jsou (ve smyslu Židů) *nečistí*. I když Žid prodá akumovi náčiní ²⁾ a akum mu je zase přinese nazpět, musí je Žid opět *čistě* vymýti, neboť náčiní dotekem akuma *bylo znečistěno*. [Tak znesvěcenými bytostmi jsou akumové.]

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 120,1; vzato z talm. Aboda zara str. 26.

²⁾ Tamtéž 11; vzato z Tosephoth.

Jore de'a 120,1.

„Koupí-li někdo od akuma jídelní náčiní z kovu, nebo skla, nebo nádoby, jež uvnitř jsou cínovány, i když jsou nové, tu musí je ve [velké] vodní nádržce, nebo studni, jež má objem 40 měř, vymýti.“

120,11.

„Žid, jenž akumovi prodal nádobu a od něho ji zase zpět koupil, musí ji vymýti.“

Zákon, jak jej uvádí Justus, je správný. Slova v závorce uvedená: „Tak znesvěcenými bytostmi jsou akumové,“ můžeme mu dojistě odpuštění. Ostatně bylo by správnějším bývalo, kdyby byl Justus místo „znesvěcenými“ řekl „nečistými“, ježto Talmud praví výslovně:

Sabbath 145 b:

„Proč jsou akumové *nečistí*? Poněvadž jedí maso zvířat, jež je Židům zakázáno.“

Tamtéž:

„Proč jsou akumové *nečistí*? Poněvadž nebyli na hoře Sinai. Nam cum serpens cum Eva concumberet, sordem in eam infudit: u Židů, kteří nebyli na hoře Sinai, toto znečistění přestalo, u akumů však, kteří nebyli na hoře Sinai, znečistění nepřestalo.“

Nechať se čistí Židé, myji až na věky, co na tom? Náš božský Spasitel, jak známo, použil tohoto, starými farisejci také úzkostlivě zachovávaného rituelního příkazu, aby jim řekl zcela správně úplnou pravdu: „Běda vám, zákonníci a Fariseové, pokrytci: nebo čistíte po vrchu konvice a mísy, ale vnitř jste plni loupeže a nečistoty.“ (Mat. 23,²⁵.)

Z á k o n 57.

¹⁾ „Židovi je *zakázáno*, láhev, nebo sklenici *vína*, již se *dotkl akum* (křesťan), *pítí*, ježto víno dotekem akuma bylo znečistěno.“ (Tento zákon má také zvláštní účel, zameziti vznik společenského styku²⁾ mezi Židy a křesťany.)

¹⁾ Šulchan aruch Jore de'a 123,¹, Haga; vzato z Tur.

²⁾ Tamtéž; vzato z Tosephoth v Talm. Aboda zara str. 2.

Jore de'a 123,¹:

„Co se vína tkne, o němž je nejisto, není-li od národů, kteří slouží modlám, je zakázáno, je užívat. A totéž platí o jejich doteku našeho vína. [Haga:] „Ježto je se obávati, že víno to je určeno k oběti modlám. Ale dnes, když není zvykem, aby národové modlám přinášeli v oběť nápoje, praví mnozí, že, když goj našeho vína se dotkne, není zakázáno je použití, nýbrž jen [je] pítí, [jest zakázáno].“

Zákon v „Židovském zrcadle“ s odůvodněním je tedy správný. Jen — k vůli přesnosti — mohlo býti podotčeno, že je-li láhev, nebo sud vína zapečetěn, smí žid víno pítí, i když se ho akum dotkl. (Srv. 125,⁹ a komentář, nota 14).

Z á k o n 58.

¹⁾ „Židovi je *zakázán* veškeren *užitek* resp. *výhoda*, již by od modlářského chrámu akumů [křesťanského chrámu] mohl míti; tak na př. nesmí užívatí voskových svíček, koberců, částí oděvu, jež měl kněz při bohoslužbě na sobě (ne však těch, jež nosí co soukromá osoba), jež v křesťanském chrámu byly nebo jsou používány. *Nesmí* žádné křesťanské²⁾ zpěvníky kněžím prodávati, smí však věřicím; kdo to ale podstoupí, ani věřicím je neprodávati, ten budiž požehnán. Dále je *Židovi zakázáno půjčovati peníze* buď k zevní stavbě, nebo

k vnitřní výzdobě křesťanského chrámu,³⁾ ještě méně smí *obchodovati*⁴⁾ s věcmi, jež bývají používány v křesťanském chrámu.

Žid *nesmí* dáti nebo prodati akumovi *vodu*,⁵⁾ vi-li, že akum chce tou vodou křtiti. Dále nesmí prodávati kadidlo, které má býti používáno v chrámu. Když však akum v místě *prodává*⁶⁾ tyto věci, které v křesťanském chrámě bývají používány, tu smí i Žid jimi *obchodovati*, aby akum nevydělal peníze. I když *něco* z těchto kostelních věcí, jež Žid prohlašuje za nečisté, mezi tisícem⁷⁾ nekostelních věcí, stejného druhu, je *přimícháno*, tu je každý *požitek* nebo *výhoda* z těchto tisíce věci Židovi zakázán. Stejně nemá míti užitek z *popele*⁸⁾ těchto věcí nebo ze spáleného (křesťanského) chrámu.“

1) Šulchan aruch Jore de'a 139₁; vzato z Talmudu Aboda zara str. 40.

2) Tamtéž, Haga 15; vzato z Sefer Miçvoth gadol.

3) Tamtéž, vzato z talm. Nedarim str. 62.

4) Tamtéž, 151₁; vzato z talm. Aboda zara str. 73.

5) Tamtéž, Haga; vzato z Torath Adam Vechavva Netib 17.

6) Tamtéž, Haga; vzato z Mordechai, Talm. Aboda zara.

7) Tamtéž, § 140., vzato z Talm. Aboda zara 74.

8) Tamtéž, § 142₁; vzato z Talm. Beça str. 39.

Jore de'a 139,1.

„Každý užitek z model je zakázán, nejen z nich, než i z věcí, jež náležejí k jejich službě, jakož i z jejich ozdob a z jejich obětí, aťsi už je vyhotovil akum nebo Žid.“

139,11:

„Části oděvu, jež mají na sobě kněží, když jdou do modlářského chrámu, jsou jejich vlastní ozdoby, ne ozdoby model, a není při nich žádné zničení*) nutno. Mnohý ale prohlašuje, že zničení je nutno.

[Haga:] Ale co na sebe odívají k modloslužbě samé, to je ozdobou (model) a vyžaduje zničení.“

139,15:

[Haga:] Mnozí praví, že je zakázáno, je (knihy) prodávati akumovi, jsou-li to knihy, jichž se užívá ke zpěvu, při modloslužbě. A jiní praví, jen kněžím (tyto knihy) prodávati je zakázáno, ale ne ostatním akumům. Ale kdo i v tom (i druhým akumům neprodávati tyto knihy) je přísný, ten bude požehnán. A mnozí zakazují také jim prodávati pergament a inkoust, jímž by mohli psáti posvátné knihy. A mnohý praví, jest zakázáno (peníze) půjčovati k stavbě modlářských chrámů pro akumy, nebo k jejich výzdobě, nebo obsluze. Tím více je zakázáno prodávati věci pro ně (modlářské chrámy), jež k modloslužbě patří, na př. kon-

*) Zničením nerozumí se zde opravdové, úplné zničení věcí, nýbrž »porouchání« (křížů, obrazů atd.), nebo »smíšení« s jinými věcmi stejného druhu, takže nelze najít mezi nimi zakázanou věc.

vice. A kdo to nečiní, bude mít štěstí. A nemají býti přijímány do vazby knihy akumů, vyjma knihy soudcovské, nebo písařské; je-li ale se co báti nepřátelství, tu má býti, dle možnosti, hledána záminka k vyhnutí se tomu.

151,1:

„Věci, jež jsou určeny k modloslužbě, v příslušném místě, nemají býti prodávány modlářům tohoto místa.“

[Haga:] „Je zakázáno prodávati vodu akumovi, víme-li, že z ní chce učiniti **křestní vodu**.“

Tamtéž:

[Haga:] „Ale jen knězi, nebo jinému akumovi, o němž se s pravděpodobností ví, že obětuje kadidlo modloslužbě [nemá býti prodáváno], jinému akumovi smí býti prodáváno. Že je zakázáno prodávati jim věci, jež patří k modloslužbě, to platí, jen když nemají *je* kde jinde koupiti; mají-li však, tu je dovoleno prodati jim všechno.“

140:

„Zhotovovati modly a co k nim (k službě i obětem) patří, je zakázáno. I když jsou to zcela nepatrné věci, je to zakázáno. A když je to přimíseno k tisíci jiných věcí (stejného druhu), tu jsou všechny zakázány.“

142,1:

„Užitek z model je zakázán, jakož i všechny požitky, jež z nich vznikají, jsou zakázány. I když jsou spáleny, jsou zakázány. Je zakázáno míti užitek z jejich uhlí a popele; je však dovoleno z jejich ohně (míti užitek).“

Slova „aby akum nevydělal peníze“, nejsou v pův. textu. Žid nemá tyto věci prodávati, aby tím zamezil modlářství.

Prodává-li je ale akum a nelze-li tudíž modlářství zameziti, tu smí je Žid prodávati a tím peníze si vydělati.

Nejdůležitějším pro nás je ovšem zákaz akumům dodávati »*křticí vodu*«.

Z á k o n 59.

¹⁾ Žid nemá míti *užitek* nebo *výhodu* z jakéhokoliv kříže, nebo náboženského obrazu, jež na vesnicích, na cestách, nebo v menších městech nalézá, ježto jsou tyto zhotovovány k uctívání a pro Židy jsou *znesvěceny*. Nalezne-li je ale ve velkých městech, kde *nejsou* k uctívání, nýbrž jen *k ozdobě* zhotoveny, pak tento zákaz neplatí. Naproti tomu je zákaz tento rozšířen na *každý* kříž, před kterým *se kleká*.

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 141,1; vzato z talmudu Aboda zara str. 40.

Jore de'a 141,1:

„Všechny obrazy, které se nalézají ve vesnicích, jsou zakázány, ježto jsou jistě dělány pro modly. Ale ty, které jsou nalezeny ve velkých městech jsou dovoleny, ježto jsou jistě dělány k ozdobě. Vyjma stojí-li u bran města, a je-li v ruce zobrazení toho hůl, pták, koule, meč, koruna, nebo prsten.“

(Haga): „Zobrazení kříže, před nímž se kleká, dlužno považovati za modlu, a je zakázáno, bez znetvoření. Ale kříž, jenž bývá zavěšen na krk k památce, není nazván modlou a je dovolen.“

Na textu „Židovského zrcadla“ nelze nic pohaniti. Snad mohl Justus ještě dodat, že Žid smí obchodovati s kříži, které jsou znetvořeny (na př. kterým je rameno uraženo).

Z á k o n 60.

1) „Židovi je zakázán každý *požitek* nebo *výhoda z akumského chrámu* na př. v létě je *zakázáno choditi na stínu chrámu*, nebo je *zakázáno naslouchati hře varhan chrámových*,²⁾ nebo *prohlížeti si krásný obraz pocházející z chrámu a pohledem tím se kochati*.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 142,10; vzato z Talm. Pesachim str. 26.

2) Tamtéž, 15; vzato z Rabbenu Jerucham.

Jore de'a 142,10:

„Stín modlárny, i uvnitř, čtyři lokte ode dveří je zakázán, ale stín vzadu je dovolen; i uvnitř je dovoleno projíti se v stínu, je-li [místo] uloupeno obecnstvu, tak že dříve byla zde cesta a teď na tom místě je zřízen chrám. Avšak stál-li zde chrám před cestou, pak je (průchod) zakázán. Mnozí zakazují to absolutně.“

142,15:

„Je zakázáno poslouchati hudební nástroje modloslužby, nebo se dívati na ozdoby modloslužby, je-li ten pohled povznášející (Haga): Ale když toho není, je to dovoleno.“

Ježto poslední věta našeho překladu první části „Mnozí zakazují to absolutně“ dle Komentáře, nota 21 vztahuje se k první větě, je zákon dle Justova podání správný. Obrazy, pohledem na něž je zakázáno se kochati, jsou jen ty, jež jsou vystaveny k uctívání, nejenom prosté ozdoby chrámu.

Z á k o n 61.

1) „Židovi je přísně *zakázáno stavěti si dům vedle (křesťanského) chrámu*. Má-li ho *už vedle chrámu a zboří-li ho*, tu má při *novostavbě* od chrámu *poněkud ustoupiti a mezeru mezi chrámem a svým domem vyplniti lidskými výkaly*.«

1) Šulchan aruch, Jore de'a 143,1; vzato z talm. Aboda zara 47.

Jore de'a 143,1:

„Má-li kdo dům, jenž se opírá o modlářský dům, a tento jeho dům se zboří, tu je zakázáno ho znovu vybudovati. Co má tedy dělati? Nechť trochu ustoupí a staví a mezeru nechť vyplní trním nebo lidskými výkaly, aby neposkytoval modlářskému domu více místa.“ U Justa má tedy státi „trním nebo lidskými výkaly“.

Z á k o n 62.

¹⁾ »*Z kostelních statků* (statků křesťanské církve, usedlosti, domů) *nesmí Žid míti užítky nebo výhody, je-li výtěžek určen bohoslužebným účelům.* Příklad-li však výtěžek *osobně duchovním k dobru*, tu smí z toho míti užitek, *jen když ho to však nic nestojí.*«

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 143,3; vzato z talm. Aboda zara str. 54.

Jore de'a 143,3 :

„Náleží-li modlám zahrada, nebo koupel, a jejich výtěžek je pro kněze, tu je dovoleno, užitek z toho míti bez zaplacení. Ale je zakázáno, požitek z toho míti za zaplacení.“

(Haga): „Mnozí praví, že není zakázáno, užitek z nich míti, když výtěžek patří kněžím, leda že (zahrada nebo koupel) stojí ve dvoře modlářského domu. Ale když nestojí před ním, tu je dovoleno, je-li užitek určen kněžím a ne domu modlářskému. Možno se o to opřít co o mírnější výklad.“

Ku konci zákona jest podotknouti „leda že statky leží ve dvoře modlářského domu“ (pak jest požitek *vždy* zakázán).

Z á k o n 63.

¹⁾ „Židovi je *přísně zakázáno* při *sbírce* na (křesťanský) chrám *dáti příspěvek.* To platí ale *jen tam*, kde církev *sama* své jmění spravuje, a dary tedy *pro sebe* používá. Má-li ale správu *stát*, tu je dovoleno dáti příspěvek, ježto možno u sebe si mysliti, že se to dává státu a tento že může peněz k *jiným* účelům použítí.“

¹⁾ Sulchan aruch, Jore de'a 143,6; vzato z Jeruschalmy Aboda zara Pereq 4.

Jore de'a 143,6 :

„Sběratelům, kteří sbírají příspěvky pro modly, nesmí se nic dáti.“

(Haga): „Avšak toto je jen tehdy zakázáno, když je výtěžek použit ve prospěch modlářského domu samotného; padá-li ale do měšce státu, i když za to jsou potřeby modlářského domu uhrazovány, tu je dovoleno příspěvek dáti.“

Justus rozšířil text k lepšímu porozumění, proti čemuž věcně nelze nic namítati.

Z á k o n 64,

1) „Je *dobrym skutkem*, aby každý Žid dle možnosti se přičiňoval o to, aby *spálil* nebo *zničil* (křest.) *chrám*, nebo *co k němu patří*, nebo *co pro něj je zhotoveno* a aby popel do všech čtyř stran rozsypal, nebo do vody vhodil. Dále je *povinností každého Žida snažiti se o vyhlazení každého (křest.) kostela a dávatí mu nějakou nadávku*.«

1) Šulchan aruch, Jore de'a 146,14 a 15; vzato z talm. Aboda zara str. 45 a Maimon Hilchoth Aboda zara Pereq 7.

Jore de'a 146,14:

„Je dobrým skutkem, když každý, kdo modly najde, je spálí a zničí. A jak? Spalíž je, rozemel a rozsyp (popel) na všechny strany, nebo uvrz jej do moře.“

(Haga:) „A stejně je tomu se služebnictvem modly a se vším, co je pro ni uděláno, neboť stojí psáno: „Zkazíte do gruntu všechna místa.“ *)

146,16:

„Je nutno snažiti se o vyhlazení model a o to dávatí jim hanlivá jména.“

Popel tedy má být ještě „rozetřen“, k čemuž dodává komentář vysoce důležitou poznámku, že je třeba popel jen tehdy rozetřít, když je vržen do řeky, v níž plují lodi, takže by na nich něco mohlo utkvít. Hází-li se však popel do „slaného moře“, tu není rozetření nutným. Ale podotýká se, že z opatrnosti je rozetření *vždy* záhodno. (Nota 14.) [Tak disputují rabíni: jeden příklad z tisíců!]

Z á k o n 65.

1) „Židovi, jenž *jmenuje jménem nějaký* (křesťanský) *kostel má býti dáno 39 ran holí; vůbec je zakázáno* vysloviti *jméno* nějakého (křest.) chrámu. Pro (křest.) chrám má Žid míti jenom *nadávku*. Ani *akumské svátky* nemají být *jménem* jmenovány, vyjma ty, které mají *jména lidí* (na př. svátek Petra a Pavla, Ondřeje atd.).“

2) „Židovi je *dovoleno akumovi* (křesťanovi) se *vysmívati*, na př. slovy: *Tvůj Bůh* nechať ti *pomůže* nebo tvému činění nechť *požehná*. Žid si totiž při tom myslí: Bůh křesťanů (kteří dle názoru Židova jsou modláři) nezmůže *nic* a nemůže také činění požehnati.“ (Přání Židovo křesťanu „nechť ti požehná“, je tedy jen posměch a potupa.)

1) Šulchan aruch Jore de'a 147,1 a 2. Vzato z talmudu Sanhedrin, str. 60 a 63.

2) Tamtéž, vzato z Maimon.

*) Deuter. 12,2—3: „Zkazíte do gruntu všechna místa, na nichž sloužili národové, (kterých vy dědičně opanujete) bohům svým na vrších a na pahorcích a pod každým stromem ratolestným.

Oitáře jejich zbořte, obrazy jejich ztlucte, háje také jejich ohněm spalte a rytiny bohů jejich ztroskotejte, a vyhladte jméno jejich z místa toho.«

Jore de'a 147,1 :

„Kdo slib činí, nebo přísahá při jménu model, ten obdrží 39 ran. I je zakázáno jmenovati je jmény, ať už je to nutno, nebo ne.“

147,2 :

„Jména jejich svátků, jež mají také lidé co jména, je dovoleno vyslovovati.“

147,5 :

„Je dovoleno modlám se posmívati.“ (Haga:) Je dovoleno říci akumovi „Tvůj bůh pomoz ti“ nebo „Obšťastni tvé skutky“.

Justus užívá často slova „(křesť.) chrámy“ za „modly“. Jindy nelze tomu věcně nic vytýkati, v tomto zákonu je výraz „chrámy“ úzký, ježto v původním textu lze rozuměti jménem modly i kříže, sochy svatých, obrazy svatých, posvěcené věci atd.

Co se častěji jmenovaných 39 ran holí tkne, podotýkáme k orientaci nezasvěcenců toto:

K tělesnému potrestání bylo v zákoně určeno 40 ran holí. (Deut. 25,3.) Rabíni snížili počet ten na 39. Srv. II. Kor. 11,24: „Od Židů dostal jsem pětkrát 40 (ran) bez jedné.“ Vykladači bible udávají co důvod tohoto snížení farisejskou úzkostlivost, aby snad špatným počítáním nebyl počet 40 překročen. Talmud však udává jiný důvod, jiný výklad místa v Deut. 25,3.

Tam slovo „na počet“, jímž končí verš 25,3 vztahují vykladači k verši následujícímu, jenž začíná slovem „40“, tedy „na počet 40“ t. j. k počtu, bližícímu se $40 = 39$ (Srv. talm. Makkoth 22 a). Jiný výklad podává Rabba (Makkoth 22 b). Misto toto je příliš zajímavé, než abychom je neměli sdělit našim čtenářům. Stojí tam: „Jak hloupí jsou lidé po většině! Oni povstanou před Pentateuchem, ale nevstanou před rabínem. A zatím v thoře stojí, že nutno dávat 40 (ran) nu a přišli rabíni a zmenšili to o jednu.“

Dle tohoto názoru tedy jednali rabíni z milosrdenství.

Z á k o n 66.

„Žid¹⁾ *nesmí* akumovi (křesťanu) tři dny před jeho (křesť.) svátkem nic *půjčiti* nebo *propůjčiti*, vůbec žádný obchod s ním vésti, neboť by si tím akum o svátcích mohl zjednat zábavu. Ale na *vysoké*²⁾ lichvářské úroky *smí* půjčiti, aby akumovi (křesťanu) zábava při splácení *přišla draho*.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 148,1. Vzato z talm. Aboda zara str. 6. Tosephoth a Raschbam míní však, že dnes i v tomto případě lze obchodovati.

²⁾ Tamtéž, vzato z Tur.

Jore de'a 148,1 :

„Tři dny před svátky modlářů je zakázáno od nich kupovati, nebo jim prodávati něco, co může býti uschováno; ale je dovoleno prodati

jim něco, co nemůže býti uschováno do svátků na př. zeleniny nebo vařené věci. Stejně je zakázáno, něco jim půjčiti nebo od nich si vypůjčiti; jim bez úroků uděliti půjčku, nebo od nich [peníze] si vypůjčiti; jim nějaký plat spláceti, nebo od nich splátku přijímati, je-li úpis nebo zástava v rukou; ale ústní dluh lze si dáti od nich zaplatiti, neboť to je [tak], jako by byly peníze z jejich rukou zachráněny. Dnes však, kdy jejich ruce jsou silny, [necháváme si] i písemně uznaný dluh [zaplatiti] i to je, jakoby něco bylo z jejich rukou zachráněno. A je-li to i půjčka na úroky i proti zástavě [pak je to dovoleno], [neboť] považuje se to za zachráněné z jejich rukou.“

Dnešní praxe Židů dokazuje, že přijímají mírnější výklad zákona, jistě ne tak pro „milý mír“, jako spíše ze „zvonivých“ důvodů.

Proti překladu Justovu „lichvářské úroky“ nelze nic namítati. Překládá-li však „vysoké lichvářské úroky“ a tiskne-li slovo „vysoké“ proloženě, tu praví více, než je v textu. Neboť zákonem dovolených 5% je už také „lichvářskými úroky“. Slova „aby akumovi zábava atd. přišla draho“ jsou z Tosephoth k Aboda zara 2 a, kde zákon, že v určité dny je dovoleno půjčovati akumovi na úroky, poprvé je uveden.

Z á k o n 67.

1. »Židovi je zakázáno, akumovi (křesťanovi) činiti dary v některý z jeho (křesť.) svátků. Jen tehdy je mu to dovoleno, ví-li, že akum je nevěřícím. I přijímati dar od akuma v některý z jeho svátků, je zakázáno. Bojí-li se ale žid, že by nepřijetí daru mělo pro něho zlé následky, tu smí jej přijati, ale *tajně* jej odhoditi.

Den, v němž akumové obdrželi *nového krále* (v den nastoupení na trůn, nebo volby) má býti Židy považován za *akumský svátek* (t. j. nesmějí akumům dávat dary, nesmějí s nimi uzavírat obchody, leda že mohou křesťany ošiditi.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 148,5 a 6. Vzato z talm. Aboda zara str. 65 a 8.

Jore de'a 148,5:

„Je zakázáno posílati dar akumovi v akumský den sváteční, leda že se ví, že nevěří v modly a že jim neslouží. A stejně, když akum o svůj svátek pošle Židovi dar, nemá ho tento přijati; bojí-li se ale nepřátelství, tu má ho přijati a pod rukou v jeho přítomnosti hoditi ho do nějaké jámy, nebo vůbec na místě, kde bude zničen.“

148,6:

„Den, v němž se shromažďují akumové, aby si ustanovili nového krále, aby obětovali a svému Bohu chválu pěli, je pro ně svátečním dnem a je roveň všem ostatním svátkům.“

Hlavní rozdíl textu Justova a našeho překladu je ve vylíčení způsobu, jakým má býti odhození provedeno. Justus praví „tajně“, my překládáme „v jeho přítomnosti.“ Tento rozdíl vykládá se takto:

„V jeho přítomnosti“ vykládá skladatel Šulchanu ve svém komentáři k Maimonovi Hilchoth, Akum Pereq 9,2: „v jeho *vlastní* přítomnosti,“ tedy »osobně«, nebo — když pomocí posla — »v jeho přítomnosti«.

Raschi naproti tomu vztahuje to na akuma, jenž učinil dar. (Srv. Aboda zara 6 b.)

První názor je poněkud nucený. Vzniká zřejmě z předpokladu, že by Žid dobromyslného akuma ještě více podráždil, kdyby odhodil jeho dar *před jeho očima*, než kdyby ho nechtěl přijati.

A zatím leží hlavní váha na výrazu „pod rukou,“ vlastně „jakby druhou stranou ruky,“ „jako náhodou.“ Znamená to tedy odhoditi tak, aby to připadalo jako náhodou upuštěné.

Srv. Talmud Aboda zara 6 b:

„Kacíř poslal R. Jehudovi Nasiovi císařskou minci v den jeho (pohanského) svátku, právě, když byl u něho Risch Lakisch. Tohoto ptal se Jehuda: „Co mám teď dělati. Přijmu-li to, půjde kacíř a bude své modle děkovati. Nepřijmu-li to, vznikne mi nepřátelství.“ Odpověděl mu Risch Lakisch: „Vhod' minci do studny před zraky posla.“ „Budu-li tak jednati, bude mi on ještě více nepřítelem.“ „Učiň tak, jakoby druhou stranou ruky.“

Z á k o n 68.

1) Každému Židovi je zakázáno, o svátek akumský jíti do domu akumova (křesťanova), aby nemusel býti pozdraven. Potká-li ho však na ulici, tu *smí* ho sice pozdraviti, ale nucenou formou, z pod lba (v textu stojí: „se slabými rty a těžkou hlavou“).

1) Šulchan aruch: Jore de'a 148,0; vzato z talm. Gittin str. 62.

Jore de'a 148,9:

„Je zakázáno jíti do domu akumova v den jeho svátku a pozdraviti ho; potká-li ho venku, tu je to dovoleno, ale má to býti učiněno tichým hlasem a těžkou hlavou.“

Žid má tedy v tomto případě pozdraviti ne rád a ne přátelsky; má dělati jen tolik, mnoho-li je třeba k tomu, aby zabránil nepřátelství.

Z á k o n 69.

1) Židovi je vždy zakázáno odpovídati akumovi (křesťanovi) pozdravem: „Pokoj s tebou“ nebo pod. pozdravem (neboť Židé soudí, že tomu dostane se pokoje, vůči komu bylo *dvakrát* vysloveno požehnání: „Pokoj etc.“ Proto se Židovi rádi, „jakmile vidí akuma (křesťana), aby ho *první* pozdravil, tak aby akum nepozdravoval první

a Žid nemusel mu odpovídati a aby tak — čehož chraň Bůh — nepřispěl k tomu, *že by akum byl požehnán.*

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 148,₁₀. Vzato z talm. Gittin str. 62.

Jore de'a 148,10:

„Je vždy zakázáno akumovi na jeho pozdrav odpovídati. Proto je dobře, pozdraviti ho napřed, aby akum nezačal (pozdravovat) a aby nebyl Žid nucen pozdrav jeho opěťovati.“

Není tedy prostou vlídností, když Židé jsou v pozdravování tak spěšní. Velmi zajímavou je ještě noticka v talmudu (Gittin 62 a): Rab Kahama pozdravoval akumy slovy: „Pokoj Pánu.“ K tomu podotýká Raschi: „On nezamýšlel tím ho (akuma) žehnati, nýbrž jeho záměr vztahoval se k rabinovi.“

Co Justus přidal k slovům Šulchanu, slouží za vysvětlení.

Z á k o n 70.

¹⁾ *Je přikázáným dobrým skutkem, že Žid od (křesťanského chrámu se na 4 lokte vzdá (na př. když jeho cesta tudy vede). Přísně zakázáno jest Židovi před (křesť.) chrámem hlavu schýliti.* ²⁾ Zabdli-li si tedy trn do nohy, nebo upustil-li peníz k zemi, tak že by se nutně musel shýbnouti, tu má se v tom případě obrátiti k chrámu zády.

³⁾ Nalézají-li se u *otvorů vodovodů obrazy (křesťanských) svatých nebo křesťanské symboly, tu nesmí Žid z nich pít, neboť by se mohlo zdáti, že chce, když se k otvoru nahýbá, svatý obraz nebo symbol políbiti*“ (t. j. uctíti).

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 150,₁; vzato z talm. Aboda zara str. 12. a 17.

²⁾ Tamtéž, 2; vzato z talm. tamtéž.

³⁾ Tamtéž, 3; vzato z talm. tamtéž.

Jore de'a 150,1:

„Je dobrým skutkem, vzdáliti se od cesty model na 4 lokte.“

150,2:

„Když se někomu zarazí trn do nohy před obrazem modly, neb upadne-li mu peníz před ním, tu nesmí se shýbnouti, aby si trn vytáhl, nebo peníz zvedl, neboť to vypadá, jakoby se shýbal před nimi (modlami): má tedy usednouti, nebo obrátiti se zády, nebo bokem k modlám a pak vzíti ho (trn z nohy, nebo peníz ze země).“

150,3:

„Když ústí vody prýští před idoly, tu neklad nikdo svá ústa na její ústa a nepij, aby to nevypadalo, že líbáš modly.“

Ježto v Šulchanu není výslovně řeč o něčem „křesťanském“, musel Justus v druhé části zákona důsledně na dvou místech adjektiva „křesťanský“ uvést v uvozovkách.

Z á k o n 71.

1) „Židovi je zakázáno před králem, nebo kněžími, kteří mají v *rouchu kříž*, nebo nosí *kříž na prsou*, *schýlíti se*, nebo *smeknouti*, aby se nezdálo, že se *shýbají před křížem*. Aby vyvaroval veřejnému pohoršení, tu má buďto sejmouti svou pokrývku hlavy dříve než dotyčné osoby (tedy i kříž) dobře vidí, nebo má v jejich přítomnosti jako náhodou upustiti peníz a schýlíti se, aby ho zvedl.“ (Má tedy jeho chování míti zdání, jakoby dotyčným osobám projevoval úctu, kdežto ve skutečnosti má jiný úmysl.)

1) Sulchan aruch, Jore de'a 150,3, Haga; vzato z Terumoth Hadeschen § 197.

Jore de'a 150,3, Haga:

„Před knížaty nebo kněžími, kteří mají kříž ve svém oděvu, nebo kteří nosí obraz na prsou, jak je zvykem vladařů, nesmí se shýbati, nebo klobouk před nimi snímati, leda nějakým způsobem, že to není pozorovati, na př. když se nechá peníz padnouti (a zvedne se), nebo třeba povstati dříve než dojdou, nebo stejně brzo před jejich příchodem smeknouti a ukloniti se.“

Kdo nosí *kříž* na prsou, ne-li *křesťanští* knížata a kněží? Rozumíme zcela dobře, proč opatrný vydavatel vilenského textu místo slova „kříž“ vsunul slova „obraz modloslužebný“ Ale — bohužel — jsou ještě *nefalšované staré texty!*

Z á k o n 72.

1) „Židům je zakázáno ve čtvrti městské, jimi obydlené, nebo v ulici jimi obydlené domy 3 akumům (křesťanům) *pronajati*, nebo *prodati*, aby k tomu nedošlo, že by se čtvrť nebo ulice staly křesťanskými.“ Prodej domů 1 nebo 2 akumům býval dřív dovolen jen tehdy, „sloužily-li domy za skladiště, ne však také za bydlíště, v nichž by akumové měli své modly“.²⁾ „Teď však, kdy tomu tak není, smějí Židé 1 nebo 2 akumům domy i za bydlíště prodati nebo pronajati.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 151,9a 10; vzato z talmudu Aboda zara, str. 19.

2) Tamtéž Haga; vzato z Tur.

Jore de'a 151,9:

„Neprodává se a nepronajímá třem akumům současně v židovské čtvrti, ale jednomu nebo dvěma smí se prodati nebo pronajati mnoho-li se chce, a nebojme se, že on prodá nebo pronajme jiným.“

151,10 :

„I tam, kde je dovoleno pronajati, dovoleno je (domy) jen co skladiště, ne ale k bydlení (pronajímání), ježto on ve svém bytu stále bůžky chová. (Haga:) I dnes je zvyk pronajímání akumovi i k bydlení, ježto už nezavádějí modloslužbu do svých domů.“

Ježto kříže, obrazy svatých a pod. beze vší pochyby spadají pod pojem „modloslužby“, tu mohl by někdo dle posledního citátu souditi, že dle autora „Hagy“ nejsou katolíci modláři. Poznaměnáváme k tomu, co o tomto místě píše komentář (nota 13):

„Píše Šach: ¹⁾ Je podivuhodno! My přece vidíme, že oni (akumové) chovají modly ve svých domech. Snad za doby Raba ²⁾ nechovali v domě žádné bůžky, ale zdá se, jak Raabau ³⁾ píše, že i když bůžky chovali ve svých domech, je to dovoleno, ježto Židé přece musí platiti daně ze svého pozemku ⁴⁾ akumovi, ⁵⁾ tak že dům není výlučně majetkem Žida.“

Zákon 73.

1) „Je velkým hříchem akumovi (křesťanovi) něco darovati. Ale ²⁾ je dovoleno akumským žebrákům uděleti almužnu, jejich nemocné navštěvovati, jejich mrtvým poslední poctu vzdávati, jejich pozůstalým útěchu poskytovati, k vůli pokoji, aby si akumové myslili, že Židé jsou jejich dobří přátelé, když jeví takovou účast.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 151,11 ; vzato z talm. Aboda zara, str. 20.

²⁾ Tamtéž, 12; vzato z talm. Gittin, str. 20.

Jore de'a 151,11 :

„[Židům] je zakázáno, dávat dar zadarmo akumovi, jenž není jeho známým.“

151,12 :

„Je dovoleno almužny dávat jejich chudým, jejich nemocné navštěvovati, jejich mrtvé pohřbívati, je oplakávati a jejich truchlící těšiti, pro milý pokoj.“

Justus vynechal zdánlivě důležitý dodatek šulchanu, že Žid smí činiti dary akumovi, je-li tento jeho známým. Avšak ani v talmudu samotném (Aboda zara 20a) ani v Maimonovi (Hilchoth Akum Pereq 10,4) nenalzáme podobné omezení. Toto je spíše vzato z Tosephoth k Aboda zara 20a. Ale teď odůvodnění, proč smí býti známému činěny dary? Stojí tam výslovně:

„Akumu, s nímž je Žid znám, je dovoleno (darovati), neboť to je, jakoby mu to bylo prodáno.“

¹⁾ Zkratka slova »rty kněze«: komentář k »Jore de'a«.

²⁾ Autor Hagy M. Isserles.

³⁾ Rabín Eliáš, syn Nathanův.

⁴⁾ Pozemková daň.

⁵⁾ Státu.

To znamená pouze: Žid doufá, že akum mu učiní *vzájemné dary*.
Závěrek zákona v „Žid. zrcadle“ je jen bližším vysvětlením slov
textu: „pro milý pokoj“.

Z á k o n 74.

¹⁾ „Židovi je zakázáno, akuma (křesťana) v jeho nepřítomnosti *chváliti*, na př. říci: „Jaký to krásný křesťan“ (je-li tělesně hezkým člověkem); ale tisíckráté více je *zakázáno*, jeho *cnosti* velebiti; na př. říkati: „Jaký to *dobrý* člověk“, nebo „jaký to *učený* muž“, „jaký to *chytrý* člověk“ atd. Má-li ale úmysl, tím že chválí tělesnou krásu akumovu, *Boha* chváliti, že tak krásného *tvora* stvořil, tu je mu to dovoleno²⁾, *neboť Žid smí Boha chváliti pro krásu zvířete i akuma.*“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 151,14 ; vzato z talm. Aboda zara, str. 20.

²⁾ Šulchan aruch, Orach chajjim 225,10 vzato z talm. Jeruschalmy Berachoth.

Jore de'a 151,14:

„Je zakázáno vyprávěti o jejich (akumů) *hvané*, ba i říci: „Jak krásný je tenhle akum postavou.“ Ale jak daleko více je zakázáno vyprávěti o *chvále* jeho skutků nebo něco jeho co milé představovati. Ale je-li při *chvále* jen úmysl, Svatého — budiž veleben — (Boha) chváliti, že tak krásného *tvora* stvořil, tu je to dovoleno.“

Orach chajjim 225,10:

„Kdo vidí hezké stromy, nebo hezké tvory, i [když je to] akum, nebo zvíře, tu řekni: Veleben budiž, Pane, náš Bože, králi světa, jenž něco podobného máš ve svém světě!“

V komentáři se poznamenává, že na akuma se smí jen pohlédnouti, ne si ho však prohlížeti, neboť bezbožní nemají být prohlíženi. (Nota 20.)

Proti dalším vývodům Justovým není věcné námitky.

Z á k o n 75.

¹⁾ „Židovi je *zakázáno* býti na *svatební hostině akumově*, i když s sebou přinese vlastní jídla a vlastního sluhu si přivede (t. j. když jí košer), neboť by se mohlo vyvinouti *společenské přátelství* (čemuž se, jak známo, chce Žid vyhnouti). Přinese-li ale akum (křesťan) židovi do jeho domu živého ptáka, nebo kus dobytka židem poraženého, tu smí to žid ve svém domě snísti.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 152,1 a 2. Vzato z talm. Aboda zara, str. 8.

Jore de'a 152,1:

„Když uspořádá akum hostinu k svatbě svého syna nebo své dcery, tu je Židovi *zakázáno*, tam jísti, i když od svého (košerovaného jídla) jí a když jeho sluha u něho stojí a jej obsluhuje.“

152,2:

„Když akum, jenž strojí svatbu, do domu Židova živého ptáka nebo rybu pošle, tu je dovoleno [je jísti].“

(Haga): A stejně je dovoleno (jísti), pošle-li mu do domu maso, jež dle předpisu bylo poraženo.

V komentáři se připomíná, že do domu poslané maso nesmí pohromadě jísti více Židů, ježto by to vypadalo, jako by jedli v domu akumově.

Z á k o n 76.

¹⁾ „Židovi je zakázáno, odevzdati křesťanskému ústavu své dítě ku vychování nebo ku křesťanskému mistrovi na učení nějakému řemeslu, ježto by akumové (křesťané) dítě vedli k zlému; dále nesmí býti Žid s akumem nikdy úplně sám, neboť akumové jsou krve žízniví. Jdou-li Žid a akum spolu po schodech, tu má při stoupání jíti Žid napřed, při sestupování naposled (tedy vždy má býti výše než akum), neboť by ho akum, kdyby níže stál, mohl zabít. Dále nemá se Žid před akumem shýbnouti, ježto by mu mohl akum sraziti hlavu. Také nemá Žid na akumovu otázku, kam (Žid) jde, říci pravdu, aby se za ním akum neplížil a ho nezabil.“

¹⁾ Šulchan aruch 153,2; vzato z talm. Aboda zara str. 22. a 25.

Jore de'a 153,1, Haga:

„Nemá jim (akumům) býti svěřeno dítě, aby ve vědě bylo vyučováno, nebo nějakému řemeslu naučeno, neboť by je svedli k haeresi (křesťanství).“

153,2:

„Nemá býti sám Žid s akumem, neboť stojí v podezření krveprolití.“

153,3:

„Potká-li ho (Žida) na cestě akum, jenž má meč po boku, tu nechejž ho (Žid) po pravé straně; má-li hůl v ruce, nechejž ho po levé; jdou-li akum a Žid spolu po schodou, tu nemá býti nikdy Žid dole a akum nahoře. (Haga): Ale má ho vždy poněkud nechat po pravici a nikdy se nemá před ním shýbat. Ptá-li se ho: „Kam jdeš?“ Tu má, má-li jednu míli chůze, říci dvě míle.“

V první části zákona dle Justa má býti důsledně „akum“ a ne „křesťanský“. Toto leda v závorkách. Místo „vedli k zlému“ má státi „vedli k haeresi (křesťanství)“.

Z á k o n 77.

¹⁾ „Židovské kojné je zakázáno, dítě akuma (křesťana) kojiti, i když dostane zapláceno, ježto tím pomáhá k tomu, aby akum vyspěl. Jen

má-li velké bolesti nadbytkem mléka a stalo-li by se jí mléko nebezpečným, je to dovoleno.

²⁾ I to je Židu zakázáno, akuma *učiti řemeslu*, aby se mohl uživiti.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 154,₂; vzato z talm. Aboda zara str. 26.

²⁾ Tamtéž Haga 2; vzato z Hagahoth Ascher v talm. Aboda zara.

Jore de'a 154,2:

„Židovka nemá kojiti dítě akuma, ani proti zaplacení. Jen má-li přebytek mléka a způsobuje-li jí to bolesti, tu je jí dovoleno dítě kojiti. — Je zakázáno akuma učiti řemeslu.“

V Šulchanu chybící oddůvodnění: „Ježto tím pomáhá k tomu, aby akum vyspěl,“ stojí v talmudu Aboda zara 26 a. Nejenom, když je mléko židovce „nebezpečno“ ale i když jí jen „bolesti způsobuje“, smí akumskému dítěti podati prs.

Z á k o n 78.

¹⁾ „Židovi je zakázáno dáti se léčiti *bezplatně od lékaře* nebo *lékárníka* akuma (křesťana), ježto je možno, že lékař nebo lékárník *v tomto* případě ho otráví; Žid však smí používatí lékaře, nebo lékárníka akuma, *když mu zaplatí*, ježto se tento bude chrániti ho otrávití, aby tím netrpěla jeho pověšf.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 155,₁; vzato z talm. Aboda zara str. 27

Jore de'a 155,1:

„Při žádné ráně, nebo nemoci, při níž je nebezpečí, že může býti sabbat znesvěceno, nemá býti používána pomoc akuma, jenž není všeobecně co schopný uznán, neboť se obáváme krveprolití. A i když je pochybno, zdaž on (nemocný) na životě zůstane, nebo umře, i tehdy nenechá se od něho léčiti; ale když jistě zemře, smí se nechat jím léčiti, neboť na život jedné hodiny se nehledí. Když on (akum) však prostě praví, ten a ten prostředek je dobrý nebo špatný, tu možno se na něj spolehnouti, ale nesmí býti od něho lék koupen.“

(Haga): „A mnozí praví, to všechno je jen tehdy zakázáno, když to akum dělá zadarmo. Dá-li se však zaplatiti, tu je to v každém případě dovoleno, neboť on se bojí poškození svých příjmů.“

V „Židovském zrcadle“ není zmínka, že žid i tehdy smí se dáti léčiti od akuma *bezplatně*, je-li tento *osvědčeným* lékařem.

Z á k o n 79.

¹⁾ „Židovi je dovoleno v *smrtelné nemoci něco nečistého* (t. j. to, co dle zákona má býti považováno za nečisté a co používati je přísně zakázáno) *požítí*, mysli-li, že mu to přinese uzdravení. *Nedovoleno* je,

i v tomto případě, k léčení použitím něčeho, co (dle smyslu židovského) patří k nejnečistšímu, t. j. ku křesťanskému kostelu.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jorede'a 155,₃, Haga. Vzato z Aruch Kelal 32.

Jore de'a 155,3:

„Jinými zakázanými věcmi lze se dáti léčiti, je-li nebezpečí života, i tím způsobem, jak se to zpravidla požívá. Ale kde žádného nebezpečí života není, tu je to zakázáno způsobem, jak se to zpravidla požívá (použití), dovoleno ale jest použití to způsobem, jakým se to zpravidla nepožívá.“ *)

(Haga) Je dovoleno spáliti nečisté zvíře, nebo jinou nedovolenou věc, a jísti ji za účelem uzdravení, i nemocnému, jemuž nehrozí nebezpečí; vyjma dřevo z modloslužby. **)

Proti pojetí Justovu nemáme věcné námitky. Jen ku konci přidané odůvodnění je přiostrěno tak, že zákon stává se nenávistnějším, než tomu v skutečnosti je. Nezasvěcenec by se domníval, že v textu stojí přímo „křesťanský chrám je věcí nejnečistější“. V skutečnosti má se věc tak, že vše, co k „modloslužbě“ patří, je horší než rituálně nečisté věci.

Z á k o n 80.

¹⁾ „Židovi je přísně zakázáno od akuma (křesťana) dáti si stříhati vlasů (na hlavě nebo vousy), neboť by mu mohl akum krk podržnouti. Jen tehdy je to dovoleno, když více Židů je přítomno, nebo má-li před sebou zrcadlo, aby mohl hned zpozorovati zlý úmysl akumův a zavčas prchnouti.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 156; vzato z talmudu Aboda zara str. 27. a Tosephoth tamtéž.

Jore de'a 156,1:

„Nedáváme se stříhati od akumů, leda kde lidé (Židé) jsou při tom. (Haga): A mnozí přiostrují (ten zákon), že i když více lidí při tom je, dáváme se jen tehdy nožem holiť ***) od akuma, máme-li před sebou zrcadlo.“

Odůvodnění Justovo je zřejmě správné i když nenahlížíme tak snadno, kam může ubohý Žid utéci, pozoruje-li v zrcadle, že mu zlý akum chce uříznouti krk.

*) T. j. Z věcí, jež jinak bývají pojídány, smí Žid, není-li nemoc životu nebezpečná, udělati si náplasť a přiložiti ji na ránu. Nebo jí smí i snísti, přimísí-li do ní něco hořkého, tak že vlastní chuť je už nerozeznatelná. (Srv. Maimon, Hilchoth jesode ha — tora, Perek 5,₈.)

**) Tedy ani popele věci, jež náleží k modloslužbě, nesmí použiti.

***) Zde nejedná se přirozeně o vousy, neboť Žid jenž si holiť vous nožem, dopouští se hned pěti hříchů (za každou tvář dva hřichy a za bradu jeden) (Srv. Talmud Makkoth 26 a), nýbrž o vlásky na krku.

Z á k o n 81.

1) „Žid není zavázán akuma (křesťana), s nímž žije v míru, přímo zabít, ale je mu přísně zakázáno itakového akuma od smrti zachrániti. Na př. když by do vody padl a kdyby mu celé své jmění za zachránění sliboval. Dále je Židovi zakázáno akuma léčiti, i když by za to plat obdržel, vyjma je-li nebezpečí, že by za to akumové proti Židům pojali nenávisť. V tomto případě je dokonce dovoleno ho léčiti i bezplatně, ježto se (Žid) léčení nemohl vyhnouti. 2) Židovi je dále dovoleno na akumovi zkoušeti, je-li ten onen lék léčivý, nebo smrtící. Dále je žid povinen Žida, 3) jenž se dal pokřtiti, zabít a co nej přísněji je mu zakázáno, takového od smrti zachrániti.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 158,1. Vzato z Maimon a talm. Aboda zara str. 26.

2) Tamtéž, Haga; vzato z Tosephoth a Mordechai talm. Aboda zara a ze Sefer Miçvoth gadol.

3) Tamtéž, Haga 2; vzato z Tosephoth tamtéž.

Jore de'a 158,1 :

„Akumům, s nimiž nežijeme ve válce a oněm, kteří pasou dobytek Israele v Palestině, v době, kdy nejvíce polí náleží Israelu, a pod., těm nezpůsobujeme smrt, ale je zakázáno je zachrániti, jsou-li smrti blízcí. Na př. vidíme-li někoho z nich, že spadl do moře, tu nevytáhneme ho ven, i když chce zaplatiti. Proto také je neléčíme ani za peníze, vyjma tam, kde je se co obávati nepřátelství. (Haga): Neboť tam je to i bezplatně dovoleno, nelze-li se tomu vyhnouti. A stejně je dovoleno vyzkoušeti na akumovi lék, pomáhá-li nebo ne.“

158,2, Haga :

„Odpadlíci, kteří odpadli k akumům a tím se mezi akumy znečišťují, že provozují modloslužbu, jako oni, (akumové), jsou rovni těm, kdož odpadají ze vzdoru, a ti buďtež sražení a nikdy vytaženi.“ *)

Z á k o n 82.

1) „Židovi je přísně zakázáno, *jinému židovi* půjčovati *lichvářsky* peníze (na *vysoké* úroky); *dovoleno* naopak je mu, *akumovi*, nebo židovi, *jenž se stal křesťanem*, půjčovati peníze na *lichvářské úroky*, neboť stojí v písmě sv.: „Nechej svého *bratra* s tebou žiti.“ *Akum (křesťan) není považován za bratra.*“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 159,1; vzato z talm. Baba me'cia str. 70.

Jore de'a 159,1 :

„Je dle zákona thory dovoleno půjčovati akumovi na úroky; rabíni

*) Co tento výraz znamená, je jasno ze zákona 45.

však dovolili (bráti) jen tolik (úroků), co je nutno k životu Dnes je to však na každý způsob dovoleno.“

159,2:

„Odpadlíku je dovoleno půjčovati na úroky, ale je zakázáno od něho si na úroky vypůjčovati.“

V Šulchanu není obsaženo odůvodnění zákona; to Justus vzal z komentáře.

Z á k o n 83.

1) „Židovi je *zakázáno přijati* akumský (křesťanský) způsob života, on má se snažiti, by se od něho co nejvíce lišil na př. v oděvu, v růstu vlasů, v zařízení domácím atd. *Nejméně* pak má nositi šaty, jež na sobě mají něco *specificky křesťanského* (kříž a pod.) Maji-li ale určité křesťanské stavy na př. lékaři nebo řemeslníci určité šaty, tu je i 2) *židovskému lékaři nebo řemeslníku* dovoleno je nositi, může-li tím vydělati peníze.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 178,1; vzato z talm. Aboda zara str. 29 a Siphra Achre moth a Maimon Hilchoth Aboda zara Perek 1.

2) Tamtéž; Haga; vzato z Schaaloth utheschuboth Mehari Kohlon 88.

Jore de'a 178,1:

„Nežijme dle způsobů akumských (Haga:) a nedělejme se jim podobnými, nešafme se šatem jim vlastním, nenechejme si růsti vlasy jako oni. Nestavme budovy jako chrámy akumů.“

(Haga): „Ale je-li u nich něco ve zvyku k jejich užitku, na př. je-li u nich zvykem, že každý, kdo je osvědčeným lékařem, nosí určitý šat, dle něhož je jako řádný lékař poznáván, tu smí se podobný šat nositi.“

Že Žid nic „specificky křesťanského“ nesmí nositi, je přirozeno. V textu ovšem (v širě rozvedené Haga) je řeč pouze o něčem modloslužebném.

Z á k o n 84.

1) U Židů je předpis, že v určitých dobách musí se *očistovati* (Srv. Lev. 12) mytím vodou. Potkají-li hned po tomto mytí něco *nečistého, hnus vzbuzujícího, nebo akuma* (křesťana), tu musí se poznovu očistovati, *neboť jen pohled na nečistou věc nebo na akuma (křesťana) i bez dotknutí se už znečisťuje.*

1) Šulchan aruch Jore de'a 198,48, Haga, vzato z Schaare Dura.

Jore de'a 198,48, Haga:

„Ženy nechť toho dbají, aby když jdou z lázně (nejdříve) potkaly přítelkyni, aby je dříve nepotkala nějaká nečistá věc nebo akum. Potká-li ji ale něco podobného, tu musí, je-li bohabojná, znovu se očistovati.“

Zajímavým je výčet nečistých věcí v komentáři:

Žena musí se znovu mýti, spatří-li nejdříve něco nečistého: na př. psa, osla, Nežida, modláře, velblouda, vepře, koně nebo odpadlíka.

Ve Vilenském vydání stojí místo „akum“ „zvíře a dobytče“. Což se snad pojmy „akum“ a „zvíře a dobytče“ kryjí?! —

Z á k o n 85.

1) „Ukradl-li Žid akumovi (křesťanovi) něco, *popírá-li to u soudu* a je *nucen k přísaze*, tu mají druzí Židé, kteří o krádeži vědí, snažiti se o *smír* mezi Židem a *křesťanem*. *Nepodaří-li se* však smír, a nemůže-li se Žid, nechce-li proces ztratiti, vyhnouti přísaze, *tu smí falešně přísahati* a ve svém srdci přísahu zrušiti tím, že si myslí, že nemůže jinak. Tento zákon má však jen tehdy platnost, *když se akum o krádeži nedozvěděl*; dozvěděl-li se, pak nesmí Žid falešně přísahati, aby jméno Boží nebylo znesvěceno.²⁾ *Je zásadou, že Žid smí falešně přísahati, když hrozí mu tělesné tresty*, i když stane se křivopřísežníkem a když jméno Boží je znesvěceno. Kde ale hrozí *jen peněžité pokuty*, tam smí *jen* tehdy falešně přísahati, když se nestal křivopřísežníkem a když jméno Boží nemůže být znesvěceno.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 329,1, Haga. Vzato z Hagahoth Ascher v talmudu Schebuoth.

2) Beer Hagola, tamt. vzato z Haga 232,14.

Jore de'a 329,1, Haga:

„Když Žid okradl akuma a uloží se mu přísaha v přítomnosti jiných Židů a oni vědí, že by falešně přísahal, tu mají ho nutiti, aby se smířil s akumem a aby falešně nepřisahal i když bude nucen přísahati, ježto by jeho přísahou jméno Boží bylo znesvěceno.“

Je-li ale nucen (přísahati) a ve věci není znesvěcení jména (Božího), tu má přísahu ve svém srdci prohlásiti za neplatnou, ježto je nucen k přísaze jak už výše řečeno v § 232.

Komentář :

Viz tam (Odd. 14 v Haga): Kde hrozí trest smrti, tam nazývá se to přísahou z nutnosti a nečiní se rozdíl, je-li tu znesvěcení (Božího) jména (nebo ne); ale při peněžních pokutách, píše: (smí) jen tehdy (falešně přísahati), není-li se co báti znesvěcení jména.

Kdo srovná Justův překlad a náš překlad, bude se domnívati, že našel velkou nesprávnost v Justově textu, kde mluví se o „tělesných trestech“; kdežto my mluvíme o „trestech smrti“. Ale tato různost nemá váhy. Dle talmudských pojmů je *bití* horší než *zabíjení*, ježto ono trápí člověka delší dobu, toto však trvá jen okamžik. Tak praví talmud o třech mládencích v ohnivé peci: „Kdyby byli dostali bití, byli by ctili modly“ (Kethuboth 33b). Srv. ostatně Jore de'a 232,14 Haga (ku konci).

Z á k o n 86.

1) „Židovi je zakázáno *popírat* i jediného zákona a tím více je zakázáno Židovi, jenž se stal *akumem* (křesťanem), *dáti almužnu* nebo *něco půjčiti*, neboť nejsme povinni tohoto nechati žiti. Je však dovoleno akumovi dáti almužnu, aby nevznikala nenávist proti Židům.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 251,1, vzato z talm. Gittin str. 45 a 61.

Jore de'a 251,1:

„Když někdo úmyslně i jen jediný zákon thory přestoupí a nečiní pokání, tu nejsme povinni vyživovati ho a jemu půjčovati. (Haga): Ale je dovoleno chudým Nochrimů jako chudým Židů dávat almužnu pro milý pokoj.“

251,2:

„Když někdo úmyslně zákon přestoupí, i jen jediný zákon, na př. ji maso zdechlého zvířete, kde je „košer“ maso k dostání, tu je zakázáno ho vykoupiti, je-li zajat.“

K tomu podotýká komentář (Nota 2):

„Stejně je zakázáno ho vyživovati nebo mu dávat almužny.“

V tomto zákoně jedná se především ne o theoretického „popěrače“, ale o skutečného „přestupníka zákona“. A sice jen s tím, kdo s úmyslem zákon přestoupí, ne s tím, kdo jen ze špatné svévole, má býti přísně nakládáno.

Z á k o n 87.

1) „Židovi je přísně *zakázáno* od akuma (křesťana) almužnu přijímati“, 2) neboť dle názoru Židů ten, kdo Židovi dává *Čedeqa*, t. j. almužnu, je Bohem požehnan, takže by byl akum požehnan, kdyby od něho Žid přijal almužnu (Židé totiž soudí, že křesťané jen proto ještě existují, poněvadž kdysi Židům něco dobrého prokázali). „*Vezmeme-li jim tuto příležitost, tu oni brzo jako ztrouchnivělá nádoba se rozpadnou*“ (t. j. zahynou). „Když tedy *král* nebo *panovník*, jenž je Goj (křesťan), pošle peníze Židům, aby je rozdělili mezi jejich chudé, tu nemají sice peníze zpět poslati, aby krále neurazili, *ale nemají je dáti svým chudým, nýbrž tajně křesťanským chudým.*“ 3) Věnuje-li však panovník něco *synagoze*, tu lze to přijati, neboť požehnání za tento skutek není tak značné. Od Žida však, jenž se stal křesťanem, ani toho nesmí býti přijato.“

1) Šulchan aruch. Jore de'a 254,1 a 2; vzato z talm. Sanhedrin str. 27.

2) Tamtéž, vzato z talm. Baba bathra str. 10.

3) Tamtéž, Haga, vzato z Tosephoth.

Jore de'a 254,1:

„Židovi je zakázáno almužny od akuma veřejně přijati.“

K tomu podotýká komentář (Nota 3):

„A on (talmud) udává zde co důvod: „Jsou-li větve suché, pak odpadnou“ (p. 27,11), t. j. je-li v koncích jejich míza a vysušená šťáva jejich almužny, tu jsou zlomeni.“

254,2:

„Když nežidovský král nebo kníže pošle Židům peníze co almužnu, tu nelze je zpět poslati pro pokoj s králem, ale dáme je tajně chudým akumů, aby se to král nedozvěděl.“

Haga: „A to všechno má jen tehdy platnost, když oni (akumové) peníze co *almužnu* dávají; když však něco darují pro synagogu, tu to od nich přijmeme, ale ne od Žida, jenž se stal akumem.“

Přísně zakázáno je Židovi jen *veřejně* almužnu od akuma přijati (viz zákon 22); nemá to však ani *tajně* činiti, leda, že nemůže býti živ od almužny Židů.

Z á k o n 88.

¹⁾ »*Sňatky mezi křesťany nemají žádné závaznosti, t. j. soužití jejich je rovno soužití koňů.*« Děti s rodiči nejsou v žádném lidsky-příbuzenském svazku a smí »*stanou-li se rodiče a děti Židy, syn na př. svou matku pojati za manželku.*« Ale rabíni vyslovili se *proti používání této zásady v životě, „aby akumové (křesťané), kteří se stali Židy, nemohli říci, že akumové jsou zbožnější než Židé, ježto u nich (akumů) se nedovuluje, aby si syn bral svou matku.*“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 269,1; vzato z talm. Jebamoth str. 22.

Jore de'a 269,1:

„Dle zákona smí proselyta svou matku, nebo svou sestru z matky, jež se stala židovkou, pojati za manželku. Ale rabíni to zakázali, aby oni (proselyté) nemohli říci: „Naše dřívější náboženství bylo přísnější než nynější.“

Není zcela logickým, když Justus co důvod proto, že proselyta svou (na židovskou víru také přestoupivší) matku smí za manželku pojati, klade větu: „Sňatky mezi křesťany nemají závaznosti.“ Hlubší důvod je ten, jenž právě uvedené větě je zase důvodem: Ne-židé nejsou nic víc než zvířata, proto nelze o nějaké lidské příbuznosti ani mluvit. Proselyta je jako novorozeně (srv. Talm. Jebamoth 22a, Maimon Hilchoth Issure bia, Pereq 14,11). Ale tato nepřesnost Justova nepadá na váhu. Co se srovnání o „koni“ tkne, viz zákon 98.

Z á k o n 89.

¹⁾ „Židé měli zákon „*při žatí na kraji pole nechati okraj nepožatý, nebo na poli nechati klasy ležeti pro jejich chudé.*“ Od té doby však,

co jsou roztroušeni mezi akumy (křesťany) a jejich pole leží mezi polmi akumů, je toto *zakázáno*, neboť *chudí akumů mohli by si to nasbíratí*.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 332, Haga; vzato z Tur.

Jore de'a 332, Haga :

„Ale teď se to už nedělává (klasy nechati ležeti) neboť většina (lidí) jsou akumy a kdyby byly ponechány, tu by přišli akumové a vzali by je.“

Na všeobecném „zvyku“ nemůže Žid nic měnit. Proto jsou Justova slova „je toto zakázáno“, nesprávná.

Z á k o n 90.

1) Mezi 24 případy, v nichž rabín Žida musí vyloučiti, jsou tyto dva, jež jsou pro křesťany zajímavé :

a) „Chce-li *Žid prodati svůj pozemek akumovi* (křesťanovi), tu musí, má-li *židovského souseda*, tomuto na požádání *dáti písemně*, že *chce za všechny nepříjemnosti, jež by mu z tohoto sousedství vznikly, navždy býti zodpovědný*. *Nechce-li* ale tuto zodpovědnost převzít, tu ho *má rabín prokleti*“ t. j. exkomunikovati.

b) Druhý případ je ten uvedený v zákoně 21.

Jore de'a 334,43 :

„Ve 24 případech má „Bethdin“ na Žida uvaliti klatbu totiž . . . :
8) když někdo svůj pozemek prodá akumovi, tu budiž proklet pokud nepřevzme zodpovědnost za veškeré násilí, jež by akum na svém židovském sousedu mohl spáchatí.“

Že by Žid musel dávat tento slib *písemně*, o tom není v originálu zmínka.

Z á k o n 91.

1) „Je-li *Žid přítomen když jiný Žid umírá*, tu má si v okamžiku, kdy se duše od těla odděluje, na znamení smutku *kus svého šatu utrhnouti*, i když zesnulý byl hříšník. Je-li ale přítomen smrti *akuma* (křesťana), nebo *Žida, jenž se stal akumem*, tu je toto znamení smutku *zakázáno*, neboť Žid má se z tohoto případu těšiti.“

2) „Dále je Židovi *zakázáno*, aby *akumovi* (křesťanovi) *prokázal poslední poctu*, na př. aby jeho mrtvolu *k hrobu doprovázel*, nebo *měl smuteční řeč*; 3) jen tam smí tak činiti, kde to je k vůli pokoji.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 340,5; vzato z talm. Mo'ed gatan str. 25.

2) Tamtéž § 344,8; vzato z talm. tamt.

3) Srv. zákon 73.

Jore de'a 340,5:

„Kdo je při tom, když muž nebo žena israelská umírá, je povinen (kus šatu si) utrhnouti, i když několikrát zhřešil z lehkomyšlnosti, nebo když opomenul činiti dobré skutky, ježto mu byly obtížny. (Haga): Ale pro hříšníka ze zvyku nemá býti truchleno, neřku-li pro Žida, jenž se stal křesťanem.“

344,8:

„Akumy a otroky neoplakáváme a nedáváme jim (posledního) průvodu.“

Že se Žid „má těšiti“ když umře akum, je po tom, co dříve bylo řečeno, jen přirozeno. Komentář (nota 40) připomíná k tomu, že je to radost, jež nestojí peníze.

Z á k o n 92.

1) „Židovskému knězi (srv. zák. 5) je *zakázáno* dotknouti se *mrtvého člověka* anebo jen *býti v domě*, kde je *mrtvý člověk*.“ *Člověkem rozumí se ale jen žid*, neboť v Num. 19,¹⁴ stojí: „Zemře-li člověk v domě, tu je každý, kdo do domu toho vstoupí, nečistý.“ Židovský kněz smí ale vstoupiti do domu, v němž akum (křesťan) zemřel, »*ježto akumové (křesťani) nejsou považováni za lidi, ale za zvířata*.«

1) Šulchan aruch. Jore de'a 372,₂; vzato z talm. Jebamoth str. 61. (Srv. zák. 2.)

Jore de'a 372,2:

„Sluší knězi, aby byl opatrným a nechodil ku hrobům akumů (Haga); když mnozí (rabíni) [v tomto ohledu] nejsou tak přísní.“

O domě, v němž leží mrtvý, platí s ohledem na znečištění tatáž zákonitá ustanovení, jako *o hrobech* (Srv. Jore de'a 371,₁). Justovo odůvodnění: „ježto akumové nejsou považováni za lidi, ale za zvířata“ stojí v tomto spojení doslovně v talmudu Jebamoth 61a, jak jsme viděli už v zák. 2.

Z á k o n 93.

1) „Má-li Žid *akuma* (křesťana) za *čeledína*, neb *akumku* (křesťanku) za *služku* a umře-li tento čeledín nebo tato služka v jeho domě, tu je *jinému Židovi zakázáno*, aby ho pro tuto smrt *těšil* jako *pro smrt člověka*, smí však říci: „Bůh nahraď ti škodu,“ jako se říká člověku, jemuž *vůl* nebo *osel* zdechl.“

1) Šulchan aruch, Jore de'a 377,₁; vzato z talm. Berachoth str. 16.

Jore de'a 377,1:

„Stran (zemřelých) čeledínů a služek. neříkají se slova útěchy k truchlícím (pánům jich), nýbrž praví se (pánovi): Bůh nahraď ti škodu, zrovna jako se říká člověku, když mu zdechl vůl jeho nebo jeho osel.“

Poslední věta zákona, na níž nejvíce záleží, je tedy nejen věcně, ale i *doslovně* Justem přeložena.

Z á k o n 94.

¹⁾ „Židovi je *přísně zakázáno*, aby akumovi (křesťanovi) na *Nový rok dar* činil, ježto akumové považují to za *šťastné znamení pro nový rok* a z toho se *těší*. Nemůže-li se však Žid *zvyku vyhnouti*, tu má dar poslati *dříve*. Kdyby ale tím, že dar neposlal, nebo poslal dříve, uvalil na sebe *škodu* nebo *nenávisť*, tu je *dovoleno*, aby ho i v den novoroční poslal.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 148,₁₂, Haga; vzato z Terumoth Hadeschen § 195.

Jore de'a 148,5:

„Je zakázáno, posylati akumům dar na jejich svátek, leda že se ví, že on (akum) v modly nevěří a jim neslouží.“

148,12, Haga:

„Přijde-li kdo do města a najde, že se (akumové) radují v den jejich svátku, tu radujž se s nimi, abys se vyhnul nepřátelství, neboť je to jako pokrytectví; ale kdo myslí na spásu své duše, ten vyhni se tomu, s nimi se radovati, můžeš-li tak učiniti, aniž bys tím uvalil na sebe jejich nepřátelství. A tak i dnes, chceme-li poslati akumovi dar v osmý den po vánocích, ježž oni „nový rok“ nazývají (ježto oni za dobré znamení považují, dostanou-li v onom dni dar), pošleme ho dle možnosti o den dříve; není-li [to ale] [možné], pak pošleme ho třeba o sám svátek.“

Tento zákon je opět nanejvýš důležitý k důkazu, že i křesťané jsou akumy.

Z á k o n 95.

¹⁾ „Židům je *přísně zakázáno*, *znečistiti jejich hřbitov* na př. určité potřeby na něm vykonávati nebo *dovoliti*, aby na něj *vstoupil akum (křesťan)*. — Mimo to *není Židům nikdy dovoleno* z židovského hřbitova *míti užitek nebo výhodu*; když však *půda a pozemek židovského hřbitova* náleží akumovi (křesťanovi), pak je *dovoleno*, některé důchody z hřbitova (na př. trávu nebo stromy) prodati, aby výtěžkem hřbitov pomalu byl vykupován z majetnictví akumova, ježto pro *zemřelé je hanbou, na majetku akumově odpočívati*.“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 368,₁; vzato z Mehari Weil § 50.

Jore de'a 368,1.

„Na hřbitově nechovejte se nevázaně (Haga): na př. ne exoneres alvum ibi. Nenechte pásti se dobytek na hrobech, nevedte tamtudy vodní kanály, nečiňte tam průchod a nesekejte trávu s hrobů. Posekal-li

ji ale někdo, nebo musí-li býti sesekána, aby byly hroby zřízeny, tu budiž na místě spálena.“

(Haga): „Prodávají se tyto věci aby byl hřbitov vykoupen z rukou akuma, neboť to jest čest pro mrtvé.“

Že akum nemá vstoupiti na hřbitov, stojí v komentáři nota 1. — Že je *hanbou* pro mrtvé, jsou-li pohřbeni na akumské půdě, nestojí v originále. Tam je jen zmínka o tom, že je *ctí* pro mrtvé, když je hřbitov vykoupen z akumských rukou.

Z á k o n 96.

¹⁾ „Když se ožení *akum* (křesťan) s *akumkou* (křesťankou), neb Žid, *jenž se stal křesťanem* s židovkou, *jež se stala křesťankou*, tu nemá *sňatek závaznost*. Když se tedy akum a akumka stanou Židy, tu smějí se *znovu oženiti*, aniž se museli rozvést, i když před tím třeba 20 let spolu žili, ²⁾ *neboť manželství akumů je považováno jen za ku ctví.*«

¹⁾ Šulchan aruch, Eben ha'ezer 26,¹, Haga; vzato z Ri Bar Schescheth § 6. Terumoth Hadeschen § 209.

²⁾ Srv. zák. 98.

Eben ha'ezer 26,¹, Haga:

„Když akum akumku, nebo Žid, jenž se stal akumem, Židovku, jež se stala akumkou, vezme si za manželku, a stanou se židy, pak neběře se ohledu k jejich sňatku, a je jí (ženě) dovoleno od něho jíti bez rozvodného listu, i když s ní po mnohá léta žil: to je jen ku ctví.“

„20 let“ je jen náhodné číslo, ale věcně přirozeně nelze nic namítati.

Z á k o n 97.

¹⁾ „Židovi je *přísně zakázáno*, aby svého bližního (t. j. Žida), i když tento je hříšníkem, *bil*, a kdo svého bližního bije, ten je *Rascha*, t. j. bezbožník, a má býti tak dlouho vyloučen, až poprosí svého bližního o prominuti. *Pod jménem bližním třeba pojímati však jen Žida; akuma* (křesťana) *tlouci není žádným hřichem.* ²⁾ Stane-li se akum Židem, a je-li tento od Žida bit, tu musí mu tento škodu (léčení) nahraditi; není tedy vyloučen a přestupek není tak odsuzován, jako kdyby bil rodilého Žida.“

¹⁾ Šulchan aruch, Choschen ha-mischpat 420,¹¹, vzato z talm. Kethubot, str. 32 a Sanhedrin, str. 58.

²⁾ Tamtéž 37, vzato z talm. Baba qamma, str. 86.

Choschen ha-mischpat 420,¹:

„Židovi je zakázáno, svého bližního tlouci; a když ho tluče, tu dopouští se přestoupení přikázání A kdo zvedne ruku proti bližnímu, aby ho bil, i když ho nebije, je jmn „bezbožný“.

[Haga]: „Mnozí praví, že staří uvalili kletbu na člověka, jenž svého bližního bije, a že musí býti (klatby) sprostěn, aby mohl býti k deseti¹⁾ počítán.“

422,1:

„Když někdo bije bližního, tomu nebude odpuštěno, i když mu pět věcí zaplatí²⁾, pokud neodprosí za odpuštění a pokud mu onen neodpustí.“

Že akum nespadá pod pojem „bližní“, to ukázali jsme už u jiných zákonů. Co však praví Justus o *proselytech* (že Žid, jenž ho bije, musí mu sice škodu nahraditi, není však vyloučen), to nestojí ani na citov. místě v Choschen ha-mischpat 420,³⁷, ani v Šulchanu, ani v talmudu. Jest tedy celý závěrek od slov „stane-li se akum Židem škrtnouti.

Z á k o n 98.

¹⁾ Oženil-li se Žid s akumkou (křesťankou), tu má mu býti vyplaceno 39 ran, a sňatek nemá *míti závaznost*²⁾, a „Beth-din“ (rabínský úřad) má ho prokleti; ba i když si Žid vezme Židovku, jež se *později stane křesťankou*, smí si vzíti jinou Židovku, bez rozvodu; neboť *akumové* (křesťané) nejsou považováni za *lidi*, ale za *koně*.

¹⁾ Šulchan aruch, Eben ha'ezer 16,¹; vzato z talm. Aboda zara, str. 36, dále tamtéž 44,⁸; vzato z talm. Quidduschin, str. 66.

²⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 334,⁴³ (čl. 4.).

Eben ha'ezer 16,1:

„Žid, jenž se oženil s akumkou, nebo Židovka, jež si vzala akuma, dostane 39 ran dle zákona, neboť stojí psáno: Nikoli, nespřízníš se s nimi.“ (Deut. 7,³.)

44,8:

„Když Žid ožení se s akumkou nebo s otrokyní, tu je (sňatek) neplatný, neboť oni nejsou schopni (se ženiti) a rovněž a stejně není (sňatek) platným, když akum nebo otrok vezme si židovku.“

Talmud Qidduschin 68a.

„Odkud to víme? Praví Rab Huna: Stojí v písmě: „Zůstaňte zde s oslem“ (Gen. 22,⁵) t. j. lid, jenž je oslu roveň. Z toho vidíme, že nejsou schopni se ženiti.“

Talmud Jebamoth 98a:

„Thora osvobodila³⁾ děti od něho⁴⁾, nebo stojí psáno: Jejich maso je jako maso oslů a sémě jejich je jako sémě koňů.“⁵⁾ (Ezech. 23,¹⁰.)

¹⁾ Viz zákon 3.

²⁾ 1. Tělesnou škodu, 2. bolesti, 3. lékařské ošetření, 4. ztrátu výtěžku, 5. hanbu. Srv. Choschen ha-mischpat 420,³.

³⁾ Dle Zákona není příbuzenských svazků mezi akumy (Srov. Zák. 88 a 96) ani ne mezi dvojčaty. (Srov. Choschen Hamischpat 33, 11.)

⁴⁾ Z akuma, jenž dříve byl Židem.

⁵⁾ V sv. písmu vztahují se tato slova na necudné Egyptany.

Tosephoth k talm. Kethuboth 36.

„Jeho (akumovo) símě je považováno za símě dobytčí.“

Tosephoth k talm. Sanhedrin 746.

„Concubitus Akum je jako concubitus bestiae.“

Jako tato tak i jiná místa dokazují, že Israel má veškeru příčinu, nestěžovati si na připojené Justovo motivování zákona. — Co se tkne klatby, srov. Jore de'a 334,¹³, čl. 4.

Z á k o n 99.

¹⁾ „Zemře-li Židovi člen jeho rodiny, pro něhož *musí* truchliti, *tu nesmí po sedm dní svůj dům opustiti a nesmí dělati obchody, aby si vydělal peníze.* Naskytne-li se mu však příležitost, *lichvařiti s akumem (křesťanem)*, tu smí opustiti dům a smutek přerušiti, *neboť toto je dobrý skutek, jež nemůže nahraditi, nepoužije-li této příležitosti.*“

¹⁾ Šulchan aruch, Jore de'a 380,⁷; vzato z Talm. Mo'ed gatan str. 11.

Jore de'a 380,3:

„Stejně, jako je mu (truchlicímu) zakázáno pracovati, tak je mu také zakázáno obchodovati, nebo cestovati od města k městu, s obchodními předměty.“

380,5:

„Je zakázáno vykonávati svou práci i pomocí jiných (Haga) i pomocí akumů, leda že to je něco, co by mu (truchlicímu) ušlo, neboť něco, co by bylo pro něho ztraceno, je *mu* dovoleno vykonati, pomocí jiných.“

(Haga): A mnozí praví, že nemůže-li to vykonati pomocí jiných a je to něco, co by mu ušlo, že smí to i v době smutku sám vykonati.

380,7:

„Na úroky půjčovati akumům, kteří obvykle u něho si půjčují, je dovoleno pomocí jiných, neboť je to něco, co by mu ušlo.“

K textu Justovu poznamenáváme, že Žid v době smutku nesmí každému akumovi půjčovati, nýbrž jen tomu, kdo si obvykle u něho vypůjčuje — k omezení „pomoci jiných“ netřeba hleděti, neboť nemá-li jiných, smí to i sám vykonati. (380,⁵ Haga!) — Proložená slova ku konci zákona jsou Justovým dodatkem. — K výrazu „je dobrý skutek“ viz zák. 16.

Z á k o n 100.

¹⁾ „Každý Žid je *zavázán*, k rozmnožení a zachování lidského pokolení *se oženiti*. Proto musí si vzíti ženu, s níž ještě může mít děti, tedy ne starou, nebo takovou, u níž tato možnost (mít děti) je

vyloučena. Jen má-li žena *peníze*²⁾ a chce-li si ji vzít pro peníze, tu je mu to *dovoleno* a „Bethdin“ (rabinský úřad) nemůže mu to zakázat, aby si vzal ženu, s níž už nemůže mít děti.“

„Má-li Žid děti, které³⁾ jsou *bastardy* nebo *blbými*, tu *dostal* své povinnosti spolupůsobiti k rozmnožení lidského pokolení. Jsou-li ale jeho děti *akumy*⁴⁾ (křesťany), na př. má-li křesťan, jenž se stal židem, děti od dřívějška, které nejsou židy, tu *nedostal* své povinnosti, přispěti k rozmnožení a udržení lidského pokolení, neboť *děti akumů nemohou býti považovány za rovný ani židovským bastardům a blbým dětem.*“

1) Šulchan aruch, Eben ha'ezer 1,1; vzato z Talm. Jebamoth, str. 63.

2) Tamtéž, 3, Haga a 2, Haga 1; vzato z Ri Bar Scheschet 15.

3) Tamtéž, 6, Haga; vzato z Raschba.

4) Tamtéž, 7; vzato z Talm. Jebamoth, str. 62.

Eben ha'ezer 1,1:

„Každý Žid je povinen oženiti se k rozmnožení a udržení (lidského rodu).“

1,3, Haga.

„Když Žid ještě své rozmnožovací povinnosti nedostal a chce si vzít ženu, s níž nemůže mít děti, na př. příliš starou, neplodnou, nebo příliš mladou, ježto jeho srdce na ní utkvělo, nebo pro peníze, tu sice dle zákona mělo by býti mu v tom bráněno, ale od několika generací neběře se to s těmi manželstvími tak přísně.“

1,6, Haga:

„Je-li syn bastardem nebo hluchoněmým, šíleným nebo zakrslým, tu on (židovský otec) povinnosti své dostal.“

1,7

„Když jako akum měl děti a on i ony stali se Židy, vyplnil svou povinnost.“

Výraz *Justův jen* k vůli penězům je přehnaný, neboť v originálu stojí též „ježto jeho srdce na ní utkvělo“. Ze všeho vysvitá, že dnes se *vůbec* přísně na to nehledí, bude-li manželství pravděpodobně plodné či ne.

Druhý díl zákona stojí v Šulchanu pozitivně, Justus představuje věc negativně a i to je správné, jak dokazují zřejmě komentáře. Proložena poslední slova jsou Justovým dodatkem, proti němuž věcně nedá se nic namítati.

RESULTÁT.

V „Židovském zrcadle“ jsou velmi zlé věci o Židech. Byli jsme vyzváni, bychom bedlivě prozkoumali tu knížku malou rozsahem, ale těžkou obsahem. Učinili jsme tak. Nikomu k libosti a nikomu k žalu, *dle svého nejlepšího vědomí a svědomí* soudíce, shledali jsme tento resultát:

Jako není člověka bez chyby a knihy bez omylu, tak i „Židovské zrcadlo“ má své *chyby a nedostatky* a to — dlužno přiznati — více než bychom čekali od publikace, jež může míti tak těžké následky.

Dr. Justus je *důkladný znalec talmudského židovstva*, ale tato jeho práce nese *tu a tam* stopy *povrchnosti*. Stojí-li v předmluvě, že zákony jsou přeloženy přímo ze Šulchan aruchu, tu bychom očekávali, že jsou přeloženy *doslovně*, ježto všechny zákony jsou uvedeny uvozovacími znaménky.

Tak důležité texty *měly* být přeloženy *do slova*, nutná objasnění a odůvodnění měla být uvedena v závorkách, nebo v poznámkách, tak že by každý mohl posouditi, co je *vskutku* správně a co je pouze názorem autora. Tím, že Justus spojil různé texty a tu a tam přidal své vlastní odůvodnění, nestaly se ještě zákony samy *nesprávnými*, ale že nebyly přeloženy *doslova*, proto musí býti uvozovky na začátku a konci zákonů škrtnuty.

Ve výrazu nalézáme mnohé *nesprávnosti* a *přehnanosti*: že však se to nestalo *úmyslně*, toho důkazem jsou mnohé *mezery* v textu, jež jsou *na prospěch* židů. Z přesného našeho vyšetření dospěli jsme k přesvědčení, že *nesprávnosti* v „Žid. zrcadle“ nestaly se *ze zlého úmyslu*, ale z *nedostatku klidné rozvahy*.

Zcela zvláště však jest podotknouti, že skutečné chyby knížky vztahují se jen k *vedlejší věci*, a že *nejhorší věci* v »Žid. zrcadle« jsou *správně přeloženy z rabínského originálu*.

Jsou-li i některé zákony nevinnějšího druhu, a nemají-li oně ostroty, již jim dodává Justus, tu musíme, nechceme-li se na autorovi „Žid. zrcadla“ prohřešiti, zde výslovně podotknouti, že *byl by mohl ještě četné zákony uvést, jichž uveřejnění bylo by bývalo Židům daleko nepříjemnějším, než oněch, jež jsou v »zrcadle«*. Proto nemusí si Israel stěžovati, praví-li se, že v Šulchanu jsou nehumanní zákony, jež jsou obsaženy v „Zrcadle“.

Podrobili jsme práci Dra Justa přísné kritice. Nechť si mnohý z našich křesťanských spolubratří myslí, že jsme překročili hranice nutnosti. My jsme přesvědčeni, že Dr. Justus nám náš úsudek za zlé nevezme. On chce zřejmě vynésti na světlo *pravdu* a když se zmýlil, tu bude nám jen vděčen, poučíme-li o tom obecnost.

Jakkoliv jsme k Justovi byli přísní, přece náš resultát je pro Israele málo potěšitelným.

Žid Jindřich Ellenberger, jenž jistě dobře zná Židovstvo, napsal ve svém díle „Geschichtliches Handbuch“ (Budapest 1883) str. 47: »*Es existieren nur noch Schulchan-Aruch-Juden.*«

Kdo to praví, nechť si za to zodpoví: tolik je jisto: »*Každý »Šulchan-Aruch-Jude«, má-li ještě stud, musí se zardíti, spatří-li v tomto zrcadle svou tvář!*«

Viro consideranti vultum nativitatis suae in speculo.

(Jak. 1,23.)

K o n e c.

Alliance Israélite Universelle Chabura Kohl Izrael Chaberim.
Světový Židovský Svaz.

V Ý Z V A

Adolfa Cremièra, co zakladatele k Židům celého Světa.

Emblem: Nahoře Mojžíšovy desky; dole dvě tisknoucí se ruce a kolem do kola zeměkoule.

Devisa: Všichni Židé za jednoho a jeden za všechny.

Svaz, jež chceme založiti, není francouzský, nebo anglický, švýcarský, nebo německý, ne, on je *Židovský, je Světový.*

Druzí národové jsou roztrženi dle *národností*, my jediní nemáme spoluobčanů, my máme jen *souvěrci*.

Dříve nestane se Žid přítelem křesťana, nebo musulmana, dokud světlo židovské víry, jediného náboženství rozumu, nezastkví se všude.

Roztroušení mezi druhými národy — od jakživa *nepřátelskými našim právům a zájmům* — především chceme být a zůstaneme *Židy*.

Národnosti naši je náboženství našich otců a *my neuznáváme jiné národnosti*.

Žijeme v cizině a nemůžeme se starati o rozkvět zcela nám *cizích* zemí, pokud naše vlastní cíle (mravní i materiální) jsou v nebezpečí.

Židovské učení musí naplniti celý svět!

Israelité! Ať nás osud vrhne kamkoliv, do všech konců světa, všude hleďte na sebe, co na členy *vyvoleného* národa.

Chápete-li, že víra našich praotců je jediným našim vlastenectvím,
chápete-li, že vzdor zdánlivě různé národnosti tvoříte *vždy jeden*
a *týž* národ,

chápete-li, že jen judaismus představuje náboženskou a politickou
pravdu ;

jste-li o tom všem přesvědčeni, Israelité celého světa,
pak přijďte, vyslyšte naše vyzvání a dokažte nám svůj souhlas!
Naše věc je veliká a svatá a úspěch náš je zaručen.

Katolicismus, náš odvěký nepřítel, leží na znak, jsa
na hlavu poražen!

Síť rozestřená Israelem po celém světě bude den ode dne širší
a velkolepá proroctví našich svatých knih konečně dojdou vyplnění.

*Blíží se čas, kdy Jerusalemská stane se domem modlitby, pro všechny národy,
a kdy prapor Židovského jednobožství vztýčen bude na nejvzdálenějších březích!*

Využítvejme tedy všechny okolnosti.

Mohutnosť naše jest ohromná, naučme se aplikovati ji k činu!

Čeho se bojíme?

„Není dalek den, kdy všechna pozemská bohatství sta-
nou se majetkem dětí Israele!“ *)

*) Výzva tato byla vydána roku 1860. Autor její je týmž Cremierem, jenž jsa velmistrem francouzských zednářských loží vypsals cenu 1 mill. franků na hlavu Viléma I. Týž proslavil se ještě v trojím případě: 1. o Gambettovi, jenž byl v jeho advokátní kanceláři zaměstnán, předpovídal: z toho krutihlava nikdy nic kloudného nebude; 2. po-
uživ zmatků vojenských, dal zrádně rovnoprávnost alžírským Židům, čímž vzbudil vzbou-
ření alžírských Arabů, kteří, ač v r. 1870 statečně za Francii bojovali, nedosáhli rovno-
právnosti; 3. pohrdaje všemi tituly, i titulem dočasného předsedy francouzské vlády,
poručil v závěti, by na náhrobku jeho stálo prostě:

»Zde leží Adolf Cremier, zakladatel Světového Židovského Svazu«.

Všem, kterým se tato kniha do rukou dostane, doporučujeme co nejvřeleji následující spisy:

Ujařmení světa židy. Napsal V. B. Cena 10 hal.

Tajemství židovské politiky.

N. L. Mordvinov.

Cena 10 haléřů.

Židovská otázka. :: Napsal S. Rossov. Z ruštiny přel. V. B-ský.

OBSAH: Dějiny židů. — Talmud. — Povaha židů. — Vykorišťování a loupení. — Škodlivost židů. — Snaha židů po rovnoprávnosti. — Revoluční snahy židů. — Otázka rovnoprávnosti. — Prostředek k zeslabení židovského zla. — Doslov a přátelská rada židům. —

Velký osmerkový formát, 40 stran. -- Cena 40 haléřů.

Židovská žena. Napsal J. Ljutostánskij. Přel. B-ský. Cena 12 hal.

Jsou to brožury psané bez tendence snižovati neb štváti proti určitým vrstvám společenským, leč poukazuje se v nich na nebezpečí politického i hospodářského úpadku těch národů (se zvláštním zřetelem ke Slovanům), již dosud neprobudili se k sebeochraně vlastní.

Židé. Jejich původ a příčiny jejich vlivu v Evropě. Napsal Houston Stewart Chamberlain. Přel. Jiří Hora.

OBSAH: Židovská otázka. — Cizí národ. — Historický pohled s ptačí perspektivy. — Consensus ingeniorum. — Vladaři a šlechta. — Vnitřní styk. — Kdo je Žid? — Plán bádání. — Původ Israelitů. — Čistokrevný Semita. — Syřan. — Amorita. — Číselná data. — Vědomí račové viny. — Homo syriacus. — Homo europaeus. — Homo arabicus. — Homo judaeus. — Úvahy o náboženství Semitů. — Israelité a Židé. — Jak se složil typ »Žida«? — Nový zákon. — Proroci. — Rabíni. — Messiášství. — Zákon. — Thora. — Židovství.

==== Cena K 3.20. ====